

-interactief

- CD-i
- Video CD
- CD-ROM
- Internet
- DVD

DVD - BOUDEWIJN BÜCH VERTELT

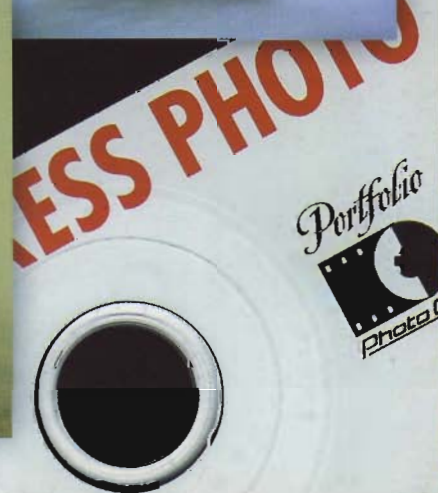
CREATURE SHOCK - EINDELIJK

WHACK A BUBBLE - BOING!

TASJESDIEF
 &
WORLD PRESS PHOTO
SPECIALE AANBIEDINGEN!

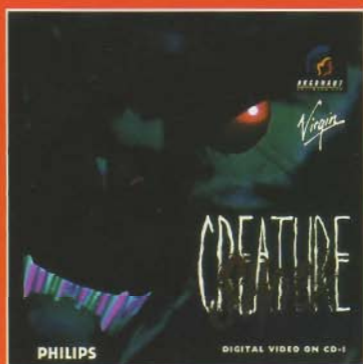
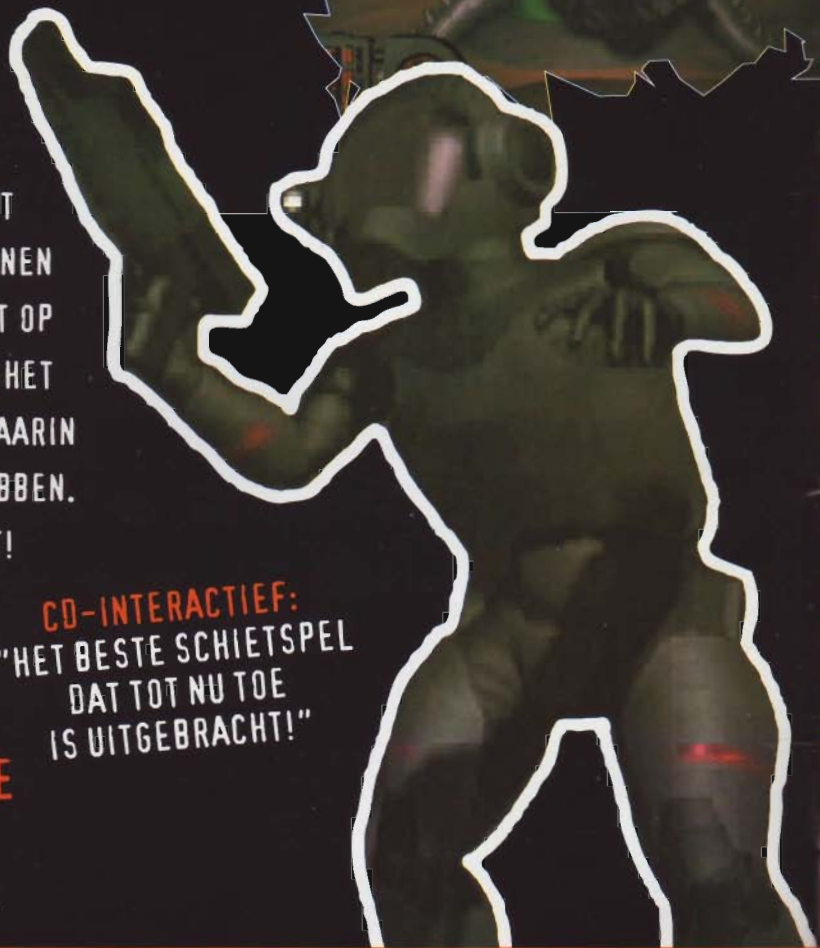
CREATURE

WE ZIJN NIET ALLEEN IN HET HEELAL

HET IS HET JAAR 2023; DE AARDE IS MASSAAL OVERBEVOLKT EN DE MENSHEID IS OP ZOEK NAAR EEN ALTERNATIEVE VESTIGINGSPLAATS. HET ONDERZOEKSSCHIP, DE SS AMAZON, DAT NAAR DE MANEN VAN JUPITER EN SATURNUS GEREISD IS, VERDWIJNT OP EEN MYSTERIEUZE MANIER. JIJ GAAT OP ZOEK NAAR HET SCHIP MAAR JE BELANDT IN EEN NACHTMERRIE WAARIN MOORDLUSTIGE WEZENS HET OP JOU VOORZIEN HEBBEN. NEEM GEEN RISICO: SCHIET OP ALLES DAT BEWEEGT!

EEN **ZINDERENDE** SCIENCEFICTION SHOOT 'EM UP GAME MET **ADEMBENEMENDE GRAPHICS**, MEERDERE MISSIES EN **3 MOEILIKHEIDSNIVEAUS** (2 DISCEN).

CD-INTERACTIEF:
"HET BESTE SCHIETSPEL
DAT TOT NU TOE
IS UITGEBRACHT!"

[HTTP://WWW.CD-ONLINE.NL/](http://www.cd-online.nl/)

WILT U MEER WETEN, BEL DAN

DE PHILIPS CONSUMENTENLIJN

TEL. 0900-8406 (20 CENT PER MINUUT)

F 99,95/BEF. 1.799

Philipscdi.com

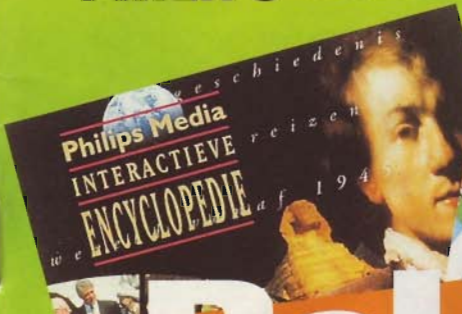
Let's make things better.

PHILIPS

PHILIPS CD-i

Bel en bestel uw CD-i titels thuis!

Met de **CD-i Gold Club Service** van de **Multi Media Club** en **Philips CD-i Gold Club** kunt u gemakkelijk

CD-i en Video CD titels **thuis bestellen** en **thuis**

ontvangen. De Gold Club Service biedt een **snelle en**

efficiënte verzorging van uw bestellingen!

Profiteer van de vele voordelen:

Speciale Gold Club aanbiedingen

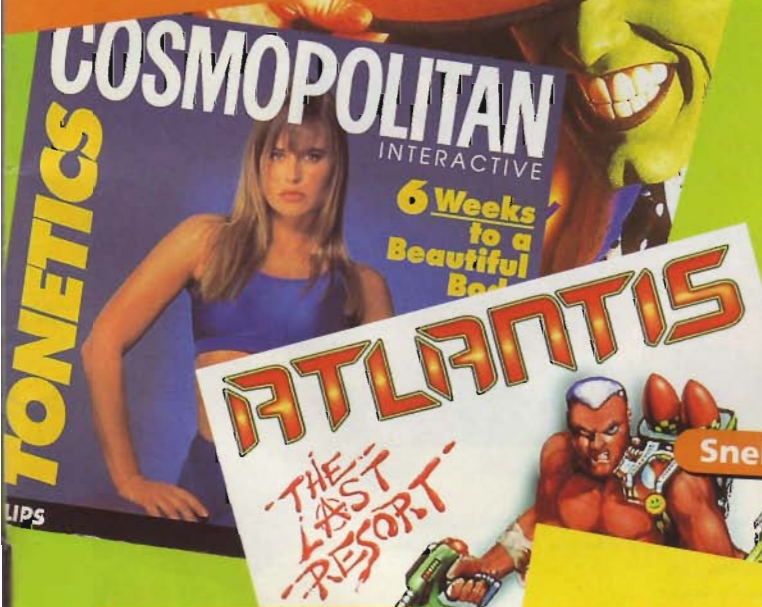
Speciale kortingen

Gemakkelijk per post, fax, e-mail of telefoon te bestellen

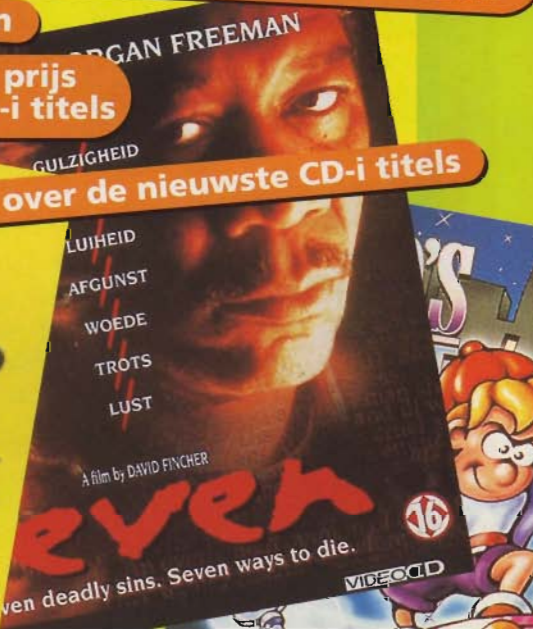
Snel Bestel voordelen

Blijvend in prijs verlaagde CD-i titels

Informatie over de nieuwste CD-i titels

MC
MULTI MEDIA CLUB
 Zo kunt u bestellen:
Voor Nederland:
 Olmenlaan 26 - 1404 DG Bussum
 tel. 035-69 25210 - fax 035-69 25216
 e-mail: info@roularta.be
Voor België:
 Meiboomlaan 33 - 8800 Roeselare
 tel. 070/23 30 03 - fax 070/23 34 89
 e-mail: info@roularta.be

Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem

Telefoon abonnementen
023-5364401

Telefoon redactie
023-5360160 Telefax: 023-5359627
E-mail: cdi@hub.nl

Hoofredactie
Sybrand Frietema de Vries

Eindredactie
Foeke Collet

Medewerkers
Boudewijn Büch, Rom Helweg,
Renè Janssen, Lennie Pardoel,
Ruud van der Schaft, Léan Seuren,
Klaas Smit, Rob Smit

Art direction
Ernst Bernson

Vormgeving
Carola Hoff, Joachim Mahn,
Menno Pelsler

Fotografie
Hans van Dormolen

Redactiesecretariaat
Wilma Boekel, Charlotte Hoek

Traffic
Saskia van Holk

Marketing
Babette Molenaar, Renè Verhoeven

Administratie
Richard Maat, Marcel Smit,
Bart Barnard, Muriël Snijder

Uitgever
Wouter Hendrikse

Directie
A.W. Elfers, J.C. Nusselder

Abonnementen
CD-interactief, Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem.
Telefoon: 023-5364401. CD-interactief komt 11 maal per jaar uit.
Een jaarabonnement kan op elk gewenst moment ingaan en wordt
automatisch verlengd, tenzij u het abonnement schriftelijk opzegt,
uiterlijk twee maanden voor de vervaldatum.

Advertenties
Retra PubliciteitsService, Sander Retra, Letty van der Brand,
Postbus 333, 2040 AH Zandvoort, Telefoon: 023-5718480,
Telefax: 023-5716002. Advertenties kunnen zonder opgaaf
van redenen geweigerd worden.

Prepress en Druk
Nederlands Drukkerij Bedrijf, Zoeterwoude.

CD-interactief is een uitgave van het Haarlems Uitgeef Bedrijf B.V.
Zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever mag niets uit deze
uitgave op enigerlei wijze worden overgenomen. © 1997

CD
interactief

L

WORLD PRESS PHOTO

18

Ook dit jaar boog een internationale jury zich over 35.000 foto's om de World Press Photo van 1996 te kiezen. Zoals bekend zegt een beeld meer dan duizend woorden en wij laten de foto's dan ook voor zichzelf spreken. Wel hebben wij voor onze lezers een speciale aanbieding om de World Press Photo CD via CD-interactief te bestellen.

CREATURE SHOCK

Enkele maanden geleden bespraken we al een vroege versie van Creature Shock, maar de verschijning van dit spel blijkt echt een zeer zware bevalling te zijn. We blijven echter positief en hij komt er nu echt aan! Toch? Een hernieuwde kennismaking is echter op zijn plaats, want dit wordt zonder twijfel het mooiste schietspel op CD-i.

22

Foto's cover (van boven naar beneden): Massimo Sragusa, Italy, Agenzia Contrasto; Vivian Moos, USA, Saba Press Photos; Tim Clayton, Australia, Sydney Morning Herald; Stephen Jaffe, USA, Air Revolvers; Mark Wilson, USA, The Boston Globe; Gilles Coulon, France, Tendresse Fleurie for Amiron Magazine. © 1997 World Press Photo.
Op de achtergrond een scène uit De Tostjeslief.

inhoud

L'AFFAIRE MORLOV

Vorige maand schreef onze adventure-verslaafde Rom Helweg over het gloednieuwe L'affaire Morlov en hij was zo enthousiast als een baby met zijn eerste rammelaar. Als second opinion stuurden wij

René Janssen naar Parijs om zijn spelletjeservaring op dit moordmysterie los te laten. Bonjour, eh... où est la Place du Tertre?

26

WHACK A BUBBLE

30

Ons bezoekje van vorige maand aan de spelletjesmakers van Creative Media heeft de mannen niet van het werk gehouden. Deze maand komen ze namelijk met hun nieuwste kindje: Whack a Bubble. En ja hoor, het is weer zo'n frustrerende klassieker waarbij je al je zelfbeheersing nodig hebt om de gamepad niet door de televisie te gooien.

BOUDEWIJN BUCH

Net als veel lezers misten ook wij Büch wel een beetje. Daarom vroegen wij Neerlands bekendste apparaatverslaafde om zijn bevindingen met bakelijeten radio's, bandrecorders, pick up's, CD-spelers, cassetterecorders, computers, CD-i-spelers en DVD-spelers eens op papier te zetten. Waar gaat de vooruitgang heen?

38

DE TASJESDIEF

41

Met Karakter en All Stars in de bioscoop lijkt het goed te gaan met de Nederlandse speelfilm. Om ook de thuisbioscoop een beetje aan te vullen is het nu mogelijk om via CD-interactief De Tasjesdief aan te schaffen. Een veel bekroonde topfilm uit 1995 met Nederlands jongste talent, Olivier Tuinier.

INHOUD KORT

Redactioneel
pagina 7

Brieven
pagina 8

Balie
pagina 10

Nieuws
pagina 14

Gimmicks
pagina 16

World Press Photo
pagina 18

Creature Shock
pagina 22

L'affaire Morlov
pagina 26

Whack a Bubble
pagina 30

DVD
pagina 32

Boudewijn Büch
pagina 38

De Tasjesdief
pagina 41

Kindspel
pagina 44

Tips & Trucs
pagina 49

Biosdisc
pagina 54

Surf
pagina 56

Professioneel
pagina 62

Uitgespeeld
pagina 66

Olivier Tuinier in DE TASJESDIEF

WINNAAR
VAN DE **GLAZEN BEER**
IN BERLIJN

De 12-jarige Alex trekt veel op met zijn oma. Als zij in huis wordt overvallen, vraagt ze Alex niets te vertellen omdat ze bang is om in het bejaardentehuis te belanden. Alex kent de overvallers en wat erger is: ze kennen hem ook. Ze bedreigen en chanteren Alex en dwingen hem voor hun te stelen. Langzaam raakt hij verstrikt in een web van chantage en getreiter, tot hij het niet langer pikt en besluit terug te vechten.

Een indrukwekkende film over geheimen, uit de hand gelopen pesterijen, trots en het overwinnen van angsten. De Tasjesdief is een film van Maria Peters, naar een boek van Mieke van Hout en won prijzen op kinderfilmfestivals in Duitsland, Canada, India, Japan en Egypte.

f 34,95 / Bfr. 699

NU EXCLUSIEF EN MET KORTING
TE BESTELLEN VIA CD-INTERACTIEF.
KIJK METEEN IN DE RUBRIEK BALIE!

Deze Video CD is afspeelbaar op CD-i met Digital Video Cartridge.

Deze aanbieding komt tot stand in samenwerking met Shooting Star Video Distribution en Valkieser Publishing.

Philipscdi.com

Apparatuur

verslaving

Wat willen jullie nu eigenlijk?!, vroegen wij jullie. Een grote stapel enquête-formulieren bevat het antwoord. Wij zijn nóg bezig met het samenstellen van het Grote Lezers Antwoord dat we voor het volgend nummer af hopen te hebben. Wij konden ons niet beheersen en plukten een aantal formulieren uit de stapel om te kijken of we op de goede weg zijn. Blijkbaar wel, want op een gezonde kritische noot hier en daar, is men tevreden over de veranderingen in het blad. Dat wij schijfjes te koop aanbieden spreekt veel lezers bijvoorbeeld aan. Dat komt goed uit: ook deze maand hebben we weer een tweetal bijzondere schijven gevonden die we met een leuke korting

aan onze lezers aanbieden. Een Photo CD met de mooiste persfoto's van vorig jaar en een Video CD met een prijswinnende Nederlandse film. Wij blijven CD-i steunen, laat dat duidelijk zijn.

Boudewijn Büch is deze maand terug. Het afgelopen jaar schreven een behoorlijk aantal lezers ons dat zij Boudewijns commentaar misten. Onze columnist van het eerste uur is even terug en stuurde ons zijn gedachten op over zijn apparatuurverslaving.

Sybrand Frietema de Vries

SF

Hierbij vestigen wij nogmaals de aandacht op de enquête over CD-interactief die in het vorige nummer stond. We verlengen de 'invuldatum' tot 30 juni, want we willen natuurlijk van zoveel mogelijk lezers weten wat ze van ons blad vinden. Vul 'm in, stuur 'm op en maak kans op leuke prijzen.

prijsvraag

Video CD prijsvraag

Ook is het nog steeds mogelijk om via onze Video CD prijsvraag gratis je oude film- en videomateriaal te laten overzetten op Video CD. Video Centrum Nederland verlooft onder de inzenders 1 keer 3 kwartier en 4 keer 1 kwartier gratis overzetting!

Wat moet je doen?

Vertel in maximaal 10 zinnen wat voor materiaal je thuis op film of video hebt en waarom je juist dit over wilt zetten op Video CD. De vijf origineelste inzenders vallen in de prijzen. Stuur je antwoord in een gefrankeerde envelop voor 30 juni naar:

CD-interactief
Prijsvraag Video CD
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem

Overigens is het ook tot 30 juni mogelijk om met de bon in dit blad korting te krijgen bij Video Centrum Nederland op het overzetten van film en videomateriaal. Zie ook CD-interactief nummer 5.

Enquête

25 prijspakketten

Inderdaad, dat betekent dat jullie nog steeds in de race zijn voor de 25 prijzenpakketten met *Fish TV*, *Tetsuo Gaiden* en *L'affaire Morlov*. Alles wat je hoeft te doen is de enquête (CD-interactief nummer 5, pagina 13 en 14) in te vullen en gratis naar ons op te sturen. Vergeet niet je naam in te vullen, om kans te maken op onze prijzenpakketten. Je kunt 'm insturen tot 30 juni naar:

HUB

CD-interactief
Antwoordnummer 1228
2000 VG Haarlem

Een postzegel is niet nodig!

Brieven

Eén multimedia-standaard

Ten eerste wil ik jullie complimenteren met de nieuwe weg die jullie zijn ingeslagen met jullie blad. Het was al mijn lijfblad, maar aangezien ik alles wat betreft multimedia interessant vind, ben ik erg blij dat jullie nu ook aandacht besteden aan andere media (met uiteraard de interactieve CD als hoofdonderwerp). Ik ben ook zeer te spreken over bijvoorbeeld de aanbiedingen die te bestellen zijn en hoop dat dit assortiment snel wordt uitgebreid.

Wat DVD betreft ben ik blij dat de tot nu toe in het blad verschenen artikelen uitkomst bieden in de wirwar van verhalen die de ronde doen over dit schijnbaar fantastische nieuwe medium. Het verbaast mij dan ook dat er na al die grootspraak over één nieuwe standaard nog steeds niet bekend is over wat die standaard eigenlijk zou moeten zijn: namelijk één apparaat dat toegang biedt tot Audio CD, CD-i, Video CD, Photo CD, Internet, CD-ROM en alle vormen van DVD! Uiteindelijk blijft de wereld van de CD dus toch nog een wirwar van niet compatibele schijfjes. Ik vraag me af wat de toekomstplannen van de grote fabrikanten zijn. Het zou naar mijn mening in ieder geval mooi zijn als alle vormen van DVD in één apparaat gehuisvest zouden worden.

Michiel Thijssen, Amstelveen

We hebben hier eigenlijk weinig aan toe te voegen, want we zijn het helemaal met je eens! Maar het blijft voornamelijk afwachten hoe de grote jongens het in de toekomst gaan aanpakken. Verder op in dit blad meer over nieuwe afspraken hoe video- en audio-apparatuur met elkaar kunnen 'praten'.

Dure ontwikkelingen

Beste Redactie. Ik zou graag willen weten of de BiosDisk nog bestaat, want ik heb overal gezocht en kan alleen maar oude nummers vinden. Verder ben ik behoorlijk pissig op Philips. Volgens hen kost bijvoorbeeld foto's op Photo CD zetten ongeveer hetzelfde als gewoon laten ontwikkelen. Het tegendeel is echter waar, want per foto zit je toch al snel op

1,50 tot 2 gulden. Verder vind ik dat ze wel wat meer aandacht mogen besteden aan CD-i en niet zomaar de moed mogen opgeven. Alvast bedankt voor het lezen van deze brief en ik wilde nog even zeggen dat ik een van de laatsten zal zijn die CD-i (en dus ook jullie fantastische blad) laat vallen. Groeten

Roland Smit, Maastricht

Ja, de BiosDisk bestaat zeker nog. In dit nummer van CD-interactief lees je uitgebreid wat er op de laatste (nummer 8) te zien is. De BiosDisk is onder andere verkrijgbaar bij filialen van Correct, Discoland, Free Record Shop, Dixons, Funtronics, van Leest, Music Store en Radio Modern. Foto's op Photo CD zetten is inderdaad wat duurder, maar het scheelt een heleboel inplakwerk! Philips heeft overigens nog wel enkele CD-i-discs op het programma staan, en we hopen dat ze je raad ter harte nemen en de moed niet opgeven. Zo te horen ben jij trouwens een van onze trouwste lezers en we zijn blij dat je tevreden bent met CD-interactief.

Wir empfehlen DVD

Sinds 5 april ben ik de trotse bezitter van de Panasonic DVD-100EC DVD-speler, voor het bedrag van DM 1399 (1589 gulden). Het geheel werd geleverd met: de speler, afstandsbediening, diverse kabels, gebruiksaanwijzing, twee DVD's (een demo en de speelfilm 12 Monkeys in het Duits). Na het apparaat te hebben aangesloten op TV en stereo installatie, heb ik de speler uitvoerig getest. De

beide DVD's gaven een uitstekende weergave, met prachtig geluid. Na de DVD's heb ik mijn verzameling Video CD's proberen af te spelen. Dat lukte slechts met de CD's waar 'Video CD' op stond. De CD's met de aanduiding 'CD-i', zeg maar de eerste speelfilms zoals *Top Gun* en *Black Rain*, liepen niet op de DVD-speler. De films zoals *Drop Zone*, *Congo* en *Quigley Down Under* waren af te spelen met prima beeld en geluid, maar zonder de Nederlandse ondertiteling. Het oordeel van de DVD-speler was naar mijn smaak wel oké. De DVD-speler kan dus de meest Video CD's weergeven en verder de Audio CD's en natuurlijk de DVD's (mits de zone klopt, in ons geval zone 2) En nu maar wachten op de hopelijk grote stroom DVD's die op de markt gaat komen. Ga zo door met CD-interactief.

W.J. Smeets, Landgraaf

Je bent vast een van de eerste DVD-bezitters in Nederland en daarom bedankt voor je testresultaten. Het blijft vooralsnog even afwachten wat er allemaal precies met DVD gaat gebeuren, maar we hopen met je dat er een hoop software op de markt gaat komen.

Lezers die ervaringen hebben met DVD, nodigen we hierbij uit om hun vreugde, vragen of verdriet met ons te delen. Schrijf!

Geen scart? Geen smart!

Mijn televisie heeft geen scart-aansluiting. Kan ik dan toch op de een of andere manier hierop een CD-i-speler aansluiten? Met vriendelijke groet

H.G. Pauli, Kerkrade

Ja hoor, dat kan. De meeste TV's die geen scart-poort hebben, hebben wel een aansluiting voor Video met een 'tulpl'-plug. Als derde mogelijkheid kan het nog zijn dat de CD-i-speler via de RF antenne-aansluiting moet worden aangesloten. De CD-i-speler kan in ieder geval op de TV worden aangesloten. Dus kijk even welke type video-ingang je op je TV hebt en stap naar een electronicspecialist voor de juiste kabel.

knokken

Ik vind CD-interactief een te gek blad, maar CD-i loopt ver achter met de software, want CD-i is wel goed voor informatie maar daar blijft het bij. Op CD-i valt bijna niets te knokken. Als Philips nou eens een spel maakte zoals *Mortal Kombat* of *Mega Man X*. Mijn vrienden en ik vinden het echt balen!! dat de meest populaire games niet op CD-i verkrijgbaar zijn. En Philips zal er gigantisch mee in de winst staan en ik hoop dat Philips dit project zal uitvoeren. Want ik ben 13 en ik weet wat kinderen van mijn leeftijd echt tof vinden.

Pim Damen, Eindhoven

Pim, we hopen dat ze je raad ter harte nemen.

balie

In de rubriek Balie hebben wij de lezers-service ondergebracht. Ook ben je hier aan het goede adres voor speciale aanbiedingen. Sommige aanbiedingen zijn eenmalig, andere zijn slechts in een beperkte oplage leverbaar. Dus wees er snel bij!

Een abonnement

CD-interactief verschijnt 11 keer per jaar. Een jaarabonnement kost f 69,95/Bfr. 1.399 en voor 2 jaar betaal je f 124,-/Bfr. 2.480. Een jaarabonnement kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij je het abonnement uiterlijk twee maanden voor vervaldatum opzegt. CD-interactief staat elke maand boordevol tips & trucs, games, films, muziek, special interest en nieuwtjes. Wil je op de hoogte blijven van CD-i, Video CD, internet, CD-ROM en DVD, word dan nu abonnee.

Deze aanbieding geldt tot 1 juli 1997

Nabestellen

De naam CD-interactief is dan vers van de pers, we bestaan als CD-i Magazine al ruim tweeënehalf jaar. Heb je in de tussentijd een nummer gemist of wil je je verzameling CD-i Magazines compleet maken, dan kun je oude nummers nabestellen. Op dit moment zijn bijna alle oude CD-i Magazines nog voorradig. De prijs is f 8,95/Bfr. 179 per stuk. De porto- en verzendkosten zijn f 5,-/ Bfr. 120 per exemplaar. Voor drie of meer exemplaren zijn de kosten f 12,50/Bfr. 300 per zending. Gebruik de bon in dit blad of stuur een briefje met volledig ingevulde girobetaalkaart of eurocheque naar:

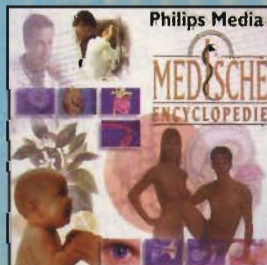
Haarlems Uitgeef Bedrijf
Nabestellingen CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Telefoon: 023-5364401

Natuurlijk kan dit ook via Internet:
<http://www.hub.nl/kiosk/nabestel/nabcdi.html>

Welkomstgeschenk

Voor nieuwe abonnees hebben we weer een feestelijke actie. Wie zich vòòr 1 juli 1997 voor 1 jaar aanmeldt als abonnee van CD-interactief, kan als welkomstgeschenk kiezen uit 3 verschillende titels. Het spannende actie-spel Mad Dog McCree I (winkelwaarde f 129,95/Bfr. 2.699), het klassieke platformspel The Apprentice (winkelwaarde f 99,95/Bfr. 1.799) of de horoscoop CD-i Het Staat in de Sterren (winkelwaarde f 99,95/Bfr. 1.799). Bij een abonnement voor 2 jaar krijg je het unieke interactieve naslagwerk De Medische Encyclopedie kado (winkelwaarde f 199,95/Bfr. 3.999). Beslis nu! Gebruik de bon in dit blad of stuur een kaartje naar:

Haarlems Uitgeef Bedrijf
Abonnementregistratie CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Telefoon: 023-5364401

Redactie

De redactie van CD-interactief is benieuwd wat onze lezers vinden van het blad. Als je vragen of opmerkingen hebt, kun je contact opnemen met de redactie. Doe dit liefst schriftelijk:

Haarlems Uitgeef Bedrijf
Redactie CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Email: cdi@hub.nl

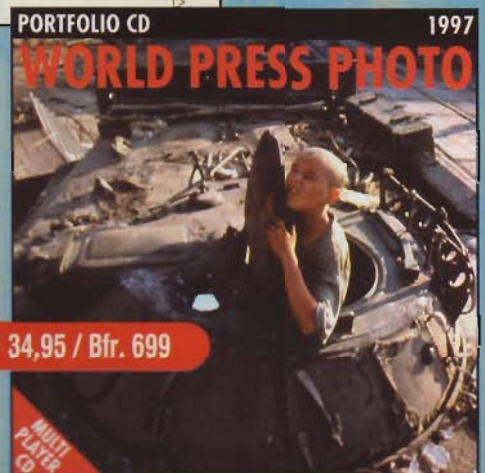
Nieuwe Aanbiedingen

Onze rubriek Balie bestaat al weer enkele maanden en één ding is duidelijk: onze lezers zijn zeer enthousiast over de aanbiedingen. Uw enthousiasme heeft er ook voor gezorgd dat we intussen 7 schijfjes voor u in de aanbieding hebben. Kijk snel hieronder hoe u ze via de bon in CD-interactief kunt bestellen.

De 500 beste foto's van 1996

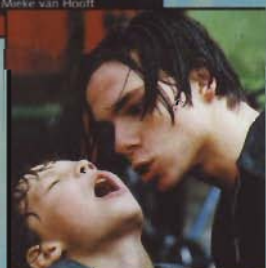
World Press Photo 1997

Deze Portfolio CD laat een groot aantal winnende foto's zien van 's werelds belangrijkste internationale persfotowedstrijd. Er is informatie over de fotografen op te vragen en de doelstellingen en activiteiten van de World Press Photo Foundation komen uitgebreid aan bod. Centraal staan natuurlijk de indrukwekkende foto's zelf. De belangrijkste gebeurtenissen van 1996 worden haarscherp in beeld gebracht: de situatie in Angola en andere oorlogshaarden, de besprekingen tussen Arafat en Netanyahu, vernietigende natuurrampen, maar ook emotionele sportfoto's, prachtige landschappen en kunstplaten. De World Press Photo Portfolio CD 1997 laat je het wereldnieuws van 1996 zien door de ogen van 's werelds beste persfotografen. Een document dat u niet mag missen. Deze Portfolio CD kunt u nu via CD-interactief bestellen voor f 34,95/Bfr. 699 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

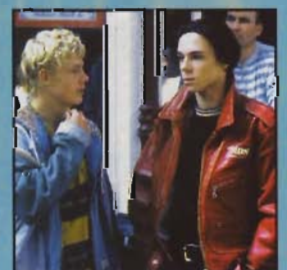
f 34,95 / Bfr. 699

Winnaar van de Glazen Beer in Berlijn

De Tasjesdief

Op deze Video CD maken we kennis met het jonge acteertalent Olivier Tuinier als de 12-jarige Alex die veel optrekt met zijn oma. Als deze in huis wordt overvallen, vraagt ze Alex niets te vertellen omdat ze bang is om in het bejaardentehuis te belanden. Alex' leven verandert in een hel als blijkt dat de overvallers hem kennen en hem bedreigen, chanteren en dwingen voor hun te stelen. Langzaam raakt hij verstrikt in een web van chantage en getreiter, tot hij het niet langer pikt en besluit terug te vechten. De Tasjesdief is een indrukwekkende film over geheimen, pesterijen, trots en het overwinnen van angsten, die ook veel ouderen zal aanspreken. De film van Maria Peters, naar een boek van Mieke van Hooft, won prijzen op kinderfilmfestivals in Duitsland, Canada, India, Japan en Egypte. De Video CD is nu via CD-interactief te bestellen voor f 34,95/Bfr. 699 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

balie

De mooiste sportmomenten in beeld!

100 jaar Olympische Spelen

Deze Video CD bevat ruim drie uur beeldmateriaal van de historie, de heroïek en de tragedie van een eeuw Olympische Spelen. Voorzien van Nederlands commentaar kunt u met 100 jaar Olympische Spelen genieten van de legendarische Olympische helden. Van Fanny Blankers Koen tot Jesse Owens en van Anton Geesink tot Abebe Bikila. Naast de sporthoogtepunten komen ook andere aspecten aan bod, zoals de omstreden Spelen in het Berlijn van 1936, de boycot van de Spelen van 1984 in Los Angeles en de schokkende gijzelingsactie tijdens de editie van 1972. Dit unieke sportdocument op Video CD (besproken in CD-interactief nummer 3 van 1997) is nu via CD-interactief te bestellen. Prijs f 29,95/Bfr. 599 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

De EK Voetbal Historie

In een uur voert deze Video CD u door de geschiedenis van het Europees Kampioenschap voetbal, van de start in 1920 tot 1992. De beste teams, de grootste spelers en de mooiste doelpunten komen uitgebreid in beeld. Met als onbetwist hoogtepunt natuurlijk de Europese titel voor Nederland in 1988. Wie wil zich niet keer op keer verbazen over die fantastische goal van Marco van Basten in de finale tegen Rusland? Of anders zijn sliding-goal in die beladen halve finale tegen Duitsland. Het commentaar bij De EK Voetbal Historie is van Frank Snoeks. De Video CD is nu via CD-interactief te bestellen voor f 19,95/ Bfr. 399 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

NOB-The Art of Performing

Fish TV

f 14,95 / Bfr. 299

De Amsterdamse effectenbeurs interactief

f 49,95 / Bfr. 999

CD-ROM actief

Als u verdrinkt in het aanbod van cd-rom's...
 Als u wilt weten wat er op cd-rom verschijnt....
 Als u cd-rom's probleemloos wilt installeren op uw pc...

JUIST DAN LEEST U

CD-ROM ACTIEF, een tijdschrift dat geheel gewijd is aan de wereld van cd-rom's. Met aandacht voor edutainment, infotainment, kindersoftware, naslag en games. Ook aan software gerelateerde hardware komt aan bod, zoals cd-romspelers, geluidskaarten, videokaarten en joysticks.

CD-ROM ACTIEF is een PC Consument Special en ligt nu in de winkel voor f 19,95 (Bfr 399).

**INCLUSIEF GRATIS 2
 CD-ROM'S: DE MOOI-
 STE DEMO'S EN EEN
 VOLLEDIGE VERSIE
 VAN COMPTON'S
 INTERACTIVE
 ENCYCLOPEDIA
 1996 T.W.V. F 89,-
 (excl. portokosten)**

Betaalwijze Nederland

- Ik heb een giro- of eurocheque bijgesloten
- Ik machtig H.U.B. B.V. eenmalig het verschuldigde bedrag van mijn rekening af te boeken.
- Mijn banknummer / gironummer^o is

ik maak gebruik van de eenmalige korting op CD-ROM Actief en ontvang CD-ROM Actief binnen drie weken thuis.

winkelwaarde f 19,95.

- Ik ben abonnee van CD-interactief en betaal f 14,95/Bfr: 299 voor CD-ROM ACTIEF (incl. verzendkosten).
- Ik ben geen abonnee van CD-interactief en betaal f 17,95/Bfr: 359 voor CD-ROM ACTIEF (incl. verzendkosten).

s.v.p. aankruisen wat van toepassing is

Betaalwijze België

- Ik heb het verschuldigde bedrag overgemaakt op rekeningnummer 230-0292065-18, t.n.v. de Generale Bank N.V. in Turnhout t.a.v. PC Consument BV, o.v.v. CD-ROM Actief.

Stuur de bon in een enveloppe **zonder** postzegel naar Haarlems Uitgeef Bedrijf, o.v.v. CD-ROM ACTIEF, Antwoordnummer 1228, 2000 VG, Haarlem.

^o doorhalen wat niet van toepassing is zolang de voorraad strekt; geldig t/m juli '97

Naam

M/V

Adres

Postcode

Woonplaats

Telefoon

Handtekening

CD-01016

Philipscdi.com

Eindhoven goes digital

Eindhoven moet volgens de Stichting Regio Eindhoven Digitaal (RED) "de multimedia regio van Nederland" worden, aldus een fax die wij mochten ontvangen. Het bijzondere aan dit project, TV Interactief genaamd, is dat gebruik gemaakt wordt van de CD-Online techniek. Onze lezers zullen inmiddels wel bekend zijn met wat CD-Online vermag; de verschillende mogelijkheden die Internet en CD-i bieden, samenvoegen. Wat kan men verwachten? Informatie- en communicatie-diensten, entertain-

ment maar, natuurlijk, ook de broodnodige boodschappen - advertorials zoals die tegenwoordig genoemd worden. Omdat gebruik gemaakt wordt van de hybride mogelijkheden van CD-i en Internet, is perfect beeldmateriaal en recente informatie binnen handbereik.

Wij hebben nog geen idee hoe dit initiatief zich zal ontwikkelen, maar als we de lijst van de 'founding fathers' bekijken, lijkt het ons geen eendagsvlieg te zijn. De participanten van de stichting zijn namelijk geen kleintjes: ABN AMRO, Philips Nederland, Rabobank, Wehkamp en de

DVD programmeurs in de dop

Denk je nu voldoende te weten over DVD dankzij de artikelenreeks in CD-interactief en wil je zelf professioneel aan de slag met DVD-ontwikkeling, geen nood. Er is zelfs al een internationale personeels-databank voor DVD-programmeurs op <http://www.unik.no/~robert/hifi/dvd/job/>

gemeente Eindhoven. 15.000 exemplaren zullen worden verspreid onder CD-i-bezitters en CD-Online gebruikers in de omgeving van Eindhoven. Hoewel wij ver buiten de multimediale regio vallen, zullen wij hier de komende tijd aandacht aan gaan besteden. Uiteraard. Meer informatie valt er te bekijken op het adres: <http://www.cd-online.nl/red/>

Deps, DVD-foutje

Wij schreven in het vorige nummer over de volle breedte van het blad dat jullie goed moesten onthouden dat 'Musicam = MPEG2-audio' en dat 'Dolby Digital = AC/3'. Niet dus, vergeet het maar weer. Dat over Dolby is goed - voor zover wij weten - maar dat

eerste is niet juist. Musicam is een gedeponerd merk van het Amerikaanse bedrijf MUSICAM USA en is de naam van een serie producten die betrekking hebben op MPEG1-audio. Dus NIET op MPEG2.

OK, wij begrijpen het ook niet altijd. Maar we doen ons best.

Wat willen jullie nu eigenlijk?

De enquête-formulieren uit het vorige nummer stapelen zich op op onze toch al doorbuigende bureaus. Wij zijn druk aan het tellen en al het commentaar aan het lezen. Het is nog te vroeg voor een eerste indruk, maar wij zijn uitermate gelukkig met het feit dat zovelen van jullie de moeite hebben genomen om ons te vertellen wat jullie vinden van jullie eigen blad. Onder het mom 'hoe meer hoe beter' verlenen we de 'invuldatum' van de enquête tot 30 juni. Wil je dus nog kans maken op de prijzenpakketten, vul 'm dan snel in en stuur 'm op. Hij staat op pagina 13 en 14 van CD-interactief nummer 5. Volgende maand meer.

Nieuwe Top 10

Na ruim een jaar moeten we de CD-i top 10 van de Dutch Interactive Charts gedag zeggen. De reden is duidelijk: nu CD-i vooral via direct mailing 'thuis' verkocht gaat worden, is het aantal 'openbare'

verkooppunten te klein geworden om een objectief beeld te geven van de verkoop van CD-i-titels. Bij deze bedanken we Muziek en Beeld Media, die de DIC maandelijks voor ons samenstelde.

Net als alle Hollanders blijven we echter gek op lijstjes en we moesten gewoon een Top 10 in onze nieuwsrubriek hebben. Welke was al snel duidelijk. We worden door Cine-View twee-

maandelijks via de BiosDisk uitstekend op de hoogte gehouden van de films die in de bioscopen draaien. Maar hoe zit het nu met het succes van deze films? Komt er überhaupt wel iemand naar kijken? Wat zijn de kaskrakers en wat de flops? Daarom vanaf deze maand in CD-interactief de Bioscoop Top 10 van Cine-View, samengesteld door NFC. Je kan ook zelf kijken voor de laatste overzichten: <http://www.maximus.nl/cine-view/news.html>

Smart Disc verhuist

Het is al weer ruim een maand geleden dat CD-i speciaalzaak Smart Disc in Scheveningen zijn vernieuwde en uitgebreide winkel opende. Hoewel de verhuizing binnen de straat bleef en de speciaalzaak slechts twee panden is opge-

schoven, willen we natuurlijk niet dat onze lezers Smart Disc niet meer kunnen vinden. Daarom het gloednieuwe adres: Prins Willemstraat 26A, 2584 HV Den Haag, tel: 070-3506858, fax: 070-3588133, smartdi@cd-online.nl.

The Ultimate Disaster Movie

Op 10 juli gaat het eindelijk gebeuren: na talloze razend populaire televisieseries en een bijrol in *Four Weddings and a Funeral* waagt 's werelds grootste stuntelaar de stap naar het witte doek! Rowan Atkinson alias Mr. Bean is namelijk de ster van *Bean - The Ultimate Disaster Movie*. Bean gaat (in de voetsporen van Kuifje?) naar Amerika en Clinton & Co zijn dus gewaarschuwd. Bean werkt bij de National Gallery in Londen en maakt zijn collega's vanzelfsprekend het leven zuur. Daarom sturen ze hem op 'werkbezoek' naar Californië waar hij als 'specialist op het gebied van beeldende kunst' de verantwoording krijgt over Amerika's belangrijkste schilderij. Foutje dus! Ondertussen weet onze brokkenpiloot de carrière en de relatie van zijn gastheer op het spel te zetten en brengt hij per abuis een fraude-affaire aan het licht. Berg je: Bean is back!

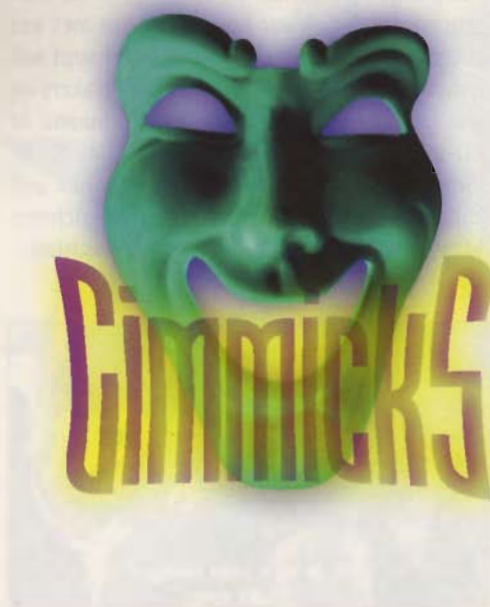
BIOSCOOP

TOP

7 T/M 14 MEI 1997

deze week	vorige week	
1	1	Dante's Peak
2	2	The English Patient
3	3	All Stars
4	4	Donnie Brasco
5	8	101 Dalmatians LA
6	5	The Saint
7	7	One Fine Day
8	6	Return Of The Jedi
9	11	Karakter
10	9	The Devil's Own

Bron N.F.C.

In Gimmicks verzamelen we elke maand de mooiste nieuwe speeltjes. Omdat er meer is dan CD-i alleen, en er op electronicagebied zoveel geniale Willie Wortels rondlopen dat elke dag talloze futuristische hoogstandjes het levenslicht zien. Te gek, handig, overbodig, onbetaalbaar, prachtig, uitzonderlijk, 21e eeuwse of volstrekt nutteloos? Criteria hebben we niet, dit zijn gewoon hele leuke speeltjes!

Goldstar CD-i

Op onze zwerftochten door CD-i-land kwamen we onlangs deze Goldstar GDI-700M CD-i-speler uit Korea tegen. Bijzonder aan deze machine is dat-ie door middel van een klein knopje om kan schakelen tussen het Europese (PAL) en Amerikaans/Japanse (NTSC) video-systeem. Verder zit er een printerpoort aan de achterkant. Onze indruk is dan ook dat deze speler voor de professionele jongens (m/v) bedoeld is. We hebben echt geen idee wat-ie kost of wat de specificaties zijn, maar we vonden 'm er zo gelikt uitzien dat we er toch maar een foto van gemaakt hebben. Futuristisch modelletje toch?

Digitaal cameragenot

Dat Kodak qua 'kiekjes' al sinds jaar en dag tot de top behoort is algemeen bekend, maar met de nieuwse digitale 'borrelingen' wordt het foto- en videogebeuren helemaal een genot. Onderop vinden we de Digital Science DC 120 Zoom, een digitale camera met een beeldkwaliteit van maar liefst 1,2 miljoen pixels! Voor f 2.599,- heb je onder andere verwisselbare geheugenkaarten (2 of 10 Mb), een 4 cm LCD-display en een 3x zoomlens. De fraai vormgegeven Digital Science DVC300 is een digitaal videocameraatje (6,34 x 5,1 x 12,7) dat je met z'n 227 gram net zo makkelijk in je hand houdt als je 'm ergens op zet. De maximale resolutie is 480 x 640 pixels en alle benodigde software wordt bijgeleverd voor in totaal f 499,-. De DC20 en DC25 (met ingebouwd display) zijn de iets simpelere broertjes, maar blijven toppers op het gebied van betaalbare, digitale fotocamera's op zakformaat.

Kleinste Genie

What's in a name? Een heleboel, want de onlangs gelanceerde Genie van Philips mag zich 's werelds kleinste GSM telefoon noemen. Het 159 gram wegende apparaatje is aan de onderkant uitgerust met een uitschuifbaar 'pop out' microfoonje zodat je niet met je wang hoeft te praten. Om ruzie in concertgebouw of kerk te voorkomen bestaat de mogelijkheid van een tril-alarm in plaats van dat hinderlijke gepiep of die vreselijke deuntjes. Met het unieke Voice Dial-systeem kunnen automatisch nummers worden gebeld door het noemen van de naam van een persoon. Leuk is ook dat Philips de Genie aankondigde nog geen 24 nadat Sony bekend had gemaakt 's wereld kleinste GSM-telefoon in Europa op de markt te brengen. Een beetje chauvinistisch zijn we wel, dus hulde voor deze knappe timing! De prijs zal naar verwachting afhankelijk zijn van het af te sluiten GSM-contract.

We bellen!

Jan Des Bouvrie telefoons

Dat de telefoonmarkt een ware babyboom meemaakt is al langer bekend. Hi hier, buzz daar en GSM-en doen we intussen overal. Premier gaat terug naar de basis: thuis telefoneren! Wel in een modern jasje natuurlijk. Ze schakelden de bekende Naardense binnenhuisarchitect Jan (Hallo, daar zijn we weer!) Des Bouvrie in om te bewijzen dat de telefoon 'een sieraad in de huiskamer kan zijn'. Hij ontwierp de CP-9500 en zijn iets luxere broertje de CP-9550. Het zijn ranke toestellen geworden waarvan alle hoeken zijn afgevlakt en die - uiteraard - in alle hoeken van het huis zijn te gebruiken. Vanzelfsprekend zijn ze uitgerust met de broodnodige features als handsfree, intercom-functie, redial, geheugen, beveiligingscodes, ruggespraakfunctie en ruisonderdrukker. Om de Bouvrie's moeiteloos in elk interieur te kunnen integreren, zijn beide modellen verkrijgbaar in bordeaux rood, mat wit en zwart.

Multi Media Camera

Toen we van JVC hoorden dat de GR-DVM1 's werelds kleinste en lichtste digitale Multi Media Camera (video én foto) is, moesten we 'm natuurlijk testen en binnenkort lees je hier meer over in CD-interactief. Voor nu zetten we de indrukwekkende feiten op een rijtje. Wat te denken van een 180.000 pixels TFT actieve-matrix LCD-display met polykristallijne-siliconen(!)-structuur. Daar wordt in Hollywood flink voor betaald. Plus digitaal stereogeluid (12 of 16 Bit), 100x megazoom, hoge resolutie stabilizer voor trillende handjes, breedbeeldmogelijk-

heid, ingebouwde luidspreker, AE-programma met 12 special effects, 18 scène-overgangen en 270 graden kantelbare monitor. Probeer daar maar eens een opname mee te verpesten. Dat gaan we dan ook proberen. Binnenkort meer!

Een beeld zegt meer dan duizend woorden. Een gevleugelde uitspraak, waarvan niemand de waarheid betwist. Een krant zou geen krant zijn, zonder dat er foto's in staan die de tekst ondersteunen, anders zou de krant tien keer zo dik moeten zijn. Iedereen vindt het prettig om zich een beeld te kunnen vormen van de situatie waar een artikel over gaat. Persfotografie is daarom een uitermate belangrijke kunstvorm. Jaarlijks worden er prijzen uitgereikt voor de beste

persfoto's: World Press Photo Awards.

ROM HELWEG

John McConnico, USA, Associated Press

Tim Clayton, Australia, Sydney Morning Herald

Toegegeven, we schrijven niet zo vaak over Photo CD, terwijl dat toch een belangrijk medium is. Vooral wanneer het gaat om evenementen als World Press Photo Awards. Samen met de Pulitzer Prize zijn dit de belangrijkste prijzen in de internationale pers. Weinigen weten echter dat dit een Nederlands initiatief is. Sinds 1955 worden door een internationale jury tienduizenden foto's beoordeeld op zeggingskracht, compositie, journalistieke waarde, en ga zo maar door.

35.000 foto's

World Press Photo is een non profit organisatie, die de internationale fotojournalistiek nauw in de gaten houdt en stimuleert. Zo geven zij jaarlijks een masterclass voor jonge aanstormende fotografen, onder leiding van een gerenommeerd team van befaamde persfotografen. De belangrijkste uiting van World Press Photo is echter de jaarlijkse prijsuitreiking van de Awards. Het afgelopen jaar heeft de jury onder leiding van Harry Groen meer dan 35.000 foto's onder ogen gekregen waaruit een klein aantal winnaars gekozen moest worden.

World

Joseph McNally, USA, Life Magazine

De beoordeling

De foto's werden anoniem beoordeeld. Dat wil zeggen dat de juryleden niet wisten wie de foto had gemaakt, om zo een onbevooroordeelde beslissing te maken. Het aardige van World Press Photo Awards is dat er ook een aparte kinderjury is samengesteld, die zijn eigen keuze maakt. Kinderen blijken een heel andere, maar niet minder professionele kijk te hebben op foto's. Zo is het oordeel van een kind vaak vernietigender dan een oordeel van een oude rot in het vak. Die koters zeggen domweg precies waar het op staat, zonder rekening te houden met eventuele

politieke of sociale normen en waarden. De fantasie van een kind reikt ook vele malen verder dan een volwassene, wat invloed heeft op de beelden die ze zien.

And the winner is...

De winnende fotograaf is Francesco Zizola. Hij won met een zwart wit foto die hij maakte in een kinderopvangkamp in Angola. Het laat drie kinderen zien, die een trauma hebben opgelopen tijdens de verschrikkingen van de Angolese oorlog. Een jongetje mist een been, een ander kind staat er met een pop

Press Photo 1997

Francesco Zizola, Italy, Agenzia Contrasto

Corinne Dufka, USA, Reuters

Mark Wilson, USA, The Boston Globe

geklemd in haar handen. Tijdens de oorlog zijn er overal in Angola mijnen gelegd, om de communicatie te verstoren. Momenteel liggen er waarschijnlijk nog net zoveel onontplofte mijnen als dat er bewoners zijn.

The children's award

De winnende foto van de kinderjury geeft een ietwat positiever beeld weer, ondanks de dramatische inhoud. John McConnico was in Puerto Rico tijdens de verwoesting van de orkaan Hortense. Twee mannen redden met gevaar voor eigen leven het eenjarige

meisje Cassandra, toen zij dreigde te worden meegezogen door een woeste rivier. Haar familie overleefde de ramp niet. Het was niet alleen de foto, die qua kleur en momentopname ontzettend knap gemaakt is, maar vooral het verhaal dat de zeven kinderen het meest aansprak.

Verschrikkingen in beeld

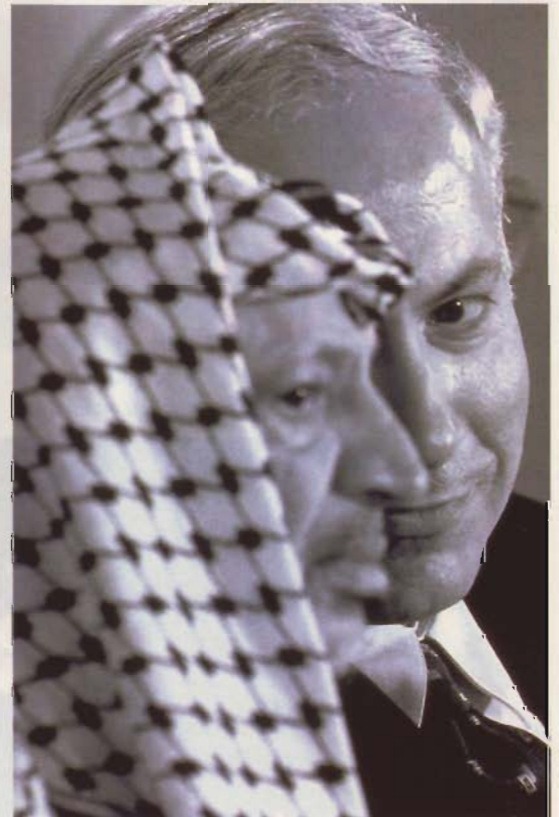
Eerlijk gezegd word je niet echt vrolijk bij het zien van alle gebeurtenissen die zijn weergegeven. Oorlog, bloed, dood en verderf overheersen in de persfotografie. Het lijkt me een vak apart om in een

Gilles Coulon, France, *Tendance Floue* for *Animan Magazine*

Elio Ciof, Italy, for *CRAF Spilimbergo*

Stephen Jaffe, USA, for *Reuters*

situatie te komen waar mensen elkaar afslachten, terwijl je als eerste je camera moet grijpen om dat verschrikkelijke moment vast te leggen. Het is echter wel aan juist deze mensen te danken dat de wereld een beetje kennis kan nemen van de verschrikkingen elders in de wereld. Gelukkig zijn er ook hele mooie momenten die worden vastgelegd op de gevoelige plaat. Ook die krijgen een plaatsje in de World Press Photo CD. Misschien helpen deze foto's een beetje mee om de mensheid wat bewuster te laten omspringen met hun omgeving.

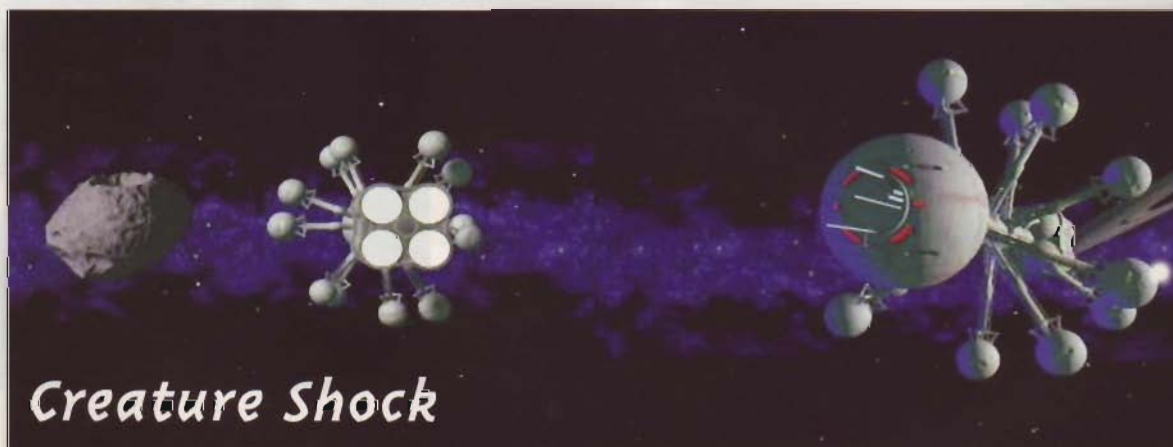
Bestellen via CD-interactief

De World Press Photo CD is voor f 34,95 / Bfr. 699 te bestellen bij CD-interactief. Kijk snel naar de unieke aanbieding in onze rubriek Balie!

De schok (sorry voor de wel erg goedkope woordspeling) was groot toen we twee maanden geleden opeens geconfronteerd werden met *Creature Shock*. Dit schietspel was namelijk al zo lang in voorbereiding, dat we de hoop eerlijk gezegd al bijna hadden opgegeven. Ten onrechte, want nu is *Creature Shock* er dan eindelijk. Was het de lange wachttijd waard? Nou, reken maar! *Creature Shock* komt in één klap binnen op de eerste plaats van mijn persoonlijke schietspellen-top 10.

RENÉ JANSSEN

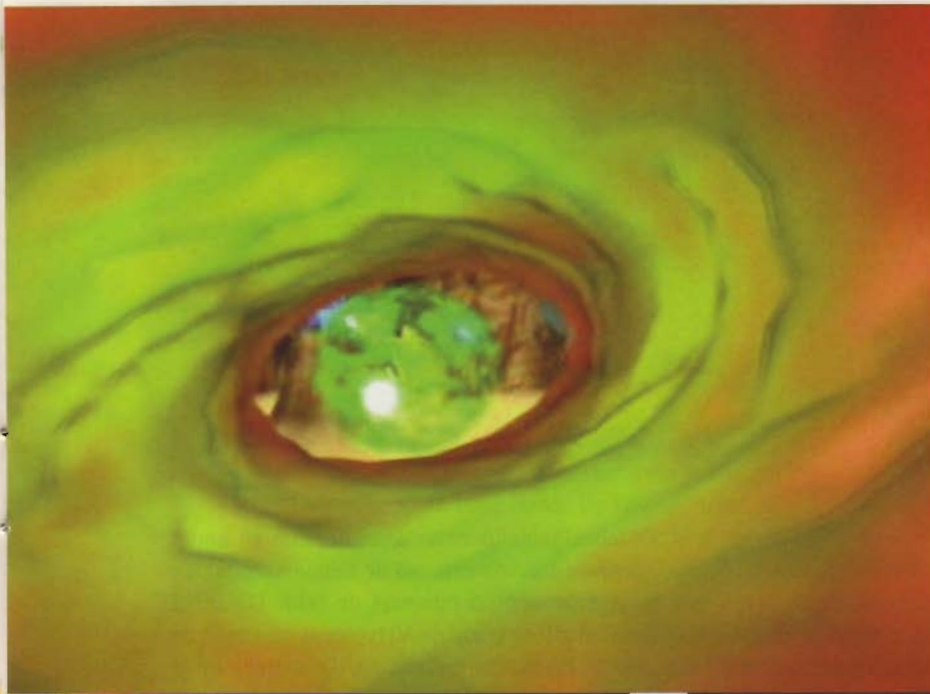
Buitenaards mooi schietspel

Schietspellen

Dat is ook niet echt moeilijk natuurlijk, want zoveel concurrentie was er nou ook weer niet. De twee MadDog McCree-spellen, *Chaos Control*, *Drug Wars* en onlangs nog *Atlantis: the last resort*. En dan hebben we het wel zo ongeveer gehad. De hiervoor genoemde schietspellen zijn overigens stuk voor stuk heel aardig, maar steken bleek af ten opzichte van *Creature Shock*. Het grootste probleem met *Chaos Control* is bijvoorbeeld dat de speler zelf te weinig invloed kan uitoefenen op het spelverloop en met name de te volgen route. Spelers moeten een min of

meer vast pad volgen, net alsof ze in een achtbaan zitten. Dat geldt niet voor de Doom-kloon *Atlantis*, maar daarvan zijn de graphics weer niet al te geweldig. De oplossing is simpel: combineer die twee en je hebt een prima schietspel. En dat is nou net wat de makers van *Creature Shock* hebben gedaan. Niet dat ze dat van tevoren wisten trouwens, want *Creature Shock* verscheen al ruim twee jaar geleden op de PC. Al vrij snel was er sprake van een CD-i-versie, maar die heeft zoals gezegd een hele tijd op zich laten wachten.

trekt dus de ruimte in op zoek naar nieuwe, leefbare planeten. Om dit doel te bereiken, worden (en we hebben het nu weer over *Creature Shock*) drie ruimteschepen uit de Tribal-klasse op pad gestuurd, ieder met een eigen bestemming in het zonnestelsel. De Myrmidon wordt naar Mars gestuurd, de Aztec zal Venus onderzoeken en het derde en laatste schip is de Amazon, die op pad wordt gestuurd naar de planeten Jupiter en Saturnus plus de bijbehorende manen. Als de Amazon na vier jaar in de buurt van haar bestemming komt, verdwijnt ze plotseling van de radar. Slechts een de ruimte ingeschoten noodsignaal blijft over van het eens zo trotse schip. Wanneer men dit noodsignaal oppikt op Aarde, besluit men er een eenzame piloot op af te sturen om dit raadsel op te lossen. Die piloot (jij dus!) krijgt de beschikking over een gloednieuw Lynx FTL Scoutship. Zijn opdracht lijkt eenvoudig: de zwarte doos van de Amazon terugvinden. De laatste coördinaten van de Amazon zijn gelukkig bekend, dus weet je precies waar je naar toe moet.

Levend organisme

Het spel start met een werkelijk ongelooflijke intro. Grafisch is dit het beste wat tot nu toe is gemaakt voor CD-i, zelfs *Lost Eden* verbleekt er bij. In die intro zien we hoe de vrouwelijke kapitein van de Amazon in gesprek is met Alex, haar sprekende computer. De rest van de bemanning is ingevroren in cryogene vrieskisten. Logisch, want het is een lange, saai reis, dus het heeft geen enkele zin om iedereen jarenlang wakker te houden. De (verder naamloos blijvende) kapitein ziet er echt beeldschoon uit. Ze beweegt bovendien op een redelijk realistische manier, zeker vergeleken met wat we gewend zijn van dergelijke uit polygonen opgebouwde spelkarakters. Jammer dat het alleen maar een intro is. Hoe dan ook, op een gegeven moment ontdekken Alex en de kapitein een asteroïde. Dat lijkt het in eerste instantie althans, maar bij nadere bestudering blijkt het een levend organisme te zijn!

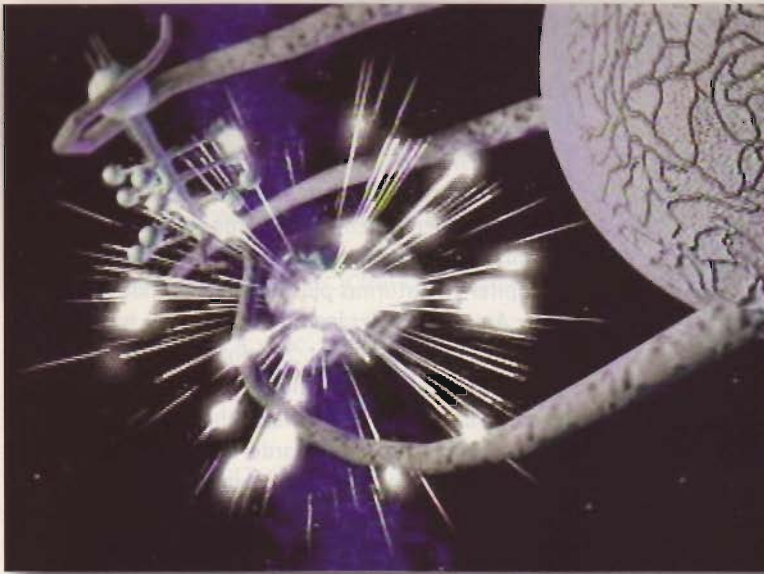
To boldly go

Creature Shock speelt zich af in het jaar 2123. De Aarde wordt bedreigd door de gigantisch uit de hand gelopen overbevolking. De mensheid moet wel stappen ondernemen en besluit 'to boldly go where no one has gone before', om maar even uit mijn favoriete TV-serie *Star Trek* te citeren. Voor wie nog nooit van *Star Trek* heeft gehoord: de mensheid

Androïde commandant

Als de Amazon in een baan om de 'asteroïde' gaat vliegen in een poging het geheimzinnige voorwerp verder te scannen, gaat er iets mis. Uit de steenklomp

komen plotseling enkele tentakels, die de Amazon ruw beetpakken en flink door elkaar schudden. Alex en de kapitein doen nog een poging te ontsnappen, maar dat leidt alleen maar tot oververhitting van de motoren. Er zit niets anders op dan een noodsignaal uit te zenden en het schip zo snel mogelijk verlaten. Dat lijkt te lukken, totdat we een grote ontploffing zien. Wie nu denkt dat het spel (eindelijk) gaat beginnen, heeft het mis. Overigens hoef je de intro niet iedere keer te bekijken, je kunt hem ook gewoon overslaan door op een actieknop te klikken. Maar goed, na die intro komt dus nog een filmpje, waarin we kennismaken met jou, de androïde-achtige 'Commandant'. Op de Bay of Rainbows-basis op de Maan krijg je van je superieuren opdracht de (restanten van de) Amazon te vinden en uit te zoeken wat er precies gebeurd is. Als de piloot bij de asteroïde is aangekomen, ontdekt hij na enige tijd een kleine opening. Hij besluit er in te vliegen en komt dan terecht in een wereld op zich. En dan, ja dan begint het spel eindelijk echt.

Tractorbeam

Intussen heb je wel al enkele malen van schijf moeten veranderen. *Creature Shock* staat namelijk op twee schijven. Je begint uiteraard met disk 1, maar na de intro wordt schijf twee in de CD-i-speler verwacht. Na de tweede intro moet de eerste schijf er weer in, dus het is wel even knoeien met schijven. Voordat je begint te spelen, kun je eerst het spelniveau kiezen (makkelijk, medium of moeilijk). Vervolgens zien we de commandant opstijgen in zijn nieuwe ruimteschip, dat binnen de kortste keren een aanval te verduren krijgt van ruimteschepen die plotseling uit de 'asteroïde' (hij weet tenslotte nog niet beter) komen. Voor een ervaren piloot zoals jij vormen ze natuurlijk geen probleem, vooral omdat dit nog steeds deel uitmaakt van de intro. Maar dan wordt opeens een soort tractorbeam afgevuurd vanuit de asteroïde. De groene straal (bekend uit *Star Trek*) trekt het ruimteschip de asteroïde in, waarna we de piloot zien uitstappen. Dan begint het spel pas echt, al moeten we opnieuw nog even geduld heb-

ben. Er moet namelijk eerst weer het een en ander ingeladen worden van een van de schijven, zodat we een tijdje naar een scherm met de tekst **LOADING PLEASE WAIT** zitten te kijken. Vervolgens duiken in de verte vier buitenaardse wezens op, die meteen op je beginnen te schieten. Met een paar rake schoten zijn ze snel uitgeschakeld en denk je misschien: is dit nu alles? Nee hoor, deze aliens vormen slechts de voorbode voor wat nog komen gaat.

Organisch gangenstelsel

Via een opnieuw prachtige animatie zien we de commandant verder lopen en terecht komen bij een aantal schuifdeuren. Hierachter blijkt zich een complex labyrint te bevinden. Een heel erg organisch uitzienend gangenstelsel bovendien, het lijkt net of je in het lichaam van een gigantisch wezen zit. Alle actie zien we door de ogen van de commandant, net als in een soort *Doom*-kloon dus. Toch moeten we *Creature Shock* daar niet mee vergelijken, daarvoor zijn beide spellen te verschillend. De sfeer in *Creature Shock* is ontzettend beklemmend. De bizarre sfeer wordt nog versterkt door hartgeklop (van jou of van de alien?). Bovendien blij je niet de enige te zijn die rondloopt in het doolhof. De aliens laten zich tijdens de eerste paar stappen nog niet zien, maar lang duurt die rust niet. Regelmatig ontmoet je de meest afschuwelijke wezens, die stuk voor stuk ontzettend agressief zijn. De eerste alien duikt plotseling levensgroot op en begint meteen op je te vuren. Uiteraard schiet je terug, maar het met grote slagtanden uitgeruste wezen lijkt wel onkwetsbaar. Pas bij de volgende poging kom je er achter dat het beest een zwakke plek heeft. Dan blijkt het heel makkelijk: één welgemikt schot blijkt voldoende om hem te doden.

Zwakke plek

Vervolgens word je belaagd door enkele kleine, razendsnel op je afkomende kreeftachtige wezens. Schiet je deze niet snel genoeg neer, dan springen ze je naar de keel en zuigen kostbare levenssappen uit je lichaam. Hetzelfde doen trouwens de gevleugelde vijanden, die zich aan je helm vastklampen. Maar dat zijn nog slechts de eenvoudige tegenstanders. Al snel zul je de eerste echt grote monsters ontmoeten. Ook deze beesten hebben een zwakke plek, meestal her-

kenbaar aan de afwijkende kleur. Het probleem is alleen dat ze zelf ook wel weten waar ze kwetsbaar zijn en dus proberen ze hun eigen zwakheden voor je te verbergen. Meestal heb je slechts een fractie van een seconde om de plek te raken en alleen met een Touchpad is dat enigszins te doen. Bedenk ook dat je hiervoor eventueel een van de drie bommen kunt gebruiken waarmee je het spel start. Dit werkt echter alleen als de zwakke plek zichtbaar is op het moment dat de bom afgaat. Timing is dus van groot belang.

Heads Up Display

Je wapens (zowel het normale laservuur als de bommen) worden afgevuurd via je helm met ingebouwde HUD. Deze Heads Up Display bestaat uit een computer en een klein beeldscherm met daarop een multifunctionele cursor. Met die cursor schiet je zodra een vijand in de buurt is, en je beweegt er mee zolang de kust veilig is. De vorm van de cursor geeft aan in welke mode je zit; schieten of lopen. Normaal ziet de cursor er uit als een soort bol met sprietjes. Zodra een vijand naderbij komt, verandert de cursor in een vizier. Als je op een kruispunt van richtingen komt, geeft een pijl de mogelijke richtingen aan. Gaan we bij de eerste splitsing bijvoorbeeld naar links, dan komen we bij een groene pilaar waar een monster in verscholen blijkt te zitten. De rechte route leidt naar wat rustiger omgevingen, met uitsluitend enkele kleine vijanden. Rechts onder in het scherm zie je

hoeveel levensenergie je nog rest en hoeveel munitie. Onderweg kun je regelmatig bonussen vinden, waaronder nieuwe munitie, energie en (uiteindelijk) betere wapens. In totaal bestaat *Creature Shock* uit vijf gevarieerde levels met drie verschillende soorten spellen. Het hierboven beschreven eerste level is een soort *Doom*-kloon. Later volgen ook nog een *Total Eclipse*-achtig vliegspeel en een *Virtua Cop*-achtig schietspel.

Conclusie

De graphics van *Creature Shock* zijn in één woord adembenemend te noemen. Jammer alleen dat het steeds zo lang duurt voordat een level (of zelfs een tegenstander) van de schijf is geladen. Regelmatig zitten we met onze duimen te draaien terwijl we wachten tot we verder kunnen spelen. Ook de snelheid waarmee de cursor over het scherm beweegt, leidt een beetje onder de hoge kwaliteit van de graphics. Af en toe gaat het allemaal wat schokkerig. Dat *Creature Shock* al ruim twee jaar oud is, zie je er gelukkig niet aan af. Wel ontbreken (of ik moet me wel erg vergissen) enkele scènes die als ik het me goed herinner wel in de PC-versie zaten. Nou waren dat ook de levels die in die versie aan nogal wat kritiek onderhevig waren, dus waarschijnlijk zijn ze er bewust uitgelaten. Al met al is *Creature Shock* zonder twijfel het mooiste en beste spel op CD-i.

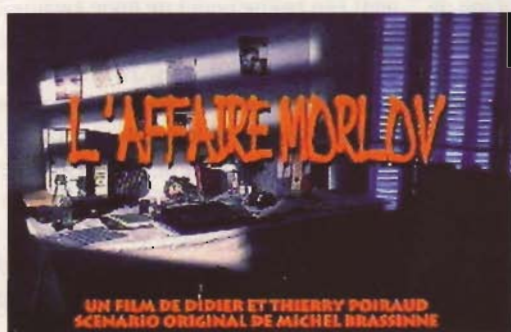
Creature Shock
Deze maand verwacht
Philips Media

Vorige maand mocht Rom Helweg al even aan dit nieuwe adventure ruiken en hij was er behoorlijk enthousiast over. Logisch, want adventures zijn

Rom's lust en z'n leven. Dat geldt in veel mindere mate voor René Janssen, die het eigenlijk meer van snelle actie moet hebben. En dus zijn we extra benieuwd wat hij van L'affaire Morlov vindt.

RENÉ JANSSEN

L'affaire Morlov - pittig adventure

Aan de titel zie je ongetwijfeld meteen dat dit van oorsprong een Frans spel is. Dat klopt trouwens maar gedeeltelijk, want softwarehuis Titus heeft vestigingen in zowel Frankrijk als Engeland. Dat verklaart ook meteen de tweetaligheid van deze schijf, want we kunnen kiezen om te spelen in het Frans of Engels. Wij kiezen uiteraard voor Engels, want (zeker in een adventure zoals dit) is onze kennis van de Franse taal te beperkt om het lang te kunnen overleven. Wat verder opvalt aan dit spel, is de handleiding. Ook die is tweetalig, maar dat is niet wat ons verbaast. Nee, we hebben het over het eerste hoofd-

stuk ervan: configuratie. Die gaat namelijk helemaal over het configureren van een pc. Hoezo pc zal je nu misschien, net als wij, denken? Nou, de enige verklaring die we kunnen verzinnen is dat *L'affaire Morlov* van oorsprong een pc-adventure is, dat nu is omgezet naar CD-i. Aan de systeemeisen te zien is het trouwens een al wat ouder adventure, want er wordt nog gesproken over een 386DX40 (of liefst een 486 DX2/50) en Windows 3.1. Om het spel op CD-i te kunnen spelen heb je overigens een Digital Video-cartridge nodig. Wat dat betreft zijn de eisen in ieder geval een stuk minder hoog dan in de pc-wereld.

Bonjour, eh... où est

Twee schoten

Geïntrigeerd door de bezorgde toon van haar stem besluit Paul onmiddellijk naar de Place du Tertre te vertrekken. Binnen enkele minuten krijgt Pauls leven daar een dramatische wending. Er klinken twee schoten en Paul hoort een auto met hoge snelheid wegscheuren. Paul rent naar de plaats van de afspraak, maar hij blijkt al te laat te zijn. Er ligt een levenloos lichaam op de vloer en even is Paul bang dat het zijn verloofde is. Als hij het hoofd van het slachtoffer optilt, haalt hij opgelucht adem. Het is Irina, de vriendin van Virginie. Maar waar is Virginie zelf? Die moet ontvoerd zijn door Irina's moordenaar. Maar dat is nog niet alles. Een toevallig passerende fotograaf ziet hoe Paul over het lichaam van Irina gebogen staat en aarzelt geen moment. Hij fotografeert Paul in deze nogal compromitterende situatie en binnen de kortste keren is Paul hoofdverdachte nummer 1.

Heel idyllisch

Dit multimedia adventure (zoals de makers het niet geheel ten onrechte noemen) start op zondag 24 april, 7.30 uur op de Place du Tertre in Parijs. Het is een gezellige, zonnige lentedag. De zon breekt door een kier in de blinding, de straat is nog helemaal stil met uitzondering van het gezang van enkele vroege vogels. Een heel idyllisch plaatje dus...of toch niet? De briljante jonge journalist Paul Keirn van de krant Libération heeft hier afgesproken met zijn verloofde Virginie. In de speelfilm-achtige intro van het spel zien (of eigenlijk liever horen) we namelijk hoe Paul thuiskomt, net op het moment dat de telefoon gaat. Paul zelf krijgen we op dit moment nog niet te zien, we horen alleen zijn stem. Aan de andere kant van de lijn is de gejaagd klinkende Virginie, die Paul vraagt zo snel mogelijk naar deze locatie te komen. Ze zal hem daar voorstellen aan haar vriendin Irina. Paul krijgt nauwelijks de tijd om te reageren, want Virginie hangt vrijwel direct op.

Van GTST-niveau

Al deze gebeurtenissen spelen zich op het scherm af alsof het om een speelfilm gaat. Een film met tamelijk slecht acterende acteurs dan wel te verstaan, een beetje van GTST-niveau. De makers hebben overigens gebruikgemaakt van echt fotomateriaal van Parijs, waar de acteurs overheen zijn 'geplakt' door middel van Blue Screen-technologie. Je weet wel, acteurs worden eerst gefilmd tegen een blauwe achtergrond, waarna in de computer alles wat blauw is kan worden vervangen door iets anders. Het resultaat is indrukwekkend, al kun je wel zien wat voor techniek er is gebruikt. De acteurs zweven namelijk als het ware een beetje boven de achtergrond, maar een kniesoor die daar op let. Vergelijken we het met andere grafische adventures, dan is het een hele verbetering ten opzichte van de kinderachtige getekende plaatjes die hiervoor vaak worden gebruikt.

la Place du Tertre?

Plan de Paris

Goed, waar waren we? Oh ja, de Place du Tertre en er is net iemand vermoord. Wat nu te doen? De handleiding helpt je gelukkig een beetje op weg met nuttig advies. Het eerste wat je moet doen, is een bezoekje brengen aan Virginie's huis. Dat kan je vinden op de kaart van Parijs, die op ieder gewenst moment oproepbaar is binnen het spel. Op de kaart zijn bij de start van het spel slechts enkele locaties te selecteren, de rest volgt later. Eén van die locaties is inderdaad het huis van Pauls verloofde en volgens de handleiding is dat dus de start van ons avontuur. Als je aankomt bij het huis, moet je de cursor maar een beetje over het scherm bewegen. Op een gegeven moment zal deze veranderen in een omhoog wijzende pijl. Dit betekent dat je vooruit kunt bewegen, in dit geval het huis in. Grappig is dat er vervolgens een tweede, kleiner schermje verschijnt, waarin we zien hoe Paul de deur opent. Tenminste, als hij (of jij dus eigenlijk) er aan heeft gedacht om eerst de sleutel uit de inventaris aan te klikken. Pas op, want er zijn twee sleutels; eentje voor Pauls huis en een tweede voor dat van Virginie. De cursor kan trouwens nog andere vormen aannemen, iedere mogelijkheid staat voor een bepaalde functie. Pijlen naar links en rechts betekenen uiteraard in die richting bewegen. Een pijl omhoog is zoals gezegd omhoog of ergens naar toe bewegen. Een pijl omlaag betekent juist omlaag of ergens vandaan bewegen. Als de cursor er uitziet als een soort kromme pijl, is er op dat punt van het scherm niets interessants te zien of te onderzoeken. Een hand wordt gebruikt om een of meer voorwerpen op te pakken. Een wijzende vinger gebruik je om een geselecteerd voorwerp te gebruiken op het deel van het scherm waarop je je bevindt. Als de cursor in een vergrootglas verandert, betekent dit dat je in kunt zoomen op een deel van het scherm.

48 uur

Als speler heb je slechts 48 uur de tijd om Paul's naam te zuiveren, Virginie terug te vinden en de echte moordenaar te ontmaskeren. Let wel, 48 uur in een soort van real time. De tijd verstrijkt echter sneller dan in de echte wereld. Tien minuten speeltijd betekent bijvoorbeeld ruim anderhalf uur in het leven van Paul Keirn. De klok onder in het scherm tikt bij al je handelingen gewoon verder en hoe langer je nadenkt, hoe minder tijd je overhoudt. Soms leidt dat ook tot enkele saaie stukjes, maar die kan je 'doorspoelen' door op de klok te klikken. Pas daarbij wel op, want misschien mis je op die manier belangrijke aanwijzingen. En dat is nou precies waar het in dit spel om draait: aanwijzingen verzamelen, bewijsmateriaal bestuderen en al Paul's journalistieke vaardigheden aanwenden om je missie te volbrengen. Het verhaal krijgt al snel een verrassende wending zodra je een bezoek brengt aan Paul's huis. Daar word je opgewacht door de politie, die je uiteraard meteen arresteert. Einde spel? Nee hoor, want een agent van de geheime dienst laat je net zo snel weer vrij. Hij waarschuwt je dat je er zo snel mogelijk vandoor moet gaan en ergens moet onderduiken. Waarom? Al slaat je mij (en Paul) dood. Maar daar komen we in de rest van het spel natuurlijk snel genoeg achter.

Quelle heure est-il?

Het grootste gedeelte van het beeld wordt ingenomen door het scherm waarop je je omgeving ziet. Hieronder bevinden zich van links naar rechts een kompas, de inventarisbalk, de klok en kalender en een icoon om naar het optiescherm te gaan. Op dit laatste kan je maximaal vier spellen save of laden, de taal instellen (Frans of Engels), een nieuw spel starten of het spel verlaten. Het regelmatig save van spellen is erg belangrijk, met name vanwege het real time-karakter van het spel. Door het spel op de juiste momenten op te slaan, zorg je er voor dat je zo economisch mogelijk met de resterende tijd omgaat. Oefen desnoods eerst even wat je precies moet doen in een bepaalde scène en start dan nog eens opnieuw. Voer de acties vervolgens zo snel mogelijk uit en save het spel. Op die manier gaat er geen tijd verloren met experimenteren terwijl de tijd doortikt.

Père Lachaise

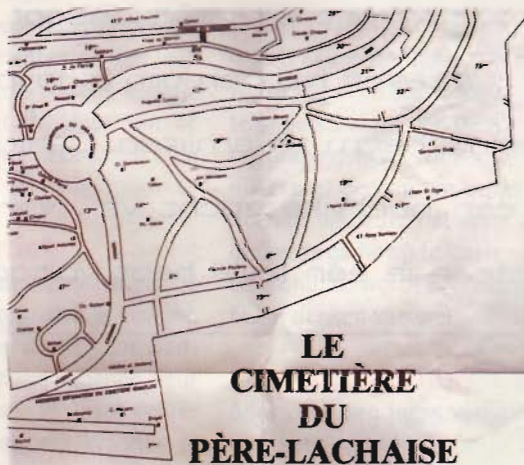
Met een klik op het kompas roep je een kaart van Parijs op. In de inventaris zien we alle voorwerpen die Paul in z'n bezit heeft. Er zijn steeds maar vier voorwerpen tegelijk zichtbaar, maar met twee pijlen kan je naar links en rechts scrollen om er meer zichtbaar te maken. Zoals gezegd kan je bij de start van het spel slechts enkele locaties in Parijs bezoeken. Om te beginnen is er natuurlijk de Place du Tertre, de plaats waar je hebt afgesproken met Virginie en Irina. Hier start je ook je onderzoek. Virginie's studio is de eerste plaats waar je naar toe moet, want hier wachten enkele belangrijke aanwijzingen en voorwerpen. Ook Paul's eigen huis is natuurlijk een prima locatie om zo snel mogelijk te bezoeken. Het hotel is de plaats waar de geheim agent je aanraadt naar toe te gaan om onder te duiken. Bij Beaux Arts Art School kan je even rustig nadenken of inspiratie opdoen. Père Lachaise is de naam van het kerkhof van Parijs, in principe de stilste plaats van de stad. Het politiebureau is niet

bepaald een plaats die je moet vereren met een bezoek. De politie is tenslotte met man en macht naar j'ou op zoek. Maar wie weet, misschien komt deze locatie toch nog wel van pas. In het begin zijn dit de enige plaatsen die je kan bezoeken. Hoe meer informatie en aanwijzingen je echter verzamelt, hoe meer locaties geselecteerd kunnen worden.

Serius detectivewerk

In je inventaris bevinden zich bij de start van het spel al direct enige voorwerpen. Je begint dus niet helemaal met lege handen. Om te beginnen heb je een Zwitsers mes, een absoluut noodzakelijk voorwerp voor iedere amateur die zich serieus met detectivewerk bezighoudt. Ook een verrekijker is natuurlijk nooit weg, zeker niet als je iemand wilt bespieden zonder zelf gezien te worden. Een identiteitskaart zorgt ervoor dat je bepaalde locaties kan bezoeken zonder er direct uit geknikkerd te worden. En voor het drietal sleutels waarmee je begint, vind je vast ook wel een toepassing. Weet je nog, die afgesloten deur van Virginie's huis? Zoals in ieder adventure loont het om ieder voorwerp op te pakken dat je tegenkomt. Soms lijkt het niet direct nuttig, maar voor vrijwel ieder voorwerp vind je op een gegeven moment wel een toepassing. Ieder voorwerp kan op vijf manieren worden gebruikt. Je kan het om te beginnen bekijken door er op in te zoomen. In zoommode kan je alle voorwerpen ook een voor een bekijken. Verder kan je een voorwerp oprapen of juist laten vallen, het aan iemand anders laten zien of het op iemand anders gebruiken.

44 hectares - 100 000 sépultures - 1 000 000 d'inscriptions depuis l'ouverture de la nécropole jusqu'à la parution de ce plan.

Conclusie

Ik ben dan weliswaar geen groot liefhebber van adventures, maar met *L'affaire Morlov* heb ik heel wat prettige uurtjes doorgebracht. Zonder echt ver te komen trouwens, want het is een behoorlijk pittig adventure. Zelfs als je de oplossing toevallig in handen weet te krijgen, duurt het naar het schijnt nog steeds zo'n tien uur om er helemaal doorheen te lopen. Dit kan dus wel eens een spel zijn waar ik heel wat brieven over binnen krijg voor de tips & trucrubriek.

L'affaire Morlov

f 49,95

Vidéo

alleen verkrijgbaar
bij Free Record Shop

Voor spelers met stalen zenuwen

Whack a Bubble

Vorige maand gingen we op bezoek bij de spelletjesmakers van Creative Media en we kregen een vroege versie mee van het spel *Whack a Bubble* dat binnenkort uitkomt. Geloof ons, je moet stalen zenuwen hebben om je joypad niet door het beeldscherm te smijten. Daar tegenover staat een heerlijke zucht van verlichting, telkens wanneer je een level hebt voltooid.

ROM HELWEG

Afleiding

Soms heb je van die momenten dat de dagelijkse gebeurtenissen teveel van je hersenen vergen. Dan ga je op zoek naar dingen die de grijze brij even stil kunnen leggen. TV kijken helpt niet meer, want je gedachten worden afgeleid door alles wat je nog moet doen. De deur moet worden gerepareerd, maar je hebt geen boor. De telefoonrekening moet worden betaald, maar je staat weer eens rood. Je moet nog een brief schrijven, maar je inspiratie is weg. Dan heb je afleiding nodig. Het maakt niet uit waarvan, zolang je maar niet de kroeg in hoeft, want ook daar staat je rekening op stop.

Mindcrushers

Ooit was ik verslaafd aan puzzeltjes. Zo'n houten doosje met een glazen dekseltje, waarin je tien verschillende balletjes in tien verschillende gaatjes moest zien te krijgen. Bewoog je teveel, dan vlogen de andere balletjes weer van hun plaats. Ook was ik redelijk goed in het maken van de Rubik kubus. Voor kenners: tot de tweede rij kreeg ik alle kleuren op hun plaats. Dat waren van die spelletjes die je gedachten helemaal konden opslurpen. *Whack a Bubble* is ook zo'n spelletje, terwijl het op het eerste gezicht redelijk stompzinnig lijkt.

Overall bubbles

Je ziet een scherm voor je, waar bovenin twee rijen ballen hangen: de bubbles. Onderin het scherm zie je een staafje, met daarop een gekleurd balletje. Wanneer je op de actieknop drukt, gaat dat balletje schuin omhoog en stuitert tegen de kanten richting de bubbles. Wanneer het balletje, of de kogel zagezegt, tegen een bubble met dezelfde kleur botst, ontploft de bubble. Dan stuitert de kogel weer naar beneden. Hier is het natuurlijk de bedoeling dat je 'm 'keept' met het staafje en 'm weer richting de bubbles stuitert. Klinkt simpel? Mooi niet dus!

Eieren eten

Wanneer je de kogel mist, valt-ie in een bodemloze put en krijg je een nieuwe kogel, maar je hebt maar een beperkt aantal kogels. Wanneer ze op zijn ben je af en moet je opnieuw beginnen. Heb je een veld leeggemaakt, dan ga je naar het volgende level.

Je kunt de kogel tijdens zijn vlucht naar de bubbles van kleur veranderen, zodat je een andere kleur bubbles kunt 'whacken'. We hebben voorlopig dus twee handelingen die we moeten verrichten om het veld leeg te krijgen. Je bedient je batje en je verandert de kleur van de kogel. Dat lijkt het hele eieren eten te zijn.

De bubbletactiek

Er zijn vier verschillende typen levels. Je begint met het standaard level, waar je gewoon alle bubbles moet whacken. Je zou denken dat wanneer je gewoon de meest voor de hand liggende kleur kiest, al die bubbles wel weg gaan. Je slaagt echter alleen wanneer je een goede tactiek hebt. Wanneer je bijvoorbeeld onderaan de bubbles een blauwe rij hebt, zou je denken dat je de kogel alleen maar blauw moet maken. Het is echter handiger om een kleine opening te maken in de blauwe linie, vervolgens een andere kleur te kiezen, en je kogel door dat gat alle andere bubbles uit te laten schakelen. De blauwe linie houdt dan de kogel hoog en je hebt weer even rust met je batje. Even de handjes ontspannen, want je moet zo weer verder.

Whack a Star

In het level Get the Stars moet je een aantal Sterbubbles zien te whacken. Deze zijn echter vaak omgeven door rotsen en veel verschillende kleuren, zodat je er niet makkelijk bij komt. Wanneer je alle

sterren hebt gewhackt, gaat er een poortje open naar het volgende level: Whack a Clown. Achter vier dikke linies zweeft een clown, die zo snel mogelijk vermordeld moet worden. Er zijn echter wat bommen geplaatst die, zodra je ze whackt, naar beneden vallen. Raken ze je batje, dan ben je uiteraard dood. Terug naar af, u mag niet langs vrij parkeren. Dan zijn er ook nog de snelheidslevels, waarbij je een whack tegen de klok moet maken. In het level Ring a Bell moet je, uiteraard, belletjes laten rinkelen.

Natuurkundige principes

De makers van dit spelletje hebben waarschijnlijk vreselijk veel plezier gehad bij het vormgeven. In principe is het programmeren van dit spel niet het moeilijkste klusje van allemaal. Laat een kogel volgens alle natuurkundige principes voortbewegen, zoals een ijshockeyschijf zich over de baan zou bewegen. Wanneer hij ergens tegenaan botst moet de hoek van inval gelijk zijn aan de hoek van uitval. De wet van de spiegel. Zorg dat de bubbles ontploffen wanneer de kogel er tegenaan komt en vervolgens voeg je nog wat functies toe aan de bubbles. Maak 150 verschillende levels en klaar is Kees. Was het maar zo gemakkelijk.

Pesterijtjes

Ik heb een lichte vorm van kleurenblindheid en dan wordt het af en toe heel moeilijk om het balletje goed te onderscheiden van de achtergrond, die vaak kleurrijk, grappig, maar erg afleidend is. Hebben ze natuurlijk expres gedaan om me te pesten. Gelukkig, wanneer ik opnieuw het level begin door mijn laatste gesavede game op te starten, krijg ik een andere achtergrond. Zo wordt het heel nooit saai, ook al zou je in het begin denken van wel.

How to become a whacko

Alles waar een mens verslaafd aan kan raken, moet een beetje slecht voor je zijn. Koffie, sigaretten, drank, om drugs maar niet in de mond te nemen. Een grote waarschuwing voor addictief aangelegde personen: dit spel is zwaar verslavend. Dat veld moet leeg, die clown gewhackt, dat belletje geluid, die klok verslagen en die bom ontweken. Binnen de kortste keren ben je ook een Whacko. Het slechte eraan is, dat je zenuwen zodanig op de proef gesteld worden, dat je jezelf moet verplichten na iedere twee uur een pauze te nemen van minstens een kwartier. Anders word je iedere nacht zwetend wakker met het geluid van een ontploffende bom tussen je oren. Wacktime!

Whack a Bubble
f 39,95
Creative Media

Over Worms, Halo's & andere enge

Voer voor techneuten

Deze maand in onze DVD reeks meer over de onderliggende techniek van DVD Video, MPEG. Verder bespreken we de laatste stand van zaken op het gebied van audio-standaardisering en zijn we er op uit gegaan om te kijken wat er in Nederland op DVD-gebied zoal gebeurt. Vreest niet voor de ingewikkelde termen; wij leggen het graag uit.

RUUD VAN DER SCHAAT (TEKST & FOTO'S)

Bij Toshiba kan de gebruiker kiezen tussen MPEG Audio en Dolby AC3.

Bij het ontwikkelen van onze multimedia-apparatuur, en niet te vergeten digitale radio en televisie, ontstond de behoefte aan een wereldwijde standaard voor het comprimeren van de omvangrijke digitale audio- en video-signalen. Dat comprimeren is hoogst noodzakelijk want ondanks de enorme opslagcapaciteit van DVD Video, zouden voor een complete speelfilm toch ruim veertig van deze DVD disc's nodig zijn. En het uitzenden van één enkel stilstaand TV-beeld zou vele minuten in beslag nemen. De MPEG-compressiestandaard vormt dan ook de ruggegraat van DVD en van digitale radio en televisie.

Experts

Voor multimedia-toepassingen in de PC en voor bijvoorbeeld Video CD en de CD-i ontwikkelde de industrie de MPEG-standaard. MPEG is het acroniem voor Moving Pictures Experts Group maar het refereert voor het grote publiek eigenlijk meer aan de internationale standaard voor digitale video en audio compressie. Inmiddels bestaan er twee MPEG-standaarden die in allerlei producten worden toegepast. De officiële benaming van de MPEG-1-standaard luidt: "het coderen van bewegende beelden (moving pictures) en bijbehorend audio voor digitale opslagmedia tot 1,5 megabits per seconde". Bij MPEG-2 kan deze bitsnelheid tot boven de 10 megabits per seconde oplopen. De expertgroep bestaat uit een comité van een honderdtal bedrijven, variërend van multinationals zoals Philips tot hele kleine adviesbureaus. Deze deelnemers brengen kennis en know how binnen, afkomstig van eigen research en technische ontwikkelingen in het algemeen.

Gereedschapskist

'MPEG' kan je zien als een verzameling gereedschappen, een soort gereedschapskist voor het digitaal 'inpakken' (encoderen) en 'uitpakken' (decoderen) van audio en video. Een belangrijk aspect van MPEG

termen DVD deel 8

Zonder comprimeren heb je voor 1 speelfilm 40 DVD-discs nodig!

De DVD Video-speler van Thomson ondersteunt alleen Dolby AC3.

is dat het niet op een bepaalde manier compressie verlangt. Dat kan de producent binnen bepaalde grenzen dus zelf uitmaken. De standaard beschrijft wel een minimum aantal vereisten waaraan de MPEG-decoder moet kunnen voldoen. Daarom kan de kwaliteit per disc nogal eens verschillen. Dat ligt dan aan de manier van encoderen, in zekere mate aan de kwaliteit (bijvoorbeeld beschadigingen) van de videodrager, of aan de kwaliteiten van de decoder.

Waarom comprimeren?

In onbehandelde staat is een digitaal videosignaal zo omvangrijk dat voor een complete speelfilm minimaal 40 DVD-disc's nodig zouden zijn. Gelukkig bestaat een gedigitaliseerd videobeeld uit enorm veel overtollige informatie: namelijk beeldelementen die hetzelfde of nagenoeg hetzelfde zijn. Deze vallen makkelijk op te sporen en te verwijderen. Dit proces heet encoding en kan meer dan 97 procent van de data elimineren zonder dat daarbij de kwaliteit van het videosignaal nadeel ondervindt.

Ook na deze geweldige datareductie zou een speelfilm nog altijd niet op één enkele informatielaag van een DVD-disc passen. Daarvoor is een ander proces nodig dat 'variabele bit rate encoding' heet. Bij MPEG-encoding worden overtolligheden geëlimineerd. Als een beeld complex is, bijvoorbeeld een boom met veel bladeren, dan bevat het beeld veel minder overtollige informatie dan bijvoorbeeld een strak-blauwe lucht. De gemiddelde datasnelheid (bit-rate) bij de DVD Video ligt rond de 4 miljoen bits per

seconde. De uitschieters ontstaan bij beelden met veel details en snelle bewegingen, en komen dan rond de 10 Mbps te liggen.

Fouten & problemen bij het encoderen

Zoals bij elk productieproces kunnen er bij het encoderen fouten worden gemaakt. Die zijn uiteenlopend van aard en niet altijd even makkelijk of zelfs maar met het blote oog bij het afspelen van een DVD-Video of een DVD-ROM te ontdekken. Van de meest herkenbare encoding-fouten geven we een korte beschrijving.

Blockiness: het beeld wordt opgedeeld in kleine blokjes, waardoor het op een mozaïek lijkt. Vooral opvallend bij snelle bewegingen met hoge detaillering en bij scènes met grote contrastverschillen zoals bij explosies, branden en vuurwerk. Bij Video CD's (MPEG-1) zien we dat wel eens, afhankelijk van de kwaliteit.

Aliasing: als lijnen die strak moeten zijn (in het bijzonder diagonale) op kleine traptreedjes lijken. Dit is niet noodzakelijkerwijs een indicatie voor een slechte encoding maar aliasing valt te reduceren door goede encoding of een extra beeldbehandeling.

Fuzz en Snow: een verschijnsel waardoor het lijkt dat het beeldscherm vuil is of dat de brillenglazen of contactlenzen vettig zijn. Er ontstaat een soort mist. Het beeld is een beetje grijs met lichte vlekken die op

willekeurige plaatsen door het hele beeld kunnen opduiken.

Worms: 'kruipende' beeldpuntjes en kronkelige lijntjes. Waarschijnlijk het resultaat van een slechte video(master)band of slechte digitalisering.

Halo's: kleine, beeldvervormende gebieden rond de buitenkant van een bewegend object.

Dolby knabbelt

Hoewel de MPEG-standaard zich in korte tijd een zekere status heeft verworven, is deze niet op alle fronten helemaal definitief, en met name op het audio-vlak is er nog geen absolute zekerheid en duidelijkheid. Dolby Laboratories knabbelt met zijn digitale surround-techniek al flink aan de audio-compressie. Surround sound voegt een ongekende dimensie toe aan het geluid van bioscoopfilms. In de theaters draaien steeds vaker films die met Digital Dolby zijn opgenomen. Dat is een speciale geluidstechniek waarbij men in het uiterste geval tot enkele tientallen geluidskanalen gaat. Het merendeel van de bioscopen kan die hoeveelheid niet aan en werkt meestal met minder dan tien geluidskanalen. Bij de consument is de digitale bioscoop-variant bekend als Dolby AC/3, hoewel de surround-systemen technisch niet volledig compatibel met elkaar zijn.

Twee standaarden

Zoals we al eerder bespraken accepteert de DVD-standaard twee verschillende audiosystemen voor surround sound: Dolby AC/3 en surround MPEG-2 audio. In principe geldt dat Dolby AC/3 wordt toegepast (ook wel bekend als Dolby Digital) in alle landen waar het TV-systeem te maken heeft met de 60 Hz lichtnetfrequentie. Dat is onder meer het gehele Amerikaanse continent en Japan. MPEG-2 audio is dan optioneel mogelijk. Vrijwel de rest van de wereld kent een lichtnetfrequentie van 50 Hz. Daar zou MPEG-2 Compliant Audio voor de DVD-videospeler

en software als voorkeur audiosysteem gelden en Dolby AC/3 als optioneel. Het gaat er echter op lijken dat Dolby AC/3 in Europa al ingeburgerd raakt. De betere hifi-apparatuur met surround sound maakt gebruik van de digitale Dolby surround versie, terwijl in het goedkopere segment het analoge Dolby Prologic de boventoon voert.

Dat is met het oog op de toekomst wel jammer want de binnen enkele jaren te introduceren digitale radio (in de vorm van DAB al eind dit jaar) en de digitale televisie binnen twee jaar, zijn volledig op MPEG-2 gebaseerd. De huidige digitale satelliettelevisie eveneens. Met één enkele MPEG-2-decoder in de huiskamer kunnen in principe dan alle audio- en videosignalen worden gedecodeerd en via de hifi-installatie en TV-toestel worden weergegeven. Nu ontstaat de situatie dat de bezitters van een Dolby AC/3 decoder in de toekomst ook een MPEG-2-decoder moeten aanschaffen. Let wel, je kan altijd een DVD Video disc afspelen; of het nu AC/3 of MPEG-2 is, uit je stereosetje komt gewoon stereo en als je een Prologic systeem hebt, hoor je prima Prologic geluid. Alleen voor de echte 'multi-channel digital surround sound' heb je één van beide systemen nodig en een daarbij behorende DVD Video disc. Dus, nog even wachten met een dure aanschaf kan verstandig zijn.

Nederlandse producties

Zoals bekend bestaat er nog altijd een groot tekort aan software voor de DVD Video. In Nederland is er officieel zelfs niets te koop terwijl vier fabrikanten wel DVD Video-spelers leveren. De DVD-ROM is er nog niet maar wordt wel nog dit jaar verwacht. Drie grote bedrijven houden zich in Nederland bezig met het encoderen van software voor zowel de DVD Video als de DVD-ROM. PolyGram gaf één van de Nederlandse bedrijven onlangs een grote opdracht voor de productie van enkele films op DVD Video. Als dat allemaal goed verloopt dan kan die order oplopen tot ruim 100 DVD-films voor geheel Europa. Ook de speciale afdeling van het Nederlands

Tweestrijd tussen Dolby en MPEG

PC van Samsung met DVD-ROM.

In de VS combineert RCA het tv-toestel met een PC en DVD Video/ROM

Omroepproductie Bedrijf, NOB Interactive geheten, beschikt sinds kort over de faciliteiten om in MPEG-2 te encoderen. In september, als op de Internationale Funkaustellung (IFA) in Berlijn de Europese introductie van de DVD officieel zal plaatsvinden, wil men een vijftal titels klaar hebben. Dat zullen dan waarschijnlijk enkele DVD Video's met clips en aanvullende informatie van Nederlandse artiesten en wellicht de Biosband (dan de Bios-DVD) zijn. Ook zijn er contacten met Sony Music gelegd en bestaan er plannen om enkele producties van de NOS of NPS uit te brengen.

Directors cut

Bij Valkiezer Multimedia, pionier op het gebied van CD-i en CD-ROM producties, volgt men de ontwikkelingen rond DVD en MPEG-2-encoding nauwgezet. Het Hilversumse bedrijf beschikt over de nodige faciliteiten en heeft plannen om eerder uitgebrachte CD-i of CD-ROM producties op DVD uit te brengen en vanzelfsprekend gaat men ook nieuwe software ontwikkelen.

Ook met de bijzondere mogelijkheden van DVD, zoals bijvoorbeeld multi-angle (het vanuit meerdere camerastandpunten of gezichtsbeelden tonen van dezelfde scene) gaat men rekening houden. Producenten zullen in de toekomst bij het draaien van een productie extra opnames maken vanaf verschillende camerastandpunten. Er moet meer materiaal voorhanden zijn voor het maken van een zogenaamde 'directors cut-versie'.

In de Verenigde Staten verscheen onlangs de film *Mask* op DVD Video voorzien van commentaar door de regisseur. In een documentaire, die vergelijkbaar is met wat Rene Mioch op de televisie deed, geeft de regisseur een kijkje in de keuken. Zo becommentarieert hij bepaalde opnames, laat hij de missers zien en ook de beelden van de verschillende camerastandpunten. Met de afstandbediening valt dat allemaal ook nog eens te beïnvloeden.

Blokjes, sneeuw, mist en kruipende beeldpuntjes

Beperkt interactief

De DVD Video kent nu nog slechts enkele beperkte interactieve mogelijkheden. De verwachting is dat de industrie omstreeks 1999 met een aanvullend DVD-multimedia formaat zal komen. De DVD-ROM zal de komende jaren meer interactiviteit bieden dan DVD Video.

De verwachting is dat de DVD-Interactief zowel geschikt is voor weergave op de televisie als op een computerscherm. Maar dan wel een PC met een MPEG-2-kaart. Die kaart zal ongeveer zeven- tot achthonderd gulden gaan kosten. De DVD-Interactief zal ook koppelingen krijgen met Internet. Programma's kunnen dan voortdurend geactualiseerd worden met behulp van een eenvoudige gebruikersinterface.

In het onlangs uitgebreide DVD-Consortium, dat in de nieuwe samenstelling nu DVD-Forum heet, spreekt men al over deze ontwikkelingen die DVD nog interessanter maken.

Schrijven!

Omdat DVD een belangrijk medium wordt voor audio, video en computeropslag, hechten wij eraan jullie juist te informeren. Want we krijgen binnenkort de mogelijkheid nieuwe apparatuur te kopen en nieuwe video-schijfjes. Er zullen nieuwe mogelijkheden komen en zullen oude misschien verdwijnen. Veel is nu nog onduidelijk, voor ons en voor onze lezers. Veel lezers schrijven ons dan ook met vragen over DVD. Goeie vragen, waar wij zelf soms ook niet 1-2-3 het antwoord op weten. Aan de hand van deze brieven proberen wij onze artikelenreeks te modelleren. Blijf schrijven, e-mailen of faxen. Samen komen we er wel uit.

FIRE WIRE

Wat? Alweer een nieuwe digitale standaard?!

Achter de schermen werken fabrikanten van computers en consumentenelectronica hard aan een nieuwe standaard die alle digitale apparatuur probleemloos, en met slechts één drie-aderig kabeltje, met elkaar moet verbinden. Alle digitale signalen zullen met deze FireWire-standaard als een lopend vuurtje tussen de apparaten kunnen rondsnelen. En niet alleen computers worden aangesloten.

RUUD VAN DER SCHAFT

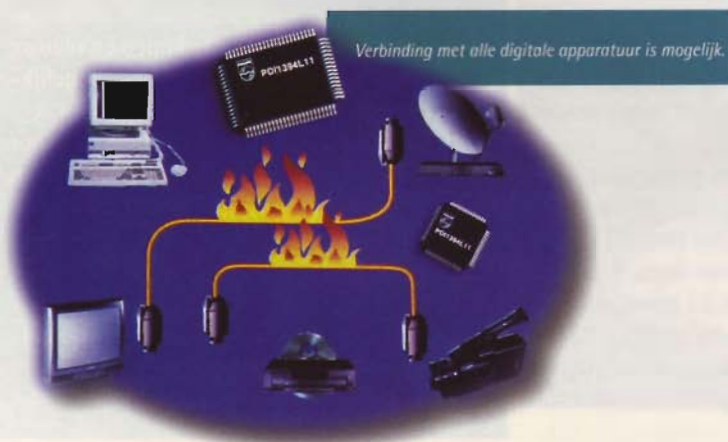
FireWire is de Engelse benaming voor ontstekingsdraad, waarmee bijvoorbeeld vuurwerk of dynamiet gelijktijdig worden ontstoken. Het vuur snelt als het ware van de ene ontsteking naar de andere. Zo werkt ook de FireWire-standaard. Digitale signalen worden als pakketjes van het ene naar het andere apparaat gestuurd.

Geen onderscheid

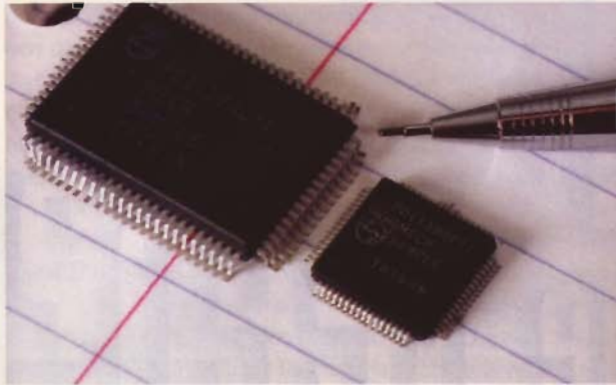
Een van de belangrijkste eigenschappen van de standaard, die ook wel bekend staat als IEEE 1394, is dat het geen onderscheid maakt tussen de verschillende soorten apparaten. Dus een Windows-PC kan straks zonder problemen communiceren met een Power Macintosh van Apple. Onafhankelijk van de gebruikte software of hardware. Ook digitale video-, fotocamera's, de nieuwe DVD-Videospeler, digitale satellietontvangers, of scanners communiceren met elkaar. Uiteraard alleen als ze van deze aansluiting zijn voorzien. Die is overigens heel simpel van uitvoering en lijkt nog het meest op het moderne telefoonstekkerkje. Overigens wel van een veel degelijkere kwaliteit.

Interface

De toekomstige PC's zullen intern veranderen. Op de harddisk en in of bij de centrale microprocessor komt een aparte interface in de vorm van een chip en een klein aantal elektronische componenten. Ook op het moederboard komen enkele uitbreidingen maar dat is allemaal minimaal. Aan de achterzijde verschijnt een aparte, wereldwijd gestandaardiseerde aansluiting. De totale meerprijs zal in het begin omstreeks de honderd gulden bedragen maar na verloop van tijd zal er geen prijsverschil meer bestaan. Hetzelfde geldt eigenlijk voor andere digitale apparatuur. De laatste generatie digitale videocamera's van onder meer Sony, Panasonic en JVC zijn al voorzien van de FireWire-aansluiting. Ook hier is een kleine interface ingebouwd die de eigen digitale taal vertaalt naar de internationale FireWire-standaard. Op die manier past men ook digitale papier- en fotoscanners aan, digitale fotocamera's, faxen, telefooncentrales of toestellen en ook de toekomstige digitale televisietoestellen zullen naar verwachting van begin af aan allemaal voorzien zijn van deze connector.

Een ander belangrijk voordeel is dat - in tegenstelling tot bijvoorbeeld een hardware SCSI-aansluiting in PC's - FireWire zichzelf configureert. De interface stelt precies vast wat voor soort apparaat is aangesloten en zorgt dan zelf voor de juiste vertaalslag, datasnelheid, etc. Interne aansluitconflicten waardoor de software de hardware niet meer herkent, behoren vanaf nu tot het verleden. Ook als apparaat al is aangesloten en in bedrijf is, kan men naar hartelust nieuwe verbindingen maken of veranderen, dankzij de zogenaamde 'hot plug & play'-techniek. In totaal kunnen op een FireWire ringleiding 63 digitale apparaten met elkaar worden verbonden.

De chips van Philips voor de FireWire-interface.

Internationaal

Voor het ontwikkelen van deze standaard werd de 1394 Trade Association opgezet waarin inmiddels al negentig bedrijven deelnemen. Dat zijn alle grote multinationals op het gebied van de consumenten electronica, PC's en leveranciers die alleen onderdelen hiervoor maken. Zoals Seagate, de bekende fabrikant van harddisks en Intel die voor vrijwel alle PC's de microprocessors ontwikkelt en produceert. Maar ook de Philipsen, de Sony's en Miro's doen mee, evenals videogamefabrikant Nintendo en tientallen producenten van audio- en video-apparatuur. In principe kan elke PC met een PCI-card van een FireWire-interface worden voorzien. Apple heeft al aangekondigd alle Power Macintosh PC's en Mac OS-compatible PC's voor FireWire geschikt te maken.

Professioneel

Inmiddels zien ook de fabrikanten van professionele digitale producten de voordelen in. Zo leveren Panasonic, Sony en JVC al apparatuur die gebruik kan maken van deze FireWire-standaard. Op den duur zullen naar verwachting ook de TV- en platenstudio's de standaard toepassen. In een iets aangepastere uitvoering is het namelijk mogelijk om signalen zo in elkaar te vervlechten dat verschillen beeld- of geluidsbronnen tegelijk via dezelfde kabel kunnen communiceren. Zelfs in tegengestelde richting. Bij Philips is men al zover dat een betaal TV-systeem voor hotels werd ontwikkeld dat functioneert met digitale consumenten videorecorders als beelddrager. Per videorecorder kunnen in een hoge beeldkwaliteit zelfs twee programma's tegelijk worden opgenomen en weergegeven. Op een simpel kastje valt dan één van de twee TV-kanalen te kiezen.

Leuk technisch verhaal, maar wat heb je er thuis aan?

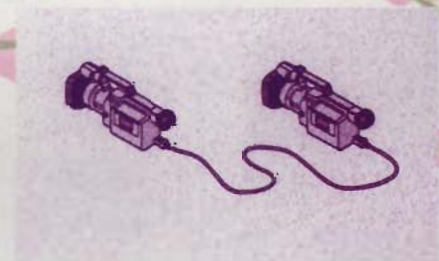
Ook voor gebruik in huis ontstaan met de standaard nieuwe toepassingen. Zo kunnen met een FireWire-ringleiding allerlei verschillende soorten apparatuur op afstand worden bediend. Daarvoor komt er in elke ruimte een infraroodsensor voor één of meer afstandsbedieningen. Hiermee kan dan elk denkbaar digitaal apparaat worden bediend. Niet alleen de videorecorder, het TV-toestel of de videocamera. Te denken valt ook aan het neerlaten van de zonwering, het bedienen van het alarmsysteem, het inschakelen of dimmen van licht, het bedienen van huishoudelijke apparatuur, etc.

Een kleine, aparte computer kan de geautomatiseerde centrale bediening voor zijn rekening nemen maar ook de eigen PC kan dat doen. Het lijkt een beetje op Jacques Tati's *Mon Oncle*-achtige toestanden; dat je met je scheerapparaat voor de spiegel de oven beneden kan aanzetten.

Razend snel

Omdat de interface rechtstreeks in verbinding staat met de centrale processor van elk digitaal apparaat, kan er met extreem hoge snelheden worden gewerkt. Dat is vooral belangrijk bij het goed weergeven in een hoge resolutie van snelle beeldbewegingen bij videogames en bijvoorbeeld bij de DVD-Video. Afhankelijk van wat de fabrikanten (tegen een bepaalde prijs) gaan bieden variëren de standaard datasnelheden tussen de 100 megabits per seconde tot 200. In de toekomst zullen er zelfs van deze A/V (audio/video) chips-verschijnen die hogere snelheden van 400 Mbps en meer aankunnen. Voor consumenten-toepassingen is dat voorlopig nog niet zo relevant maar voor de professionele wereld essentieel. Afhankelijk van het type apparaat waarvoor de interface nodig is, ontwikkelde men twee verschillende chips. Eén met 84 pinnen en één met 80 pinnen. De afmetingen zijn minimaal: respectievelijk 10 x 10 x 1 mm en 20 x 16 x 2 mm.

Philips is een van de eerste fabrikanten die de chips al produceert. Naar verwachting zullen vanaf eind dit jaar de eerste PC's met een FireWire-connector te koop zijn. In de loop van volgend jaar komen dan ook losse PC-componenten als moederboards, harddisks en dergelijke met de speciale interface in de winkels. Digitale videocamera's met de 1395-connector zijn er al en ook andere video-apparatuur zal in de loop van volgend jaar op de markt komen. FireWire luidt (hoewel zonder vuurwerk) een tijdperk van probleemloos aansluiten in.

Twee digitale camera's met elkaar verbonden

Nederlands bekendste 'apparatuur-verslaafde'
over Goethe, bakeliet en bandsla

Waar gaan we heen?

Op ons verzoek heeft oude bekende Boudewijn Büch zich gebogen over de voors en tegens van de voortschrijding van de techniek. Wat moeten wij met DVD, gezien vanuit het perspectief dat we al zolders vol met overbodige en verouderde spullen hebben liggen. Ofwel: waar gaan we eigenlijk heen? Wij geven bij deze het woord aan Boudewijn.

Foto: Nico Kroon © De Telegraaf

Philipscdi.com

De harde schijf-revolutie

Wanneer ik gedwongen zou worden één ding te noemen dat mijn leven - en misschien wel onze hele samenleving - veranderd heeft, dan noem ik de zogenaamde 'harde schijf'. Omdat ik een redelijke ouderdom heb bereikt, heb ik de opkomst van de ballpoint, de elektrische typemachine (het IBM-bolletje, dát was nog eens gemakkelijk, snel en modern!), de langspeelplaat (als opvolger van de breekbare schijf van schellak) en nog veel meer vernuftigs meegemaakt. Allemaal mooi en prachtig, maar de harde schijf veroorzaakte pas echt een revolutie. Ik moet eerlijk zeggen dat ik die revolutie niet meer helemaal bijhoud, want ik geloof dat mijn 'writable' CD-ROM schijfmachine ondertussen al weer verouderd is. Ik kan op het ogenblik wel zelf schijfjes maken, maar ik kan ze niet wissen. Kortom: de moderne tijd raast langs mij heen en zie ik haar in de verte verdwijnen.

Grammofonplaten en bandrecorders

Ik neem het begrip 'harde schijf' ruim. De muziek-CD is in wezen namelijk ook een harde schijf, al is hij dan niet uitwisbaar en opnieuw beschrijfbaar. Er is iets wat bijna alle schijven gemeenschappelijk hebben: dat ze hetzelfde formaat bezitten en dat ze heel vaak via een laserstraaltje werken. De harde schijf die wij allemaal het best kennen - de schijf die dus in onze computer verborgen zit - is langzamerhand de meest ouderwetse versie van de harde schijf geworden. Het klinkt allemaal een beetje paradoxaal, maar ik bedoel dit: het zilveren schijfje dat wij als CD-muziek, CD-ROM, CD-ROM writable, CD-i en eerdaags ook als DVD (een hele speelfilm op één schijfje) gebruiken, is een wonderlijk fenomeen. Het is bijna onbegrijpelijk dat we ooit hebben lopen sjouwen met een zware platenkoffer naar het huis van een vriendje om daar naar enkele nieuwe 'grammofonplaten' (het woord is ondertussen al ouderwets geworden!) te luisteren. Eigenlijk is het geluidscassettebandje al iets uit de oertijd en je kunt je bijna niet meer voorstellen hoe trots mensen vijftien jaar geleden nog waren die een stereo Revox-bandrecorder met grote spoelen bezaten!

Speelfilms op CD-i

Het zilveren schijfje en de harde schijf in het hart van de computer hebben één nadeel: ze kunnen veel materiaal opslaan, dat wil zeggen lettertekens en niet al te kleurige plaatjes, maar met veel kleurenfoto's of een speelfilm hebben ze erg veel moeite. Vooral bewegend kleurenbeeld vreet onthutsend veel geheugenruimte. En daarom was het eigenlijk al heel knap dat ze op één CD-i-schijfje een paar jaar geleden al een speelfilm van niet al te grote lengte of een aardige documentaire in kleur van zo'n zestig minuten konden proppen. De speelfilm CD-i was een wonder vergeleken bij de ouderwetse videorecorder annex videoband. Er is een tijd geweest dat we allemaal dolblij waren met de video, maar we zullen nu toch moeten toegeven dat zelfs de beste homevideospeler blijft

steken op het niveau 'amateur' en dat videobanden verschrikkelijk onhandig zijn omdat ze zo groot zijn en omdat ze zo onhandig zijn in het gebruik.

Digitale camera's

Er bestaan tegenwoordig niet alleen digitale media als de harde schijf, maar ook digitale camera's die ook nog eens digitaal kunnen bewaren. Er zijn sedert kort inderdaad professionele camera's op de markt met een uitneembare harde schijf (om het maar een beetje simpel uit te leggen), maar ik heb daar nog niet mee gewerkt voor mijn televisieprogramma. De reden daarvan is heel eenvoudig: er zijn nog veel te weinig montagefaciliteiten voor digitaal opgenomen beeld en daardoor is het werken ermee nog heel erg prijzig. Verder durft eigenlijk nog geen cameraman zich een digitale camera aan te schaffen omdat hij bang is dat zijn opdrachtgevers de hoge dagprijs niet kunnen of willen betalen. Een daarom werk ik nog steeds met een 'gewone' camera en 'gewone' banden die in de montagestudio echter wel digitaal worden overgeschreven op een harde schijf.

Ruimteprobleem

Sedert ik digitaal monteer staat het gemak aan mijn kant en gaat het monteren ook veel sneller, maar een probleem blijft de opslagcapaciteit van de harde schijf in de montagestudio en het kwaliteitsverlies bij het overschrijven van de 'gewone' banden naar de harde schijf. Harde schijven in de televisiewereld zijn zo duur dat je een programma er niet een weekje op kunt laten staan. Je moet je programma dus binnen een kort tijdsbestek monteren, dan wordt je programma weer gewist en gaat iemand anders met de gewiste schijf aan de gang. Ik ben er echter van overtuigd dat dit armoedige gedoe over een paar jaar voorbij is en dat er dan direct ook geen ruimteprobleem meer is. Met dat 'ruimteprobleem' bedoel ik het volgende. Iedereen die honderd gewone videobandjes thuis in een kast heeft liggen, weet hoeveel ruimte die innemen. De banden waarop mijn reisprogramma al sedert elf jaar wordt opgenomen, zijn andere banden dan de huis-, tuin- en keukenvideobandjes, maar ze nemen ongeveer even veel ruimte in. Ik schat dat het bandenarchief van alles wat wij in die elf jaar hebben opgenomen (dat is dus het ruwe, ongemonteerd materiaal) een anderhalf duizend banden omvat. Ik zeg niet dat dit materiaal onvervangbaar is omdat ik er veel op te zien ben, maar het is in een ander opzicht zeker onvervangbaar: ik heb heel veel opgenomen in landen waar zelden of nooit een camera geweest is.

Kolossale cultuurschat?

Ondanks dat unieke van het ruwe materiaal zit mijn omroep met een pijnlijk probleem. Mijn omroep betaalt per jaar ongeveer 200.000 gulden aan de opslag van ruw materiaal (van mij, maar ook van al die anderen uiteraard). Mijn televisiewerkgever heeft

geenszins het voornemen de uitzendbanden (dat wil zeggen: mijn programma's zoals ze uiteindelijk op televisie te zien zijn geweest) weg te gooien, maar die anderhalf duizend banden moeten eerdaags de deur uit. Ik kan uiteraard op mijn kop gaan staan, maar er is niks aan te doen en ik heb ook eigenlijk geen zin om de magazijnhuur in het vervolg dan maar zelf te betalen. Ik wil ook niet gaan mekkeren van 'met het weggooien van mijn ruwe materiaal gaat een kolossale cultuurschat verloren,' maar ik vind het wél jammer. Ik zou natuurlijk al die banden in mijn eigen huis kunnen opslaan, maar ik kan ze helaas niet afspelen. Een afspeelmachine voor professionele videobanden kost - schrik niet - zo'n 80.000 piek!

een paar verzamelde werken van enkele lievelingsauteurs (Goethe, Robert Louis Stevenson, Mark Twain) op reis kan meenemen in mijn laptopje. Ik vind het nu al een wonder dat ik zo'n honderduizend bladzijden letterkunst in mijn laptopje verstopt heb zitten en dus raak ik bijna in staan van seksuele opwinding als ik er aan denk dat ik eerdaags een aantal speelfilms of gefilmde popconcerten op reis mee kan nemen in een handige, weinig plaats innemende vorm. Want ook dát komt er aan: laptops waar je DVD Video-schijfjes via je DVD ROM-speler op af kunt spelen.

Beangstigende vooruitgang

Ondertussen blijft één ding mij beangstigen: de vooruitgang zelf namelijk. Dat klinkt eigenaardig, maar ik zal het tot slot van deze bijdrage uitleggen. Ik weet nog hoe gelukkig ik ooit was met mijn eerste stereopick-up (1964, denk ik), ik weet nog hoe enthousiast ik was over mijn eerste cassetterecorder (1970, je had vaak 'bandsla,' maar je was tóch blij) en ik weet nog hoe ik bijna in de war raakte van mijn eerste muziek-CD spelertje. Al die dingen zijn nu ouderwets of bijna ouderwets. De vraag is dus: hoe lang kunnen of mogen we genieten van de DVD-machine? Wat staat ons voor nog veel meer moois in de toekomst te wachten en waar moet ik toch met al mijn ouwe pick-ups, recorders, homecomputers, loodzware laptops van tien jaar geleden en mijn CD-i-spelers heen? Zouden ze nu eens niet iets kunnen uitvinden dat voor altijd goed, modern en onverslijtbaar blijft?

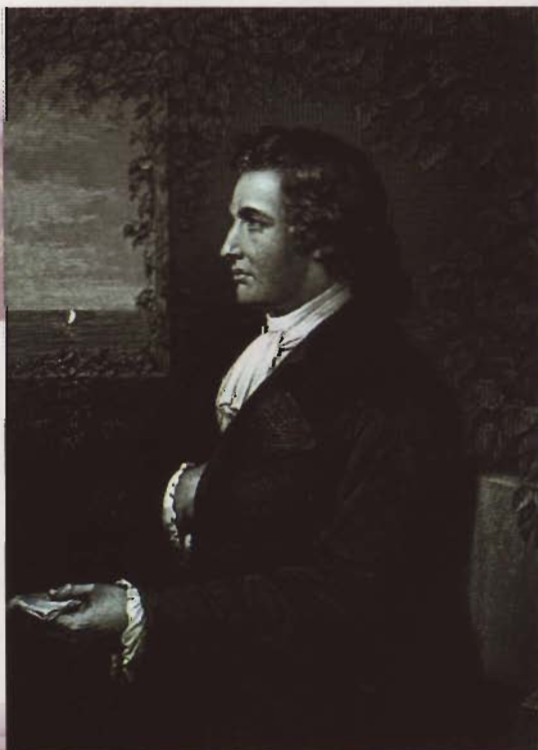
Seksuele opwinding met DVD

Problemen, problemen! En waar zijn die door veroorzaakt? Ze zijn veroorzaakt doordat we tot op heden video uitsluitend lineair hebben opgeslagen en lineair opslaan (op bandjes, dus) ontzettend veel plaats vergt. Iedereen heeft het mee kunnen maken: sedert we CD's hebben, neemt de muziekverzameling veel minder plaats in, sedert we harde schijven en floppy's hebben, hebben we geen enorme archiefkasten en mappen meer nodig, enzovoort. Maar eerdaags komt er een einde aan al ons lijden, al is het natuurlijk voor mijn ruwe televisiemateriaal te laat. We staan aan de vooravond van DVD (de digitale videoschijf, de videofilm dus op een zilverkleurig schijfje) en we staan ook aan de vooravond van het wissen- en overschrijven van films op zo'n schijf tegen een betaalbaar tarief. Mag ik eens iets kinderlijks opschrijven? Ik verheug mij daar verschrikkelijk op. Ik verheug mij nu al omdat ik

Niks weggooien!

Op mijn eigen vraag heb ik eigenlijk op de valreep nog een antwoord. Gooi niks weg, is mijn advies. Ik weet nog hoe ik in mijn jeugd onze oude bakelieten radio aan de straat zette omdat we een nieuw ding van modern plastic hadden gekocht. Nu zijn zowel die bakelieten als plastic radio verzamelobjecten geworden en ze brengen op veilingen hoge bedragen op. Ik weet wel dat de meeste mensen een hekel hebben aan rommel en graag opruimen, maar het is toch verstandig om het een en ander te bewaren. Ik zou soms het liefst in een leeg en geheel schoongeschrobd huis willen wonen, maar mijn eerste drie laptops bewaar ik toch maar. In de eerste plaats omdat ze zoveel met mij gereisd en gezien hebben en op de tweede plaats omdat ik zeker weet dat ze ooit bewonderd zullen worden als briljante voorbeelden van vooruitgang van lang geleden en als klassieke exemplaren van industriële archeologie. Maar mijn laptops zullen ooit in een museum ook meewarig uitgelachen worden. Jongelui zullen bij de vitrine uitroepen: 'Tjee, hoe hebben mensen op die stoommachines kunnen werken!' Vooruitgang heeft soms ook iets heel treurigs, maar ik zou wel heel graag willen dat het DVD-systeem nu al te koop was!

Goethe

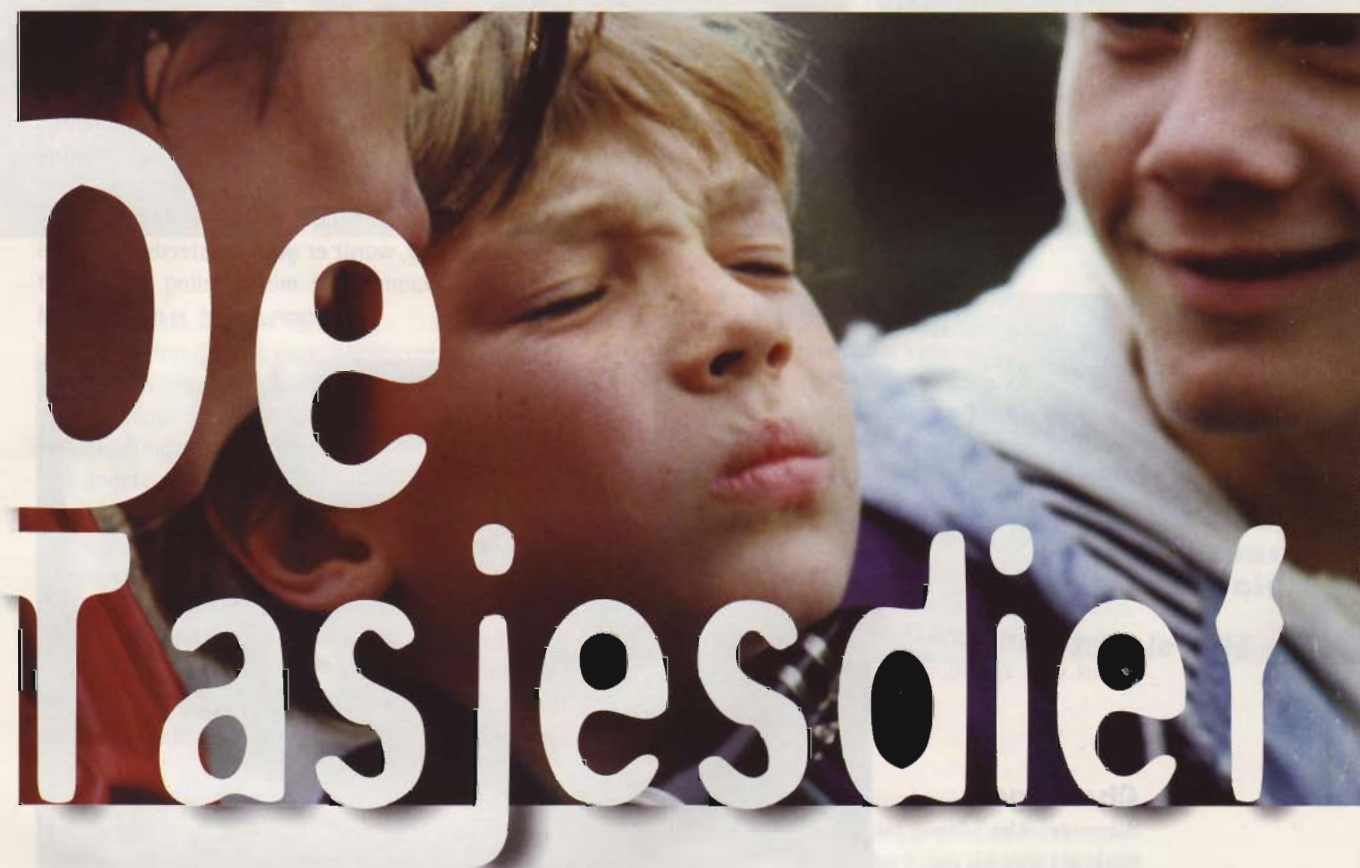
Boudewijn Büch

LD

Er zijn veel mensen die van het Nederlandse filmproduct niet zo'n hoge pet op hebben. Dat is niet altijd onterecht. De zuinigheid straalt er vaak vanaf en de verhalen en dialogen zijn niet altijd wat je van een avondje entertainment verwacht. De Nederlandse film *De Tasjesdief* onderscheidt zich in meerdere opzichten van de rest. Een actueel onderwerp en één van de betere acteurs die ik de afgelopen tijd gezien heb. Olivier Tuinier heet hij en gezien zijn leeftijd kunnen we nog een hoop van hem verwachten.

ROM HELWEG

Speciale aanbieding!

De Nederlandse film kent weinig fans. Zelfs de met een Oscar bekroonde film *Antonia* kende geen overdreven bezoekersaantallen. Een aanwijsbare reden daarvoor is er niet te geven. Te weinig actie en sensatie? Te oubollig camerawerk? Slechte teksten? Of is het gewoon zo dat de Nederlandse filmbezoeker zo gewend is aan het Amerikaanse geweld, dat de Nederlandse producten daarbij in het niet vallen?

Boodschap

Er leeft in de Nederlandse filmwereld een idealisme dat vele malen groter is dan in andere landen. Nederlandse filmmakers hebben, vaak meer dan andere, een boodschap waarin ze heilig geloven. Misschien is het juist wel die boodschap van de eenling die te weinig mensen aanspreekt, terwijl in het buitenland gezocht wordt naar een boodschap voor de massa. De film *De Tasjesdief* heeft een boodschap die veel verder gaat dan een massaal product. Het komt niet vaak voor dat een onderwerp als chantage onder kinderen zo wordt uitgediept. Natuurlijk, *Karate Kid* gaat over een vaak gepest jongetje en in *The Never Ending Story* heeft de hoofdfiguur ook geen vriendjes. *De Tasjesdief* gaat echter verder dan dat. Het laat zien hoe verschrikkelijk

kinderen tegen elkaar kunnen zijn en hoe afhankelijk dat is van de opvoeding.

Schoffie-alarm

Alex is een jongentje van een jaar of twaalf. Hij is dol op zijn grootmoeder, die hij vriendschappelijk Roos mag noemen. Hij houdt van skeletten, vooral van prehistorische dieren. Hij heeft een hekel aan honden en ook de jongens van school zijn niet zijn favoriet. Hij heeft genoeg aan zijn vriendschap met Roos, die in een mooi huis aan een landweggetje woont. Ze woont daar maar alleen, tot grote verontrusting van Alex' moeder. Wanneer Alex weer eens op bezoek gaat bij zijn oma, komen er net twee jongens uit haar huis. Schoffies, dat zie je zo, maar Alex trekt zich er niets van aan.

Chantage

Wanneer Alex binnenkomt ziet hij dat het hele huis overhoop is gehaald en vindt hij zijn oma vastgebonden aan een verwarmingsbuis. De jongens blijken haar geld te hebben gestolen. Oma wil er met niemand over praten, noch naar de politie gaan. De politie doet toch niets en de ouders van Alex willen oma alleen maar naar een bejaardentehuis brengen. Wanneer de jongens Alex blijken te kennen, zoeken ze hem op om te zorgen dat hij ze niet verlinkt. Ze gaan alleen wat verder dan dat. Nu ze weten dat Alex onder de duim gehouden moet worden, dreigen ze met ergere daden tegen zijn lievelingsoma. Ze dwingen Alex om andere oude dametjes te beroven. Wanneer hij dat doet, laten ze hem met rust. Maar niet heus. Aanvankelijk denkt

Alex dat het bij één keer blijft, maar de jongens vinden het eigenlijk wel makkelijk. Wanneer Alex een keertje niet doet wat ze willen, nemen ze gewoon wraak op oma. Of ze breken zijn klarinet. Of ze slaan hem gewoon in elkaar. Hij doet toch niets terug.

Fascistjes in de dop

Was het nou maar zo, dat deze twee etters gewoon een zieke geest hadden. Was het maar zo, dat ze gewoon voor hun lol een weerloos jongetje zaten te pesten. Dan kon je als kijker gewoon met alle vooroordelen straffen bedenken voor die fascistjes in de dop. Nee, thuis is het ook geen lolletje voor ze. Boze stiefvader slaat luie moeder in elkaar en negeert de jongens in alle toonaarden. Ook de twee jongens onderling denken verschillend over alles wat er om ze heen gebeurt. Lucas koopt van het gestolen geld alleen maar dure dingen, terwijl Evert niets krijgt. Wat moet Evert dan? In zijn eentje Alex chanteren? Dat loopt ook op niets uit. Nu krijgt Alex een dubbel probleem.

Leeftijdgenoten

Kindermishandeling door ouderen wordt inmiddels steeds vaker aan het licht gebracht. Al vrij snel worden de symptomen van mishandeling ontdekt. Door een steeds alertere houding vanuit de school of vanuit de omgeving, wordt er gelukkig steeds vaker snel ingegrepen. Wanneer die mishandeling echter niet

van ouderen maar van leeftijdgenoten komt, staan de slachtoffers echter nog vaak alleen. Er schijnt een trend te bestaan onder een bepaald slag kinderen, dat andere kinderen chanteert. "Als jij dit voor ons doet, slaan we je niet in elkaar." "Als jij dat aan ons betaalt, laten we je zusje met rust." En denk nou niet dat dat om een paar honderd gulden gaat! Er zijn inmiddels gevallen bekend van kinderen die rond de tienduizend gulden hebben betaald aan chantage. Om dit geld bij elkaar te krijgen moesten ze van hun ouders stelen of van mensen op straat, om onder het juk van hun kwelgeesten uit te komen.

Kindercriminaliteit

Op het eerste gezicht is het onbegrijpelijk dat kinderen daar zelf niets tegen kunnen doen. Gewoon nee zeggen; naar je ouders gaan, of naar de politie. Het ligt echter veel gecompliceerder dan dat. De kinderen komen vaak uit dezelfde buurt en zitten op dezelfde school. Gewoon nee zeggen betekent dat de dreigementen uitgevoerd worden. Criminaliteit onder kinderen begint veel vroeger dan algemeen wordt aangenomen. Wapens, gemene truuks, ontvoering, niets is te gek. Vind je het gek? Die kinderen komen door de televisie en misschien hun directe omgeving regelmatig met dit soort zaken in aanraking.

"Pesten is zo000 kinderachtig". Toen ik die voor het eerst zag, dacht ik: "Eindelijk gaan ze er eens wat mee doen". Nu besef ik dat het pesten alleen nog de minste van alle kwaden is, hoewel niet minder erg. Chantage en intimidatie zijn echter zo lucratief dat een eenvoudige reclamecampagne daar niets tegen doet. Dat kan alleen opgelost worden wanneer de bron met harde hand wordt aangepakt. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan, want waar ligt die bron?

Waar ligt de bron?

Allereerst ligt de bron natuurlijk bij de thuissituatie. Op het moment dat daar alles goed en evenwichtig is, zal er niet veel gebeuren. Het is echter maar al te

Klikspan boterspaan

Naar de ouders gaan is vaak 's kinds eer te na. Als de ouders al iets zouden kunnen bereiken, worden de kinderen voor de rest van hun schoolperiode gepest als slappelingen en klikspanen en vallen ze ten prooi aan andere pestkoppen. Het schoolbestuur of zelfs de politie doet vaak te weinig aan dit soort dingen. Het wordt afgedaan als een kinderspel, zonder dat er rekening gehouden wordt met de blijvende geestelijke en materiële (geldelijke) schade. Wanneer die pestkoppen dan toch gepakt zouden worden, krijgen ze over het algemeen een milde straf, waarna ze gewoon rustig verder gaan. Ditmaal komt echter voor de slachtoffers de wraak er nog bij.

Pesten is zo000...

Inmiddels is er een reclame- en voorlichtingscampagne gaande tegen het pesten op school onder de naam

vaak zo dat de huiselijke onenigheden op het kind afgewend worden, terwijl dat kind daar nergens mee naartoe kan. Een tijdige constatering en een adequate hulpverlening zou al een stuk helpen. De zucht naar geld is ook een goede oorzaak. De reclames pompen de kinderen vol met de nieuwste merken gym schoenen, het mooiste speelgoed en de duurste prullaria. Als je geen geld hebt, dan hoor je er niet bij. Het zou natuurlijk het mooiste zijn als de overdaad aan commercie eens ingeperkt zou worden, maar dat zou de economie een harde knauw toedienen. De kinderdoelgroep heeft namelijk zo'n lekker gewillig koopgedrag

Doe er wat mee

In *De Tasjesdief* wordt de hoofdrol gespeeld door de piepjonge Olivier Tuinier. Het is goed te merken dat de regisseur dit jongetje zijn eigen gang heeft laten gaan, zonder hem teveel op te leggen. Dan krijg je uiteraard heel natuurlijke acteurs. Soms denk ik wel eens dat regisseurs dat wat vaker zouden moeten doen. Dan blijft het acteer niveau niet steken bij GTST die altijd onderweg naar morgen is. Het resultaat is een boeiende film, waar kinderen met spanning naar zullen kijken en ouderen met de neus op de feiten worden gedrukt. *De Tasjesdief* is een film die menig oog heeft geopend. Niet alleen voor de ouderen, maar ook voor de kinderen. Ik kan me zo voorstellen dat kinderen de problemen in deze film veel beter herkennen dan de ouderen. Het is te hopen dat ze hierdoor aangespoord worden om hun problemen op school of in de straat wat sneller te vertellen aan iemand die er wat aan kan doen. En laat diegene er dan ook wat mee doen.

Aanbieding

De *Tasjesdief* is volgens ons een Nederlandse topfilm en CD interactief wil deze Video CD dan ook met speciale korting aanbieden aan de lezers. Kijk in de rubriek *Balle* hoe je *De Tasjesdief* voordelig in huis krijgt.

Kinderspel

Als ouder wil je graag een beetje weten wat je kind allemaal aan het uitvoeren is op die PC, achter de TV of CD-i-speler. Immers, hoe ouder ze worden hoe oncontroleerbaarder ze zijn. De grote hoeveelheden 'edutainment' voor deze tieners maakt het zicht er niet makkelijker op. Naast bekende onderwerpen als rekenen, taal, en algemene ontwikkeling, worden nu ook vreemde talen, en bijvoorbeeld seksuele voorlichting interessanter.

LENNIE PARDOEL

Speurtochten

Het valt op dat er momenteel veel speurderssoftware verschijnt. Niet helemaal verwonderlijk want de met media overladen tieners hebben immers behoorlijk wat spanning en uitdaging nodig om leerstof interessant te maken. Zelf voor detective spelen en tegelijkertijd informatie opnemen, is daarom goed aan hen besteed.

Oscar Lake

Wie is Oscar Lake? Daar is al spelend achter te komen als je de juiste speurroute volgt. De speler is de detective. Van welke nationaliteit is afhankelijk van de taal die je wilt leren. De CD-ROM *Wie is Oscar Lake?* is namelijk inmiddels in het Engels, Frans, Italiaans, Spaans en Duits te verkrijgen. De software komt zeer verantwoord en uitgebreid over en is geschikt voor beginners. (CD-ROM, f 79,95, Halloween)

Speurend talen leren

Planet Arizona

Met *Escape from Planet Arizona* kan Engels of een andere taal geleerd worden, zoals bijvoorbeeld Frans, Zweeds, Spaans of Italiaans. Het is de bedoeling dat er voorwerpen gevonden worden om het ruimteschip waarmee je in de woestijn van Arizona bent geland, weer vliegklaar te maken voor de terugreis naar de vreemde planeet. Je kunt die voorwerpen alleen vinden als je de juiste vragen aan de juiste personen stelt. Er wordt heel wat oplettendheid gevraagd. Er wordt wat basiskennis van de Engelse taal vereist. (CD-ROM, f 79,95, Halloween)

Speuren naar algemene kennis

Gestolen kroonjuwelen

Nog zo'n detectivespel is *De jacht op de gestolen kroonjuwelen*. Hierbij gaat het niet om het leren van een taal maar om het verkennen van Europa. De kroonjuwelen zijn ergens in Europa verstopt. Door goed gebruik te maken van aardrijkskundige, geschiedkundige en economische tips kunnen ze opgespoord worden. Je krijgt geld mee dat je zo efficiënt mogelijk moet gebruiken. Onderwijl kun je in contact komen met de hoofdcommissaris via het speurdersnet. Dit net is hetzelfde opgebouwd als

Growing-ups

Notenkraker

Hoeveel volwassenen zitten er niet mee dat ze nooit noten hebben leren lezen. *De Notenkraker* leert je op eenvoudige wijze het notenschrift. Dit programma is niet alleen bestemd voor kinderen! Wanneer je de systematiek van de noten kent, kun je proberen na het luisteren van een deuntje de noten op de juiste plek te schuiven in het gedeelte Melodie. Je kennis wordt dan meteen getest. Hoe snel een noot gespeeld moet worden leer je in het gedeelte Ritme. *De Notenkraker* is een prima hulpmiddel ter ondersteuning van het bespelen van een instrument. (CD-ROM, f 49,90, Bruna Informatica)

Vragenmaker

Zijn er quizliefhebbers? De CD-ROM *Multimediale vragenmaker* biedt naast drie vragenlijsten over Dieren, Windows en Europa de mogelijkheid zelf vragenlijsten te maken. Er kunnen ook plaatjes en geluiden aan de vragen gekoppeld worden. Ook deze CD-ROM is er niet alleen voor kinderen. Voor docenten kan het samenstellen van proefwerken nu een aangename bezigheid worden. (CD-ROM of diskettes, f 39,90, Bruna informatica)

Trivial Pursuit

Voor wat betreft de quizen zijn er ook uitstekende spellen verkrijgbaar. Neem bijvoorbeeld *Trivial Pursuit voor kinderen* of *Trivial Pursuit junior- of familie-uitvoering*. De vragen zijn perfect afgestemd op de interesses van kinderen. Omdat het onderwerp vaak de recente media is, krijgen kinderen gelijkwaardige kansen om te winnen. Het tastbare spel biedt zo nu en dan een welkome afwisseling op het abstracte toch vaak afstandelijke beeldscherm, maar een interactieve uitvoering zou natuurlijk welkom zijn, gezien de kwaliteit van de vragen. (Spellen, prijzen tussen de f 70,- en f 110,- Hasbro.)

Wereldatlas

De atlas mag natuurlijk niet ontbreken bij deze allesvreter. Met *Encarta 97 World Atlas* kunnen heel wat vragen beantwoord worden op het gebied van werelddelen, planeten enzovoort. Microsoft heeft onlangs een totaalpakket uitgebracht waarin *World Atlas* is opgenomen. De andere programma's zijn: *Word 97*, de Nederlandse versie van *Internet explorer*, *Works 4.0*, *Money 97* en het spel *Microsoft football*. (CD-ROM Home essentials 97, f 249,-, Microsoft)

Rekenen en taal

Blasternaut en spot

Zoeken naar Robot Spot biedt een gedegen rekenprogramma voor de hele basisschool. Er zijn voor iedere leeftijd uitdagende rekenopdrachten. De hoofdpersoon Blasternaut beleeft samen met robot Spot spannende ruimteavonturen. Spot wordt ontvoerd door het vuilnismonster. Alleen door het oplossen van rekenopdrachten kan Blasternaut hem terugvinden. Het vervolg heet *Het geheim van de verloren stad* en is bedoeld voor 8- tot 13-jarigen. Dit keer krijgen Blasternaut en Spot te maken met dokter Min die probeert hun planeet te vernietigen. (CD-ROM of diskettes, f 49,90, Bruna informatica).

Nieuwe schijven

Supersommen en Toveren met getallen Sterke Cijferhelden en voor de 4-8-jarigen Het machtige circus bieden rekenopdrachten in stripverhaalvorm. Deze software beperkt zich niet tot optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen, maar behandelt ook grafieken, breuken en kansberekeningen. Belangrijke leerstof voor tieners dus. De vragen hebben vaak een originele invalshoek. (CD-ROM, f 79,95, Iona Software.)

Creatief

Knutselboeken

Voor de creatievelingen zijn er prachtige combinaties van knutselboeken met de PC verkrijgbaar: Knutselboek 3.1/Windows 95. In deze boeken staan opdrachten die stap voor stap eerst op het beeldscherm te volgen zijn en vervolgens geheel openstaan voor je fantasie. Je kunt de vormen en kleuren naar wens aanpassen en daarna uitprinten. Op deze manier maak je opvouwbare huisjes, petten, doosjes, je eigen cadeaupapier en ga zo maar door. De opdrachten worden helder uitgelegd en zijn meestal zonder hulp van ouders uitvoerbaar. (Boek + diskette of CD-ROM, f 39,90, Bruna Informatica)

Games

Striphelden

Met Robbedoes, Asterix, Kuifje en de Smurven zijn een aantal klassieke striphelden omgezet in games op CD-ROM. Asterix kenden we ook al in het CD-i gezelschapsspel De uitdaging van Caesar. De andere titels waren nog niet eerder interactief te spelen. Van deze

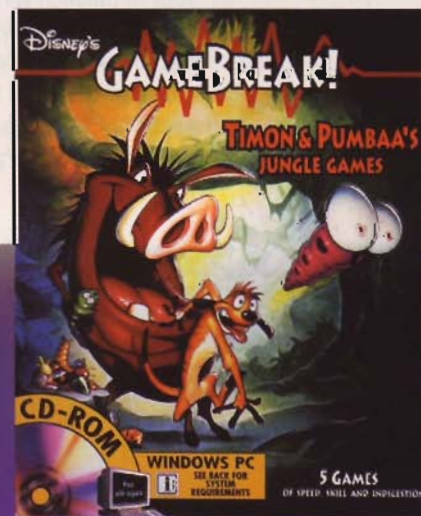
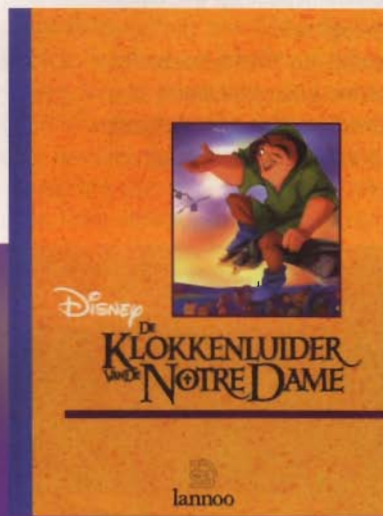
games moet je houden. De strippersonages moeten allerlei obstakels ontwijken om verder in het verhaal te komen. Hoewel de graphics van deze CD-ROM's prachtig zijn, is de educatieve waarde niet groot. Het enige dat met deze games gestimuleerd wordt is het reactievermogen. Dus alleen aanraders voor de 'gamefanaten'. De titels zijn niet in het Nederlands verkrijgbaar. (CD-ROM's, f 79,95, Infogrames)

Disney

Ook Disney heeft zich begeven op het 'gamesgebied'. Recent uit de serie GameBreak: Timon en Pumbaa's junglegames en The Hunchback of Notre Dame. Verwar deze titels niet met de Disneyspellenparadijs-CD-ROM's, want die zijn veel uitgebreider en bevinden zich niet op het echte 'gamegebied'. Iedere keer wanneer een Disney-titel gelanceerd wordt, zie je er van alle kanten reacties op. V&D en de Hema verkopen opeens ruzzakken met de klokkenluider erop en de pennen en etuis met Disneyvoorstellingen erop puilen de winkels uit. Ook zijn er allerlei Disneyboeken te koop, waarvan de meeste overigens van slechte kwaliteit zijn. De uitgeverij Lannoo daarentegen heeft onlangs in boekvorm een prachtige versie van de Klokkenluider van de Notre Dame uitgegeven. De tekst is zeer verzorgd en ook voor een zeven à achtjarige goed leesbaar, zonder daarmee in simpelheid te vervallen. De platen zijn mooi van kleur. De Disney games kosten ongeveer f 90,- Het boek kost f 29,95.

Flight simulator

Een game die veel studie vooraf verlangt, is Flight Simulator. Met dit spel waan je je een echte piloot. Om niet neer te storten is het echt nodig de handleiding uitgebreid door te lezen voordat je opstijgt. De voertaal in het vliegverkeer is Engels, dus hier ook. (CD-ROM, f 120,- voor de nieuwste versie, Microsoft)

Omdat dit programma alles behalve makkelijk is zijn hierover bij verschillende uitgeverijen boeken verschenen. Zo heb je onder andere *Microsoft Flight Simulator voor Windows 95* (f 45,-, Academic Service) of een van de drie aanvullingen bij Bruna Informatica Van Londen naar Melbourne met *Flight Simulator* (incl. CD-ROM, f 39,90). Een leuke aanvullings

CD-ROM is *Flight SIM 2000* waarmee je onder andere nieuwe vliegtuigen en instrumenten installeert (CD-ROM, f 19,95, Electronic Entertainment Publishing.)

Materiaal

Bij PC-games heb je meer dan een muis alleen nodig. Je kunt het beste een joystick of gamepad aanschaffen om beter wendbaar te zijn. Logitech is specialist op dit gebied: de nieuwste joystick is de *WingMan Extreme digital* (f 99,-) en de nieuwste gamepad heet *Thunderpad Digital* (f 49,-)

Met de *Snappy* zijn beelden vanaf je CD-i-speler, video of camrecorder snel digitaal om te zetten naar de PC. Dure digitale camera's zijn dus niet nodig. Een kabel verbindt het apparaat aan de *Snappy* en de PC. Wanneer je een beeld ziet dat je wilt vastleggen druk je eenvoudig op een knop en het is opgeslagen in je PC. Die beelden zijn uiteraard weer te gebruiken ter illustratie van je werkstuk of andere reportage. Ook zou je de beelden kunnen gebruiken voor het maken van je eigen Homepage op het World Wide Web. (*Snappy*, f 499,-Logitech)

Natuurlijk kun je ook plaatjes en foto's inscannen met een *Scanner*. Uitstekende kleurencanners zijn de HP Scanjet 5p van Hewlett Packard (flatbad), (f 800,-) en de PageScan color Pro van Logitech

(f 650,-). Kijk bij de aanschaf naar wat en hoe je wilt scannen, omdat elke scanner zijn eigen kenmerken heeft.

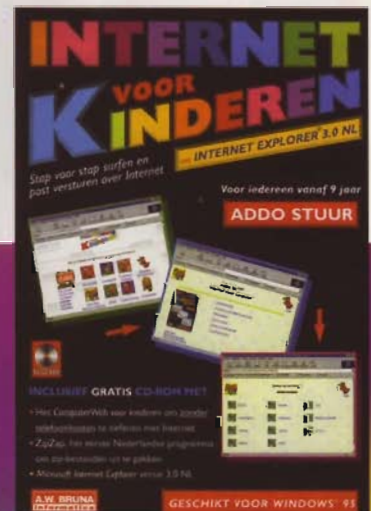
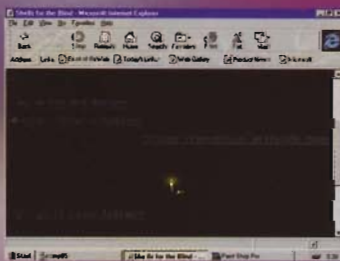
Internettips

13 jaar

Is er een Internetaansluiting in huis dan is een museumbezoek aan het Boijmans van Beuningen een bezoekje waard (www@boijmans.rotterdam.nl). Vorige maand schreven we hier al over in CD-interactief. Een bijna dertienjarige Françoise maakt daar de boel onveilig. Je zult er haar eigen homepage aantreffen onder het adres www@xs4all.nl/~mouche Daar toont ze o.a gedichten, correspondenties, films en een schelpenverzameling voor de blinden. Vooral haar kunstzinnige foto's getiteld 'Manipulations' zijn de moeite waard En dat een homepage heel interessant kan zijn, wordt hier overtuigend aangetoond.

Leren Internetten

In het boek *Internet voor kinderen* (keuze uit editie voor Internet Explorer of Netscape) legt Addo Stuur met zijn eigen heldere methode uit hoe je het best om kunt gaan met Internet en het versturen van mail. Overigens ook voor menig volwassene het beste boek om mee te beginnen. De Internet software wordt meegeleverd. (Addo Stuur, f 39,90, Bruna informatica.)

Naast de intussen overbekende tips en trucs lossen we deze maand ook wat CD-i hardwareproblemen op. De boventoon wordt echter gevoerd door klassiekers als *Myst*, *Flashback* en *Inca*. Blijf je vragen en oplossingen opsturen.

RENÉ JANSSEN

Myst

De code uit het vijfde boek levert veel *Myst*-spelers de nodige hoofdbreken op. Sandra en Rienus Groen uit Rotterdam en de familie Wijnands Hensen (ook al uit Rotterdam, hoe zit dat precies?) vragen of wij de oplossing weten. Zeker weten we die. Dit probleem doet zich helemaal aan het eind van het spel voor. Nadat je vier pagina's hebt teruggebracht naar een van de broers, geeft deze je de volgende informatie: ga naar de bibliotheek, pak het meest rechtse boek van de plank en zoek diagram 158 op. Ga naar de schoorsteen, druk op de knop en voer het volgende diagram in (waarbij X steeds klikken betekent):

```
XX0000XX
OXXOX0XX
XOX000XX
X00X00XX
XX00XX00
XXXXX0X0
```

Druk weer op de knop en je ziet het groene boek (*Dunny Age*), de blauwe pagina en de rode pagina. Er zijn nu vier mogelijkheden om het spel te beëindigen. Je kunt om te beginnen de laatste blauwe pagina geven of de laatste rode pagina.

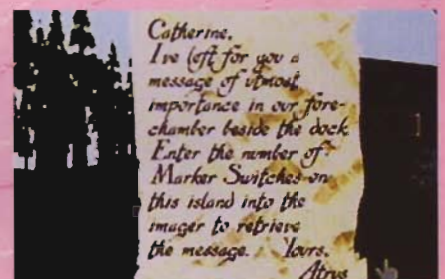

Er zijn echter nog twee mogelijkheden en die heeft T. van de Linde-Duijs uit Rosmalen blijkbaar nog niet gevonden. Deze briefschrijver krijgt namelijk constant te horen dat hij nog een pagina mist. Klopt, maar het is niet de pagina die je denkt. Het gaat hier om een verborgen pagina, waarvan de locatie te vinden is op de twee helften van de briefjes die je wellicht heeft gevonden. Eén briefje is te vinden in het *Stoneship*, de tweede in *Channelwood*. Leg de beide helften van deze briefjes naast elkaar en je vindt een aanwijzing die naar de laatste pagina leidt. Meer verklappen we niet, want dan bederven we de verrassende afloop misschien voor een hoop andere lezers.

En dan willen Sandra en Rienus Groen ook nog weten hoe ze in de *Stoneship Age* weer terug komen naar het eiland *Myst*. Dat gaat als volgt. Ga na het vinden van het bovengenoemde halve briefje terug naar het roodgestreepte paneel in

een van de muren. Hierin vind je een kompas, net als in het *Stoneship*-boek. Druk op de SE-knop (de clue is 135 graden, gevonden met de telescoop). Hiermee schakel je de onderzeeërlampen in. Maak het schip leeg met de meest linkse knop en ga naar binnen. Klik op het bureau in het onderste niveau en het boek dat jullie terugvoert naar *Myst* verschijnt.

Ten slotte nog even een 'tip' van Marius Kapteijn uit Haarlem voor alle mensen die problemen hebben met *Myst*. In grote warenhuizen met een boekenafdeling of in boekhandels zelf zijn handleidingen te koop over dit spel. Hierin staat precies beschreven hoe je het spel kunt uitspelen. Klopt Marius, maar is het niet leuker om het zelf te ontdekken en ons af en toe een handje te laten toesteken.

Eigenaardige CD-i (hardware) problemen

Onze oproep naar aanleiding van de opmerkingen van W. Van Dijk en Marianne Groot-Maas in CD-i 4 over zichzelf spontaan uitschakelende CD-i-spelers, heeft een flink aantal reacties opgeleverd. Blijkbaar is dit geen op zichzelf staand probleem en hebben meer CD-i-bezitters er last van. Gelukkig hebben enkele lezers inmiddels ook een oplossing gevonden. De brief die we van Danny Boer uit Schiedam ontvingen, is het meest uitgebreid. Om te beginnen het probleem van Marianne Groot-Maas. Haar CD-i-speler blokkeert tijdens het spelen van 7th Guest in het door haar gesavede laboratorium-spel. Bovendien verschijnen er dan gekleurde blokjes in de onderrand van het beeld. Volgens Danny is de oorzaak het 'overlopen' van de videocartridge. Het spel begint namelijk met een animatie waarvoor de cartridge nodig is. Wanneer het geheugen van de cartridge wat voller begint te raken (al vanaf zo'n 45%), kan de CD-i-speler problemen krijgen bij het opstarten vanuit een savepositie. De cartridge moet dan namelijk in één keer zoveel capaciteit leveren, dat het vastloopt in de uitgang. Zie het maar als een soort file op de digitale snelweg. De oplossing is het wissen van de save van 7th Guest en eventuele andere overtollige spellen via het menu van de CD-i-speler. Wanneer Marianne vervolgens toch het laboratorium-spel wil spelen, kan dat door te starten in het save menu van het spel met als password Badger. Druk dus op New Game en kies het menu (driehoek boven in beeld). Kies save en voer in 1 BADGER. Kies OK en het hoofdmenu verschijnt weer. Kies nu een van de vier hoekplaatjes van het menu, bijvoorbeeld Yes. Je ziet nu een overzicht van alle spellen en animaties in 7th Guest. Vanuit dit menu kun je ieder spel kiezen zonder dat de videocartridge nodig is. Het laboratoriumspel is het meest rechtse plaatje van de derde rij van boven.

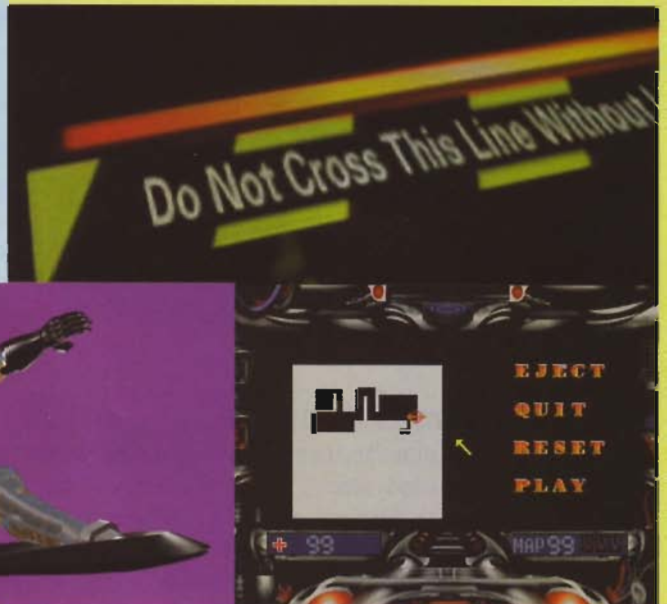
Wanneer Marianne vervolgens toch het laboratorium-spel wil spelen, kan dat door te starten in het save menu van het spel met als password Badger. Druk dus op New Game en kies het menu (driehoek boven in beeld). Kies save en voer in 1 BADGER. Kies OK en het hoofdmenu verschijnt weer. Kies nu een van de vier hoekplaatjes van het menu, bijvoorbeeld Yes. Je ziet nu een overzicht van alle spellen en animaties in 7th Guest. Vanuit dit menu kun je ieder spel kiezen zonder dat de videocartridge nodig is. Het laboratoriumspel is het meest rechtse plaatje van de derde rij van boven.

En dan het probleem van W. Van Dijk, wiens CD-i-speler vanzelf uitschakelt wanneer hij in Lost Eden in de grot van Castra een actieknop indrukt. Danny vraagt zich af wat de heer van Dijk precies bedoelt met uitschakelen. Hij vermoedt echter dat bedoeld wordt dat de CD-i-speler stopt met het afspelen van Lost Eden en dat het blauwe startscherm verschijnt. Daar zijn twee mogelijke oorzaken voor. Om te beginnen vraagt Lost Eden veel cartridge-capaciteit (9,9%). Ook vraagt het spel een hoge processorsnelheid door de vele uitgebreide graphics. Zelfs Burn Cycle (dat met 23% beduidend meer geheugen vraagt) gebruikt nog geen kwart van de processorsnelheid van wat Lost Eden nodig heeft. De reden hiervoor zijn de bewegende landschappen als achtergrond, in plaats van de gebruikelijke stilstaande achtergrondplaatjes. De oplossing voor dit probleem is hetzelfde als hierboven beschreven is bij 7th Guest: wis zoveel mogelijk overbodige saves uit het geheugen van de CD-i-speler en waag dan een nieuwe poging. Probeer om niet meer dan 20% van het geheugen te gebruiken. Werkt dit niet, controleer dan het slot van de videocartridge en de CD-i-speler op eventueel vuil. Eén stofje is al teveel. Wanneer ook dit niet helpt, heeft Danny slecht nieuws voor de heer van Dijk. Wanneer én de geheugencapaciteit voldoende is én het slot schoon is, betekent dit dat er een defect zit in de apparatuur. Ofwel in de cartridge, ofwel in de processor van de CD-i-speler. In beide gevallen zal de speler naar Philips moeten voor reparatie. Danny waarschuwt in dat geval nog even voor het volgende. Geef de cartridge samen met de CD-i-speler af voor reparatie. Anders kan het zijn dat de klacht bij Philips niet naar voren komt, omdat de cartridge dan gecontroleerd wordt in een andere speler en vice versa. Overtuig je er bovendien van dat in de klachtomschrijving vermeld staat dat het om een compressieprobleem gaat. Anders krijg je de speler misschien ongerepareerd retour met alleen een rekening voor de onderzoekskosten.

Overigens gelden deze oplossingen (en dan met name het wissen van enkele gesavede spellen) ook voor al die andere mensen met vergelijkbare problemen. Sandwa van Buuren-Hobijn schrijft ons bijvoorbeeld dat haar CD-i-speler steeds vastliep in Zelda's Adventure. Na het (uiteindelijk ten einde raad) wissen van het gesavede spel, liep alles weer als een trein.

Atlantis: the last resort

H. Slegers uit Tilburg las de recensie van dit spel in CD-interactief 4 en reageert nogal verbaasd. Hij is het met ons eens dat de intro van dit spel heel erg fraai is, maar hij mist iets. Op pagina 32 van CD-interactief 4 ziet hij namelijk een plaatje dat in zijn intro niet voorkomt (het groene monster met de mitrailleur links onder). Die komt in de intro van de definitieve versie van dit spel inderdaad niet voor. Wat kunnen we zeggen? Soms krijgen wij (bevoorrecht als we zijn) al maanden van tevoren een zogeheten bèta-versie van een spel. Vaak zijn die al vrijwel hetzelfde als het spel zoals dat in de winkel komt te liggen, maar soms ook niet. En dat is ongetwijfeld wat in dit geval gebeurt is. Maar ook zonder die scène blijft het een fantastische intro, of niet soms?

Flashback

S.B. Limburg (of is het nou S.B. uit Limburg?) zit al een tijdje vast in level 2 van dit spel. Alles beschrijven vindt hij/zij een beetje lastig, dus vandaar de vraag of we niet een password hebben voor level 3. Welzeker, en we gooien er ook meteen nog wat meer passwords tegenaan.

level 1: zulu
level 2: haight
level 3: mickey
level 4: rights
level 5: scene
level 6: grind
level 6b: inptre

Roland Smit uit Maastricht (hé, ook al Limburg!) is al een stuk verder. Hij zit echter vast in level 6. Op een gegeven moment kom je daar, na een aantal schermen te zijn gedaald, bij een disintegrator. De problemen beginnen voor Roland als hij, na een aantal handelingen, een scherm verder is. Daar staat namelijk een man op hem te wachten, maar wel achter een gesloten deur. Hoe krijgt hij deze deur geopend? Roland, we weten niet precies over welke deur je het hebt, want je komt er in dit level verschillende tegen. Dit is in ieder geval de manier waarop je het begin van dit level speelt en enkele deuren opent. Bij de start van dit level loop je naar rechts en activeer je de schakelaar om de gesloten deur op het vorige scherm te openen. Ga door de deur en met de lift omlaag. Ontwijk de lasers door te bukken en rol rechts het gat in. Dood de aliens en pak de steen. Ga naar links, rol door het gat en gooi de steen op de rechter sensor.

Hierdoor wordt de deur boven je geopend. Ga door de deur. Activeer de schakelaar boven in het scherm en ga door het luik. Schiet de deur links onder in het scherm open en activeer de schakelaar erachter. Dood de alien en pak de Diary en de Atomic Charge van de stervende man. Ga omlaag met de lift en activeer de schakelaar om het luik te openen. Ga door het luik en laad je schild op. Loop naar rechts, spring op de richel en neem de lift die verschijnt. Dood de aliens onder in de liftschacht en save je positie. Werk je door de schermen naar links totdat je een sleutel vindt. Loop dezelfde route terug en zoek de gesloten deur, die je met de sleutel opent.

P. Mikker uit Rotterdam zit ook met enkele Flashback-vragen. Bij de start van level 2 komt deze lezer nadat hij naar rechts is gelopen een gat tegen. Hier klimt hij naar beneden (want vallen betekent een zekere dood). Hij komt dan een lift tegen en een energiegenerator. De heer Mikker gaat met de lift omhoog en springt op het platform rechts. Aan de andere kant (links) komen Jukt echter niet, want de streep is te kort en met de lift verder omhoog gaat ook niet. Dit is de oplossing van de start van dit level: Zoek eerst Jan en praat met hem. Gebruik de stoel en praat nogmaals met hem, zodat de deur rechts open gaat. Doorzoek eerst de levels hieronder totdat je het oplaadpunt vindt en laadt hier je schild op. Ga daarna pas door de rechter deur en spring naar rechts, over het gat en daal er in af. Dood de aliens en zoek totdat je de zekering vindt. Ga terug naar de gebroken schakelaar naast het grote gat en repareer deze met de zekering. Ga omhoog met de liften, negeer de man en loop naar rechts naar het checkpoint. Ga met de lift omlaag naar de ondergrondse.

Christmas Country

Henk en Anita van Nieuwenhoven uit Almelo zijn zo langzamerhand onze vaste Christmas Country-experts. Ook deze maand hebben ze weer een flink aantal tips gevonden.

- Let om te beginnen op lachende wolken en stenen met gezichten. Deze kondigen (bijna?) altijd aan dat er iets te halen valt; letters, extra levens, etcetera.

- Ben je het zat om telkens weer opnieuw te moeten beginnen en wil je ook de andere stages wel eens zien?

Ga halverwege level 1 door de deur en spring er bovenop bij de sneeuwpop en de 1-Up. Loop dan door naar links, door de stenen heen (wel even iets springen tegen de tweede steen). Nu kom je in een hal met genummerde deuren. Deur 2 is House of Toys, deur 3 is Hill Top Town en deur 4 Bad Elf Mountain.

- Spring aan het eind van level 2 (bij de letter C) tegen de lachende steen om de bonusster te halen. Ga dezelfde weg terug.

- Spring in level 3 aan het eind van de geheime doorgang bij de letter L niet omhoog om terug te keren. Loop in plaats daarvan naar rechts tegen de steen aan (je hoeft niet te springen) en loop door naar nog een geheime hal met de letters C en E plus een 1-Up. Spring daarna tegen de lachende steen om in een andere ruimte de bonusster te halen, plus veel pakjes. Ga dezelfde weg terug.

- Laat je in level 4 bij de springende visjes achter de sneeuwpop en de vier pegels vallen (er zit een spring-

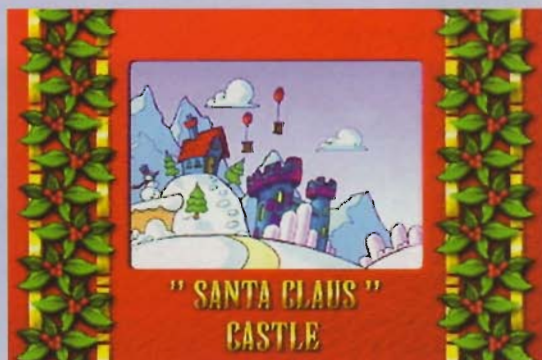
veer om terug te keren). Loop door naar links voor een 1-Up (deze is blauw gekleurd, dus moeilijk zichtbaar). Na halverwege door de deur te zijn gegaan (bij de C), kom je bij een aantal gestapelde kisten. Ga naar rechts en laat je bij de lachende wolk zakken. Loop naar links en je wordt teruggeplaatst voor de deur, maar nu wel óp de wolk met de bonusster (alweer 2000 punten!).

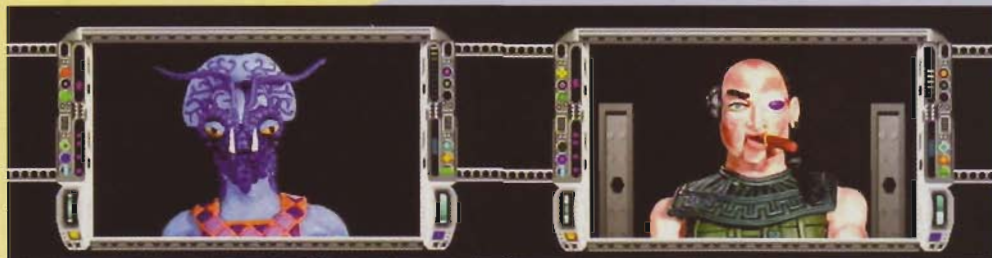
- Kom je bij de ridder op het karretje (GET READY), ga dan bijna helemaal in de hoek staan. Pas wel op voor de kogels. Spring tegen de ridder aan, maar loop wel

door over de lage platforms naar de andere hoek om geen levens te verliezen. Raak 'm vijf keer en je bent verder.

- Let in het bonuslevel bij het pakjesgooien goed op de extra levens! Meerdere pakjes gooien in één schoorsteen is mogelijk door eerst vooruit te vliegen, dan af te remmen en gooien. Zo, daarmee is ook meteen de vraag van de familie Taal opgelost, die de redactie al weken bestookt met e-mail berichten over dit ridderprobleem.

Laserlords

Danny Boer uit Schiedam komt K. Boogers te hulp, die tegen Kolonel Hemepratus het woord oogst wil zeggen en wil weten hoe hij aan dat woord komt. Danny heeft eerlijk gezegd geen idee waarom de heer Boogers oogst wil zeggen tegen de Kolonel. Als hij dat per se wil, moet hij echter met Nebka praten op Luxor. Maar

goed, als je oogst zegt tegen Kolonel Hemepratus, levert dat niets op. De Kolonel wordt pas belangrijk wanneer je hem het Gulden Vlies geeft. Je krijgt dan het Condensatiekristal waarmee je Sarpedon kunt doden. Het Gulden Vlies krijg je als volgt: geef Scardansa (Argos) de Gouden Gameaan,

zij verandert nu in Themis. Onthou Gulden Vlies uit haar woorden. Let op: nadat Scardansa in Themis is veranderd, mag je haar niet heilen of om haar naam vragen. Dan verandert ze namelijk terug in Scardansa en kun je het hele spel opnieuw spelen! Het Gulden Vlies zelf krijg je op Woo van Tran-Tu-La door er gewoon om te vragen.

Inca

Boudewijn van Vreken uit Steenhuffel (België) bereikt zonder moeite het schip. Daar belandt hij echter steeds weer in de kamer met de waanvoorstellingen en raakt daar niet meer uit. Dit is de oplossing vanaf het moment van aankomst bij het schip. Trek de kurk uit het vat door er op te klikken. Trek het etiket van het vat door er op te klikken. Leg het poeder op het etiket. Pak de kurk en klik op de rat. Steek de kurk terug in het vat. Leg het rotje tegen het vat. Klik tweemaal op de ketting en er verschijnt een lichtbundel. Pak de kelk en plaats deze op de lichtbundel. Je krijgt nu een tweede lichtbundel. Het vat valt en er verschijnt een open deur. Haal in de eerste kamer het goudklompje en de sleutel uit het bovenste vat door er op te klikken. Sluit het vat. Ga nu naar de tweede kamer. Klik op het bovenste vat en pak ook hier de voorwerpen. Sluit het vat. Pak de kleine sleutel uit de inventaris en klik op een van de kastjes in de kamer (kanonskogel). Sluit de deur. Pak de grote sleutel en open het andere kastje. Pak de bijl en de zak en plaats ze in de inventaris. Sluit de deur. Ga terug naar de eerste kamer, naar het rechtopstaande vat. Plaats de zak op de vloer naast dit vat. Pak de bijl en klik op het vat om het deksel te openen. Plaats de bijl terug en pak het deksel. Stop deze in de inventaris. Pak het kopje

uit de inventaris en klik op het vat en dan op de zak. De zak wordt nu gevuld. Herhaal dit nog een keer. Plaats het kopje en de nu volle zak in de inventaris. Ga terug naar de tweede kamer en klik op het kastje rechts (kanonskogel). Pak de zak uit de inventaris en leg deze op de laagste plank naast de kanonskogel. De kogel begint nu te rollen. Pak de borstel en stop deze weg. Sluit de deur. Ga terug naar de eerste kamer. Pak de borstel en klik op het rechtopstaande vat, dat opzij zal vallen. Klik op het luik dat nu verschijnt en betreedt het labyrint.

LINDA HAMILTON IN DANTE'S PEAK

Dante's Peak

Nieuwste telg uit het populaire natuurrampen-genre. Pierce '007' Brosnan en Linda 'Terminator' Hamilton proberen te voorkomen dat het dorpje Dante's Peak in een tweede Pompeï verandert. De film is afgeleid van de vulkaanuitbarsting van Mount Saint Helen in maart 1980 en moet het vooral hebben van explosief beeld en geluid.

Everyone Says I Love You

Woody Allen-klassieker die inhangt tussen komedie en musical. Met in de hoofdrollen natuurlijk de meester zelf, Goldie Hawn, Alan 'Mash' Alda en 'pretty' Julia Roberts. Deze 26-ste van Allen zit vol liefde, muziek, dans en - vanzelfsprekend - hilarische verwickelingen.

When We Were Kings

Oscarwinnende documentaire over het titelgevecht van 1974 tussen wereldkampioen George Foreman en zijn uitdager Mohammed Ali. Met indrukwekkende beelden van Zaïre en schitterende muziek van The Fugees, BB King en James Brown. Rocky, maar dan echt!

Want in welke tijd je ook leeft, echte helden zijn zeldzaam.

Karakter

Het nieuwste kindje van de onafscheidelijke filmtweeling Laurens Geels en Dick Maas. Goed Nederlands drama over een gevreesde deurwaarder die alles doet om het leven van zijn onwettige zoon te dwarsbomen. Met Jan Deceir en Fedja van Huet.

The Saint

Verfilming van de uiterst succesvolle televisieserie. Val Kilmer neemt het roer over van Roger Moore als de charmante superdief Simon Templar. Kilmer is ongenaakbaar en lijkt alle hinderlagen met kinderlijk gemak te omzeilen tot hij als een blok valt voor de mooie Elisabeth Shue.

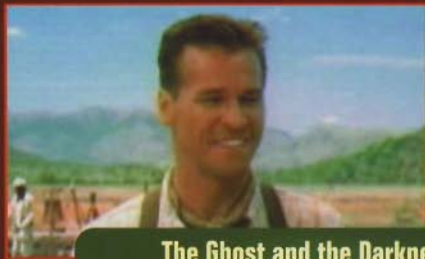
Michael

Heerlijke 'feel good movie' met John Travolta als beleving, te dikke, rokende aartsengel die een bezoekje aan de aarde brengt. Vanzelfsprekend valt dit onder het kopje nieuws en moet-ie al z'n krachten aanspannen om niet in het museum te komen. Met William Hurt en Andy MacDowell.

Con Air

Actieknaller van de makers van The Rock, dus dat zit wel goed. John Malcovich enger dan ooit als de slechtste boef aller tijden, die met zijn boevenvriendjes een gevleugeld gevangentransport op stelten zet. De straf van mini-boefje Nicolas Cage zit erop, maar hij heeft duidelijk het verkeerde vliegtuig gekozen.

The Ghost and the Darkness

Op een waar gebeurd verhaal gebaseerde avonturenfilm vol fantastische Afrikaanse landschappen. Michael Douglas en Val Kilmer gaan op jacht naar twee moordlustige leeuwen, die gruwelijk huishouden onder de arbeiders aan een spoorbaan.

Basquiat

Gedramatiseerd portret van de eerste zwarte kunstenaar die werkelijk succes had binnen de kunstwereld. Een succes dat hem uiteindelijk fataal werd. Met een starcast van David Bowie als Andy Warhol, Dennis Hopper, Gary Oldman en Christopher Walken.

Big Night

Meesterwerkje over twee Italiaanse broers die een restaurant in Amerika beginnen. Het recept voor succes staat echter niet in het kookboek en de twee besluiten een grote openingsavond met een beroemdheid te organiseren. Met Isabella Rossellini en Ian Holm.

One Fine Day

Leuke 'feel good movie' met de overbekende basisingrediënten: gescheiden moeder met zontje, gescheiden vader met dochtertje, ruzie, humor en romantiek. Uiteindelijk gaat het natuurlijk allemaal goed komen tussen mamma Pfeiffer en pappa Clooney.

All Stars

Geheide Hollandse bioscoopfilm met superjonge cast. De problemen van een voetbalzevental beginnen pas goed na 499 wedstrijden. Isa Hoes, de vriendin van Antonie Kamerling, zit achter Danny de Munck aan die homo is, terwijl Daphne Dekkers, de vriendin van tennisser Richard Krajicek, liever een partijtje hockey speelt. Leuk!

Liar, Liar

Het laatste meesterwerk van Jim 'rubberface' Carrey. Advocaat en liegbeest bij uitstek kan door een wens van zijn zontje 24 uur niet meer liegen. De pijnlijke situaties en Carrey's fabelachtige mimiek staan garant voor twee uur complete gekte.

The Devil's Own

Ira-thriller waarin jonkie Pitt en oudje Ford beter met elkaar kunnen opschieten dan op de filmset. Tot blijkt dat Pitt een IRA-agent met foute plannetjes is en Ford hier een stokje voor gaat steken. Duidelijk geval van twee kapiteins op één schip (beide heren hadden zegenschap over het script!), wat de spanning overigens ten goede komt.

Ridicule

Kostuumdrama dat speelt aan het hof van Lodewijk de XVI, met Fanny Ardant en Jean Rochefort. In een poging om bij het hof hulp te vragen voor de arme bevolking, besluit een jonge aristocraat zich via zijn scherpe tong in de buurt van de vorst te pra-

Oldtimers

Internet is de grootste informatie-grabbelton ter wereld. Welke interesse je ook hebt, alles kun je vinden op het World Wide Web. Eén van mijn eigen interesses is oude auto's. Ditmaal gaan we op zoek naar leuke adressen over klassieke auto's: Alfa Romeo, MGB, Opel, Fiat, Volvo, en ga zo maar door. Je staat perplex van de hoeveelheid sites en huisvlijt. Omdat kinderen meestal nog niet mogen autorijden, nemen we ook enkele sites onder de loep waar zij zich kunnen vermaken.

KLAAS SMIT EN LEAN SEUREN

General Motors

SLAPPER LOSS

NYA STARKA
OPEL KADETT
... slår knock-out på alla i sin prisklass!

60

HK! GFR!!

Autoliefde

Oldtimers en klassiekers zijn zeer populair en juist onder de autoliefhebbers bevinden zich velen die een homepage gemaakt hebben over hun grote liefde. Een zoektocht op Internet naar auto's uit het pre-Internet tijdperk levert dan ook een digitale snelweg op waar het wemelt van de Fiat 500, MGB's, DS'en en Volvo 121 - ook bekend als Amazon. Twintig tot dertig jaar geleden bevolkten deze types de snelwegen in nieuwe staat. We vonden ze toen heel gewoon, zelfs saai. Vergelijk die oude auto's met de hedendaagse Astra's, Escorts en Golfjes. Wellicht worden ook deze modellen verzamelobjecten. De oude Opels, Fords, Volvo's en Fiats noemen we vandaag klassiekers. Enkele daarvan vereerden we met een bezoek.

en Halloween

CD-Internet

Handleidingen

Ben je geïnteresseerd in één bepaald automerk, ga dan direct naar je keuze. Wanneer je bijvoorbeeld Alta Vista gebruikt als zoekprogramma en je typt vintage cars in, dan krijg je een gigantische lijst met hits. Alta Vista geeft je de mogelijkheid om je keuze in te perken, zodat je gericht kunt surfen. Wanneer je gebruikmaakt van Live Topics, dan kun je je keuze specificeren. In het voorbeeld hebben we onder andere de items car, cars en vintage aangevinkt. In plaats van 100.000 hits, kwamen we uit op 3000 mogelijkheden. Een adres dat ons

interesseerde was <http://www.rb.com/catalog/X145.htm>. De titel The Restoration of Post-WWII Cars trok onze aandacht. De site blijkt vol te staan met boekwerken die speciaal handelen over het restaureren van klassiekers, het kiezen van een oldtimer, et cetera. Per merk en type kun je boeken vinden en bestellen op deze pagina.

Classic Cars

Het adres <http://www.erack.com/car/index.html> blijkt een site vol actuele informatie te zijn over klassiekers. De site is gebaseerd op het magazine Car en geeft rij-impresies, highlights en een lijst van zaken die gehaat en geliefd zijn. Deze lijst is gerubriceerd rondom thema's als Small Cars, Sports Cars en Luxury Cars. Gewoon leuke uitspraken gerelateerd aan verschillende typen auto's vind je in deze Grins & Groans categorie. Achter de button Classic Cars zit onder andere de Ford Cortina (Mk1) verborgen. Alweer zo'n typische jaren '60 auto. Je vindt er mooie foto's en leuke anekdotes over auto's uit lang vervlogen tijden. Ook de Lancia Gamma wordt aangehaald: wanneer je een betrouwbare auto wilt, maar toch klassiek, koop dan een MGB in plaats van een Lancia Gamma. Dat is althans het advies van Car.

Oldtimers

<http://www.rb.com/catalog/X145.htm>

<http://www.erack.com/car/index.html>

<http://www.medial.se/opel/kadett.htm>

<http://www.opel.com>

<http://www.opel-na.com/>

<http://www.medial.se/opel/kadett.htm>

<http://www.medial.se/opel/kadett.htm>

<http://www.swedishclassics.com/>

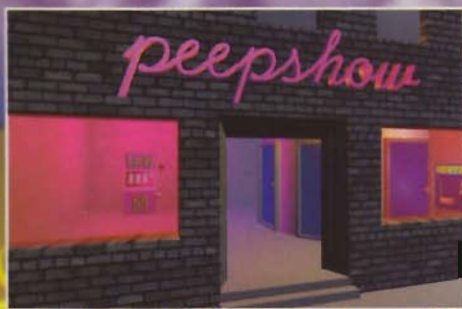
<http://home.earthlink.net/~khouer/volvo.htm>

<http://www.scandcar.nl>

<http://www.ccar.com.au/>

THE RED

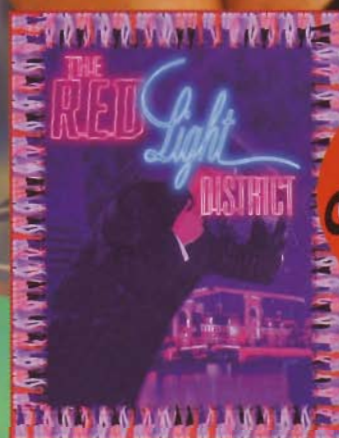
Light DISTRICT

peepshow

Gaat Martin Vandoren vreemd?

WINDOWS
CD-ROM

EEN IBM PC OF 100% COMPATIBEL
MINIMAAL 4MB RAM
WINDOWS 3.1X OF WINDOWS 95
VIDEOKAART 640 X 480,
MINIMAAL 32.768 KLEUREN
WINDOWS COMPATIBEL GELUIDSKAART
MUIS
2X CD-ROM-SPELER AANBEVOLEN

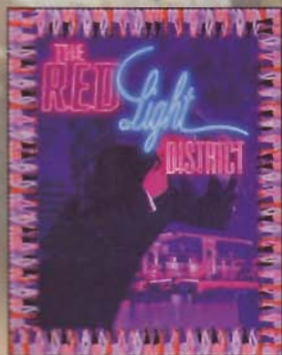

EEN NEDERLANDSTALIG ADVENTURE

MET ECHTE ACTEURS

ONDEUGEND MAAR BESCHAAFD

REAL-TIME VIDEO

AANBIEDING
bruna
f 7,50 KORTING BIJ BRUNA

f 7,50
korting

Knip deze bon uit en neem hem mee naar uw Bruna-winkel. U ontvangt dan f 7,50 korting op de Nederlandstalige adventure game RED LIGHT DISTRICT

op de RED LIGHT DISTRICT CD-ROM

Opel

Allereerst hebben we via Search van Microsoft Internet Explorer de trefwoorden Opel Kadett ingevoerd. Duizenden hits levert dat op, mede <http://www.medial.se/opel/kadett.htm>. Op dit adres vind je prachtige afbeeldingen van typische jaren '60 auto's. De Kadett A, Kadett B Sedan en Coupé ademen aan alle kanten het

jaren '60 image. Iele bandjes, een koetswerk dat te ver over de wielen hangt en veel chroom blijven kenmerkend voor die tijd. Toch is het opvallend dat deze wagens niet zouden misstaan in het huidige verkeer, behalve dan de technische specificaties. Wat dacht je van een advertentie waarin de acceleratie als verkoopargument

[medial.se/opel/kadett.htm](http://www.medial.se/opel/kadett.htm)) gebruikt, dan kom je terecht bij <http://www.medial.se/opel/kadett.htm>. Door voor de Engelse taal te kiezen, wordt het Zweeds plotseling een stuk begrijpelijker. Via Swedish Classics kom je terecht op <http://www.swedishclassics.com/>, een pagina vol Volvo's. Een uitgebreide lijst onderdelen met foto's, tientallen aangeboden klassiekers en een mogelijkheid om door te klikken naar andere Volvo-links. De omschrijving 'Kirk's Volvo Page - home of the '1800 List' klinkt veelbelovend (<http://home.earthlink.net/~khou-ser/volvo.htm>). Zouden we dan daar

de informatie over het model P1800 kunnen vinden? Het blijkt dat liefhebber Kirk zelf in het bezit is van meerdere oude Volvo's. Hij heeft de historie van de P1800 verzameld, heeft verschillende foto's op het net geplaatst en heeft een verhaal gemaakt waaruit blijkt waarom je een Volvo zou moeten rijden. Neem gerust eens een kijkje op deze informatieve huisvlijt site. Wil je informatie hebben over klassieke Volvo's in Nederland, ga dan eens naar <http://www.scandcar.nl>. Naast mooie plaatjes en veel informatie vind je er ook een onderdelenlijst met prijzen in Nederlandse guldens.

wordt opgevoerd: van 0 tot 100 in 18 hele seconden. En de topsnelheid is maar liefst 138

kilometer per uur! Maar als je dat belangrijk vindt, moet je geen alledaagse auto van 25 jaar oud aanschaffen. Je kijkt ernaar of koopt er misschien zelfs een, omdat die jaren '60 modellen bijna als kunst zijn te bestempelen. Onderaan de pagina staat de hyperlink Links, waardoor je terecht komt in Other Opel Resources. Zo kun je doorklikken naar de historie van Opel op de homepage van General Motors, <http://www.opel.com>. Maar ook links naar andere merken zijn er te vinden. Gelukkig ook een tje naar Volvo, een persoonlijke favoriet. Maar eerst nog even op zoek naar Opels versie van de Chevrolet Corvette, beter bekend als de Opel GT (<http://www.opel-na.com/>).

SCANDCAR

LINKS PICS QUESTIONS INFO VOLVOFUN CLUBS

VOLVO P1800 ES 1973
IN EXCELLENT CONDITION, RED, 4 GEAR, WITH NEW LEATHER SEATS, DRIVES PERFECT!!!
not on their picture !!

- BACK to P1800 PAGE
- SCANDCAR HOME
- SEND E-MAIL

Do you want to know more about our service? Mail, call or fax us: tel. +31 13 513 4033 (Mon-Fri from 9.00h till 17.00h, Thu 20.00h-22.00h) fax. +31 13 513 2037 Or send a letter to: Scandcar Volvo Classics, Hengseveldijk 6, NL-3066 PL, Moergestel, Holland
Mark Dyker © 20-6-1996 scandcar@scandcar.nl

Down Under

Australië en klassieke auto's. Wanneer je wilt weten wat er op het gebied van klassiekers aan de andere kant van de wereld gebeurt, bekijk dan de site <http://www.ccar.com.au/>. Boordevel artikelen, vele advertenties waarop je je Nederlandse bolide te koop aan kunt bieden,

Volvo

Wanneer je de link naar de Zweedse Volvo clubs op de vorige site ([Philipscdi.com](http://www.</p></div>
<div data-bbox=)

1997 Yearbook & Directory
Classic Car
 Cobra
 The 200 page Yearbook is now the slimmest & reference book, however, it also contains:
 • Big color feature covering AC Cobras, Alfa Romeo, Jaguar XK2, Holden SL2000, Porsche 977C, MG PA, Mazda RX-7, Ford Model A, Triumph GT6, Porsche 911 and Lotus Cortina.
 • Post-Frame style buying guide to BMW 2002, Mini, Alfa Romeo 105 series, Jaguar MK2, Ford Mustang and MG6.
 • 20 page anniversary guide.
 • Beginner's guide to buying a classic car.
 • Did You Know? pages to test your motoring knowledge.
 The 1997 Yearbook is in the shops as at November, priced £19.5. Alternatively, you can order it direct from AOCM (the £7.95/£10.95/£12.95) just by pressing the buttons below.
 Order The 97 Yearbook

maar waar je zelf ook een keuze uit het aanbod kunt maken. En wat kost het nu aan invoerrechten om een 100 maanden oude auto te importeren. Juist, niks! En een echte klassieker is al gauw 250 maanden oud. De informatie op deze site is gebaseerd op

het tijdschrift Australian Classic Car Monthly. Een selectie van artikelen uit oude nummers kun je gratis op deze site teruglezen. Ook een complete index van artikelen tot wel tweeënehalf jaar terug, gerubriceerd op automerk, vind je op deze Internet-pagina's. Heb je interesse in een bepaald artikel over een bepaald merk, druk op de knop bestellen en tegen betaling kun je de uitgave waarin het artikel staat thuis ontvangen.

Uren later

Wanneer je eenmaal begonnen bent met zoeken naar klassiekers op Internet, houd dan goed de tijd in de gaten. Voor je het weet is het uren later en ben je nog niet uitgesurft. Hopelijk hebben we je een aanzet gegeven om Internet te gaan zien als een leuke, maar tegelijkertijd zinvolle tijdsbesteding. Uiteraard vind je alle Internet-adressen op onze homepage <http://www.hub.nl/kiosk/cdi/cdi9706/links706.html>. Veel surfplezier.

Hindersites

Voordat je in Nederland een rijbewijs in je portemonnee hebt zitten, ben je toch minimaal 18 jaar verder. Daarom hebben we voor de kinderen ook een paar leuke plekjes voor je opgezocht. Leuke sites, die speciaal gemaakt zijn voor kinderen. En ze zijn nog in het Nederlands ook!

Efteling

De site van de Efteling is een hele mooie. Natuurlijk kun je er allerlei informatie vinden over het pretpark.

Je kunt bijvoorbeeld een kaart opvragen van het park, zodat je kunt zien waar je allemaal geweest bent in de Efteling. Of misschien wil je voordat je naar de Efteling gaat eens op de kaart kijken waar je allemaal naar toe kan.

Zou je weleens in de huid willen kruipen van een sprookjesfiguur? Wel, dat kan op de Internet-pagina's van de Efteling! Stap voor stap wandel je dan door een sprookje. Daarbij moet je af en toe de juiste keuze maken en kun je extra pagina's opvragen die niet direct met het verhaal te maken hebben, maar wel leuk

zijn. Wil je bijvoorbeeld Sneeuwwitje zijn, dan moet je eerst een passend kroontje uitkiezen voordat je verder mag in het verhaal. Als sneeuwwitje zich prikt aan het spinnewiel kun je naar een pagina gaan om alle prikkende voorwerpen uit te zoeken. De grabbelen is ook leuk. Je kunt hier grabbelen naar leuke pagina's. De verschillende mogelijkheden staan klaar en je kunt hieruit gewoon kiezen, je hoeft dus geen blinddoek om. Een van de grabbels is bijvoorbeeld de Wensput. Daar kun je een wens aanklikken, die dan misschien wel in vervulling gaat. Misschien ook niet, maar je krijgt wel altijd iets leuks te zien. Een andere leuke grabbel uit de grabbelton is de zenuwentest. Je kunt hier kijken of je sterke zenuwen hebt of niet. De makers van de test raden je aan deze test te doen voor je het spookhuis in gaat. Of je nu al naar de Efteling geweest bent of niet, het is in elk geval leuk om even te kijken op de Internet-site van de Efteling. Je vindt hem op: <http://www.efteling.nl>

Sesamstraat

Sesamstraat is ook al op het Internet te vinden, het adres is <http://www.omroep.nl/nps/tv/sesamstraat>. Het is wel een beetje jammer dat deze site er niet zo heel erg kleurig uitziet, dat had volgens ons best wel wat beter gekund. Er staan ook veel lange teksten op, die zo geschreven zijn dat ze wel voor volwassenen bestemd lijken. Dat wil echter niet zeggen dat je maar niet naar de Sesamstraat-site moet gaan. Er is allerlei interessante informatie over Sesamstraat te vinden. Als je bijvoorbeeld wilt weten hoe Sesamstraat gemaakt wordt, ben je

bij deze site aan het goede adres. Je kunt dan een verslag lezen van de opnames van een scene met Pino in de hoofdrol. En als de tekst een beetje te moeilijk is, kun je natuurlijk altijd aan een van je ouders vragen of zij je kunnen helpen. Als je ouders dan toch in de buurt zijn, kun je meteen even vragen of ze even naar de boekenlijst kijken. Op deze lijst staan de boeken waaruit in de afleveringen van Sesamstraat voorgelezen wordt. Misschien zit er wel wat voor je bij... En als je zelf wat meer bezig wilt zijn, kun je een van de kleurplaten ophalen en afdrucken. En dan inkleuren natuurlijk!

Hindertainment

De site van Kindertainment is een soort clubhuis voor kinderen. Je kunt gratis lid worden van de Kindertainment club. De mensen van Kindertainment willen het liefst dat alle kinderen die Nederlands spreken lid worden. Dus ook kinderen uit België, Suriname en alle andere landen waar Nederlands gesproken wordt zijn welkom. Als je lid bent, heb je meer mogelijkheden. De site is te vinden op <http://www.kindertainment.com>. Maar ook zonder lidmaatschap kun je een hoop doen. Je kunt bijvoorbeeld de nieuwsflitsen lezen. Elke dag worden een paar interessante of leuke berichten uit het nieuws geselecteerd en op de site gezet. Als je liever een praatje maakt, kun je terecht in de babbelbox, waar je andere bezoekers van de site kunt 'ontmoeten'. Je tikt dan in wat je wilt zeggen en dat doen de anderen ook. Deze manier van 'praten' is heel leuk, vooral omdat je elkaar niet ziet. Spelletjes spelen kan ook al. Er zijn verschillende spelletjes aanwezig, die je on-line kunt spelen. Een van die spelletjes is Netris, een Internet-versie van het bekende spelletje Tetris. Er is nog veel meer te beleven op de Kindertainment site. Het is eigenlijk te veel om op te noemen.

Hinderen

Efteling
<http://www.efteling.nl>

Sesamstraat
<http://www.omroep.nl/nps/tv/sesamstraat>

Kindertainment
<http://www.kindertainment.com>

Kinderkasteel
<http://iaehv.nl/users/sloothaa>

Zeker de moeite waard om eens te bekijken dus, als je tenminste genoeg tijd hebt, want deze site is heel groot!

Het Hinderkasteel

In de verschillende kamers van Het Kinderkasteel is van alles te vinden en het kinder-kasteel zelf vind je op <http://iaehv.nl/users/sloothaa>. Er is bijvoorbeeld een grote afdeling met moppen. Als je graag moppen vertelt moet je hier zeker eens gaan kijken, er staan er vast een heleboel tussen die je nog niet kende! En als je zelf een leuke mop weet, kun je hem opsturen en dan wordt-ie geplaatst. Ben je meer geïnteresseerd in het nieuws, dan kun je de krant lezen. De verhalen in deze krant zijn voor een deel geschreven door kinderen. Toen wij aan het lezen waren, stond er onder andere een interview in met de politie en een artikel van een Amerikaans meisje over Halloween. Als je van dieren houdt, en wie doet dat niet, kun je lid worden van de Dierenclub. Op de pagina's van de dierenclub staat onder andere een link naar allemaal plaatjes van dieren.

Halloween

Op de Halloween site kun je kennis maken met Guusstad. In dit stadje is van alles te vinden, je kunt er dan ook urenlang rondwalen. Het is een grappig stadje, helemaal getekend. Het adres van de Halloween site is <http://www.halloween.nl>. Als je toch aan het dwalen bent, vergeet dan niet een bezoekje te brengen aan het museum, waar steeds nieuwe exposities gehouden worden. Ook de galerie is het bezoeken waard. In de galerie hangen de kunstwerken van bezoekers van de Halloween-site. Ook jij kunt een kunstwerk opsturen. Je kunt dat doen in elektronische vorm, maar je mag ook een 'ouderwetse' tekening op papier opsturen. Weet je even niet meer wat een woord betekent? En heeft dat woord met computers te maken? Ook dan kan een bezoekje aan de site van Halloween uitkomst brengen. Je kunt de betekenis van allerlei moeilijke computerwoorden opzoeken. Deze zijn opgeslagen in een database. Wat een database is? Zoek maar op!

Halloween
<http://www.halloween.nl>

CD-i PROF

Het bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van CD-i. Dit medium leent zich daar uitstekend voor. De professionele toepassingen zijn zeer divers in allerlei verschillende branches. Maandelijks berichten wij in deze rubriek over de nieuwste professionele toepassingen.

ROB SMIT

Strippenkaarten en andere vervoerbewijzen

Wie denkt dat het een makkie is om buschauffeur of trambestuurder te zijn heeft het mis. Je kunt gemolesteerd worden door agressieve zwartrijders. Je kunt ontdekken dat je je pakje brood thuis bij moeders hebt laten liggen zodat je tussen de middag de route van je bus of tram moet omleggen langs je huis (straat opengraven, rails verleggen, boze passagiers, etc). Je kunt 's ochtends vroeg op je werk komen en ontdekken dat je bus gestolen is door een joyrider. Maar het allerergste is als je achter het stuur kruipt en ontdekt dat je wéér de prijzen van de dagkaarten, jaarabonnementen en strippenkaarten vergeten bent.

Stempeltje zetten

Voor die laatste groep is er, althans voor zover zij voor de HTM werken, hoop. De Sector Opleidingen van de Haagsche Tramweg Maatschappij (het bedrijf dat met zo'n 400 trams en bussen het openbaar vervoer in en om Den Haag verzorgt) heeft onder de titel Strippenkaarten en andere Vervoerbewijzen namelijk een CD-i-programma ontwikkeld dat ingezet zal worden bij de opleiding van nieuwe buschauffeurs en trambestuurders. Ook 'zittend personeel' zal eraan moeten geloven.

"Strippenkaarten? Wat valt daar nou over te vertellen? Stempeltje zetten en klaar!" is een reactie die vaak wordt gehoord als de cursus over strippenkaarten ter sprake komt. Maar volgens Gerard van Tilburg, opleidingsfunctionaris bij de HTM, is die reactie onterecht: "Er zijn zoveel soorten vervoerbewijzen en regeltjes voor de toepassing ervan dat het hard nodig was om alles eens goed op een rijtje te zetten. Om verschillende redenen hebben we ervoor gekozen om dat niet in gedrukte vorm te doen, maar als CD-i-programma."

Twee vliegen, één klap

Die 'verschillende redenen' waren de wens van de Sector Opleidingen om ervaring op te doen met interactieve media en het bevel van 'hogerhand' om te bezuinigen. Van Tilburg denkt twee vliegen in één klap geslagen te hebben met de ontwikkeling van genoemde CD-i-cursus: "De vraag waar wij mee geconfronteerd werden was: hoe maak je de interne opleidingen van de HTM goedkoper? Ons antwoord was: door ze efficiënter te maken. We hebben dat gedaan door de stof over vervoerbewijzen in interactief formaat te herschrijven. Hierdoor kunnen cursisten individueel, op een door hen bepaald tijdstip, in hun eigen tempo en op hun eigen

manier studeren. Ervaringen elders wijzen uit dat een dergelijke opzet, mits goed uitgevoerd, de cursustijd bekort waardoor de kosten dalen. En omdat er zo'n tweeduizend werknemers bij de HTM werken kan die besparing aanzienlijk zijn."

Explainer

"Bij de voorbereidingen van het programma werden we echter met twee problemen geconfronteerd. Het eerste was: hoe maak je stof die jaren lang in klassikaal verband gepresenteerd is op een zodanige manier interactief dat de kennisoverdracht even goed, en liefst beter, tot stand komt. Het tweede was: hoe krijg je de werknemers zover dat ze het programma ook daadwerkelijk gaan gebruiken."

"Het eerste probleem hebben we opgelost door contact te zoeken met een ervaren multimediatechnoloog, in dit geval Explainer. Samen met hen hebben we de stof opgedeeld in 'hapklare brokken' en ondergebracht in een duidelijke interactieve structuur. Het tweede probleem hebben we opgelost door voor een interactief medium te kiezen dat gebruikmaakt van de televisie en eenvoudig te gebruiken is: CD-i."

niet zo bang voor: "De vorm van het onderwijs zal veranderen, maar dat er onderwijs zonder docenten zal komen verwacht ik niet. Zelf zien we de CD-i-speler slechts als ondersteuning. Bovendien zitten we nog in de experimentele fase. Wat is de meerwaarde van multimedia? Werkt het in de praktijk? Dat zijn de vragen waar we eerst een duidelijk antwoord op moeten hebben voordat we verdere stappen ondernemen."

Proefrit

De CD-i blijkt inderdaad te beschikken over een uitgekende, gebruiksvriendelijke en fraai ontworpen interface. Van onderdeel naar onderdeel manoeuvreren kost geen enkele moeite en de kans om in de interactieve structuur te verdwalen is minimaal. Het programma bestaat uit vier hoofdstukken, die respectievelijk Zonering, Strippenkaart, Stempelen en Vervoerbewijzen heten. Zou je de hele CD-i achter elkaar bekijken dan zit je zo'n anderhalf uur voor de buis. De bedoeling is echter dat je de stof hoofdstuk voor hoofdstuk doorwerkt, waarbij je aan het eind van ieder hoofdstuk een toets kunt maken. Heb je alle vier de toetsen gedaan dan volgt het definitieve proefwerk, door de HTM geheel in stijl Proefrit gedoopt. En in tegenstelling tot bij de toetsen, waar je direct na het fout beantwoorden van een vraag het juiste antwoord krijgt, biedt de Proefrit geen feedback. Om het cursusonderdeel met succes af te sluiten moet je 41 van de 45 vragen juist beantwoorden - vragen waarin alle onderdelen van de cursus kras door elkaar aan de orde komen.

Wat ervoor komt kijken om een CD-i met zo'n uitgekende interactieve structuur te ontwikkelen vroegen we aan Renate Sombroek, projectcoördinator bij Explainer. "Om te beginnen is het belangrijk om de taken te verdelen, zodat ieder van de partners zich kan beperken tot zijn eigen deskundigheid," aldus Renate. "In dit geval heeft de HTM de inhoudelijke deskundigheid en het fotomateriaal ingebracht, terwijl wij de interactieve structuur, de vormgeving en het programmeerwerk voor onze rekening hebben genomen."

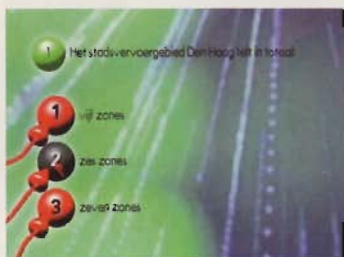
Onderwijs zonder docenten?

"Maar hoe gebruiksvriendelijk CD-i ook is, noch onze opleiders noch onze cursisten hebben er eerder mee gewerkt. Om die reden laten we een proefperiode voorafgaan aan het feitelijke gebruik van de interactieve cursus. We hebben een aantal CD-i-spelers aangeschaft die zowel door de docenten als door de huidige werknemers enige tijd mee naar huis genomen kunnen worden. Zo kan iedereen er vertrouwd mee raken."

Betekent dit nu dat het klassikaal onderwijs bij de HTM uiteindelijk zal verdwijnen? Van Tilburg is daar

Bedrijf op Schijf

Anti-autoritair

"Verder hebben we de HTM-medewerkers al vanaf het begin bij het project betrokken. Ze hebben inspraak gehad bij de vormgeving, waardoor het programma een open structuur en ongedwongen sfeer heeft gekregen. Ook is bij de presentatie van de stof de nadruk gelegd op stilstaande beelden in combinatie met een voice-over. Kijken en luisteren bleek het personeel beter te liggen dan lezen; bovendien is de televisie niet geschikt voor het weergeven van grote lappen tekst. Wat die voice-over betreft is er gekozen voor een vriendelijke vrouwenstem, waardoor een autoritaire sfeer vermeden wordt."

Die combinatie van stilstaande beelden en voice-over is overigens maar in drie hoofdstukken doorgevoerd. Het vierde hoofdstuk, dat gaat over het waarom van al die verschillende vervoerbewijzen en over de grenzen van de verantwoordelijkheid van de bestuurder, is een videopresentatie. "En daarbij ligt de nadruk meer op de

grote lijn dan op het verstrekken van een overvloed aan details," besluit Renate.

*Explainer Interactive,
Amsterdam, Renate Sombroek,
020-667 66 00.
HTM, Den Haag, Gerard van Tilburg,
070-384 86 74.*

CD-i: sprookje of fata morgana?

"Is er toekomst voor CD-i als zakelijk medium?" Die vraag stelde Philips zichzelf en het publiek tijdens het Point of Sale Seminar dat op tien april j.l. in de Efteling in Kaatsheuvel werd gehouden. (Omdat de bijeenkomst plaatsvond in een gebouw met de naam Fata Morgana, in een park dat bekend staat als Sprookjespark, meenden sommige bezoekers het antwoord op die vraag al op voorhand te weten. Ze werden teleurgesteld.) Het seminar diende om vertegenwoordigers van het bedrijfsleven te laten kennismaken met de zakelijke toepassingsmogelijkheden van CD-i. Daartoe werden uiteenlopende Point of Sale en Point of Information opstellingen getoond en gaf Frank Pauli, General Manager van de Business Group van Philips Media Systems, een overzicht van de manier waarop CD-i wereldwijd voor zakelijke doeleinden wordt ingezet.

Springlevend

Wat er uit Pauli's verhaal naar voren kwam is wat de lezers van dit blad dank zij deze rubriek al jaren weten: dat de markt voor zakelijke CD-i-toepassingen springlevend is. Zelfs groeit hij met zo'n 25 % per jaar. Dat het jaren heeft geduurd voordat die markt ontsloten werd is overigens niet verwonderlijk. De kleuren-TV, de videorecorder en de CD-speler deden er tenslotte ook 5 jaar over om in de Nederlandse huishoudens door te dringen. Los daarvan duurt het een behoorlijke tijd voordat gebruikers definitief voor een bepaald systeem gekozen hebben. Wat Point of Sale en Point of Presentation toepassingen betreft lijkt het bedrijfsleven nu definitief voor CD-i in plaats van voor video te kiezen. Gehanteerde argumenten zijn dat een CD-i-speler goedkoper en eenvoudiger te gebruiken is dan een multimedia-PC, minder slijtagegevoelig is dan een videorecorder en een betere kwaliteit videobeelden biedt dan beide.

CD-i & auto

Dat de groei in de zakelijke toepassingen zou zitten had Philips eigenlijk helemaal niet verwacht. Toen de CD-i-speler gelanceerd werd heeft men alles op alles gezet om deze juist in de consumentenmarkt te introduceren, terwijl nu duidelijk wordt dat de zakelijke markt het veelbelovendst is. Op dit moment worden er wereldwijd al meer dan 50.000 spelers gebruikt voor trainingsdoeleinden; nog eens 50.000 stuks zijn er ingebouwd in kiosks. Die aantallen stijgen nog steeds. Ook voor gebruik onderweg, zoals door vertegenwoordigers, wordt CD-i in toenemende mate ingezet.

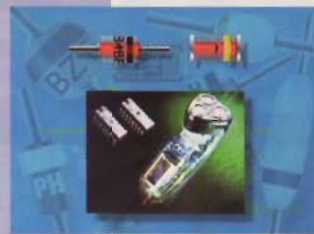
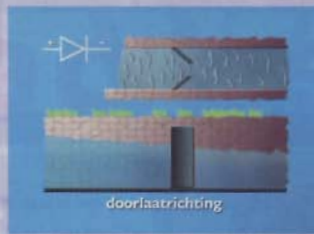
Als er één branche is die het medium CD-i op grote schaal omhelst heeft is het de autobranche: BMW, Cadillac, Chrysler, General Motors, Ford, KIA, Mercedes-Benz, Nissan, Peugeot, Saturn, Toyota, Volvo en Volkswagen gebruiken allemaal CD-i om personeel te trainen en nieuwe modellen te introduceren. Chrysler heeft zelfs 7600 CD-i-spelers aangeschaft. Ook rijsscholen maken veelvuldig gebruik van CD-i.

CD-i of DVD?

Toch bleef er iets knagen bij de toehoorders: zou CD-i niet op korte termijn het veld moeten ruimen voor DVD? Frank Pauli verwachtte van niet. Weliswaar is Philips al druk doende met DVD, maar ook voor dit medium zal het zo'n vijf jaar vergen om algemeen geaccepteerd te worden. Bovendien zal de prijs ten gevolge van zwaardere technische specificaties boven die van CD-i liggen. Vooralsnog is CD-i dus springlevend!

Een Point of Sale toepassing die ook op het seminar werd gepresenteerd was de Kinderzuil, bedoeld voor gebruik in winkelcentra, meubelboulevards, supermarkten en wat dies meer zij. En omdat het helemaal niet zo'n grote sprong is van een Sprookjespark naar een Kinderzuil nemen we hier afscheid van Frank Pauli en leggen we onze handen op een felgekleurde rollerball van het merk Philips ...

*Philips Media Systems, Eindhoven, Frank Pauli,
040-273 62 99.*

De Kinderzuil

Ze raken zoek in het winkelcentrum. Ze spelen trampoline op de waterbedden in de meubelwinkel. Ze trekken het cruciale blik onder de twee meter hoge stapel soepblikken in de supermarkt vandaan. Kinderen - ze kunnen hun ouders soms tot wanhoop brengen!

Iedereen tevreden

Philips Media Systems denkt - samen met Videotronic Benelux - een oplossing voor dit 'probleem' gevonden te hebben: de Kinderzuil. Dit hedendaags mirakel van technisch vernuft zou in staat zijn om kinderen van gezagsondermijnende wildebrassen te veranderen in brave, oplettende studieballetjes wier 'spelen leren en leren spelen' is - om een bekende Nederlandse dichter te citeren wiens

naam mij op dit moment even niet te binnen wil schieten. Want wat is het geval? In die Kinderzuil, die bestaat uit een vrolijk gekleurde display met cartoons, zit een CD-i-speler met een spelletjesprogramma verstopt.

Stel hem op in het winkelcentrum, op de meubelboulevard of in de supermarkt en je hebt geen kind meer aan kinderen. En Peter Sliedrecht, Marketing & Sales Director van Videotronic Benelux, weet waar dat goed voor is: "De Kinderzuil zorgt voor een verandering in het koopgedrag van klanten met kinderen. Doordat de kinderen zichzelf vermaken blijft de klant langer in de winkel en neemt zij of hij meer tijd om zich te laten informeren." Meer rust voor de ouders en meer omzet voor de winkelier dus - en iedereen in detailhandelsland is tevreden.

Geen ruzie

De Kinderzuil is op diverse plaatsen uitgetest. Filialen van Sanders Meubelstad, Gamma en McDonald's hebben er al eentje in huis gehad, en men was niet ontevreden over de resultaten. Tijdens de test bij de Gamma (met het CD-i-programma Sesamstraat) bleek de Kinderzuil zo'n 85 % van de tijd gebruikt te worden door één of meerdere kinderen; meestal waren er twee kinderen. Twee maal stonden er tien tot twaalf kinderen te kijken. Gemiddeld bleef een kind tien minuten bij de Kinderzuil. Van de 208 kinderen die tijdens de test in de Gamma waren heeft iets meer dan de helft de Kinderzuil opgezocht. Ruzie wordt er tijdens het wachten niet gemaakt. Als er al enkele woorden vallen tussen kinderen is het altijd tussen bekenden, zoals broertjes en zusjes of vriendjes en vriendinnetjes.

Ah ... hoe groot had het succes van CD-i niet kunnen zijn als Philips zijn nieuwe technologie van meet af aan als kinderoppas had geprofileerd ...

Videotronic Benelux, Peter Sliedrecht.

Bedrijf op Schijf

Philipscdi.com

Uitgespeeld

Hier is dan onze gloednieuwe ruilrubriek. De titel zegt het al: zijn jullie uitgespeeld of uitgekeken op een titel, dan kunnen jullie dat met een kleine advertentie duidelijk maken aan alle lezers van CD-interactief. In de rubrieken Gelijk oversteken, Wie wil... en Wie heeft... kun je CD-i's ruilen, aanbieden of aanvragen.

Gevraagd CD-i spel Lingo en CD-i naslag Het Grote Wonder en Titanic. H.A. Hartog
tel: 075-6700683

Ik ben op zoek naar de muziek video CD-i van Whigfield uitgegeven door Zyx Music. P.v.d. Veek
tel: 023-5262791

Wie heeft er voor mij een Peacekeeper gun? C.H. van Emmerik
tel: 038-4528124 (telefoon + fax)

Wie heeft...

2 video CD's Witness en Crocodile Dundee 2, beide Dolby Surround wil ik ruilen voor 2 andere films ook Surround. Voorkeur actie. C. Priem
tel: 0167-567083

Te ruil: Burn:Cycle, Mad dog McCree, Voyeur, Tangram, Dark Castle, Pac Panic, Eyewitness Shark, Zelda The Wand of Gamelon. R.H.M. Bodden
tel: 043-434363

Om te ruilen: Family games 1, Dark Castle, Link The Faces of Evil. Graag ruilen voor: Arcade Classics, Tetris, Myst, The Apprentice of deze films: Dumb and Dumber of the Mask. D. De Wit
tel: 0229-240257

Gelijk oversteken: Come Die With Me, Good Cop Bad Cop. Inruil voor: Apocalypse Now, Congo (N), An Officer and a Gentleman. Dhr. M. Van de Langerijt
tel: 03-2531386 (België)

Wie wil de volgende titels met mij ruilen: Burn:Cycle, Lital Devil, Space Ace, Pac-Panic, Defender of the crown. E. Hoogewerf
tel: 033-4806302/06-53789598

Gelijk oversteken

Voor deze service vragen wij een kleine vergoeding in de vorm van f 2,50 administratie-kosten. Als jullie extra aandacht willen voor je advertentie, geven wij een fris kleurtje mee voor de meerprijs van f 2,50. Wil je jouw CD-i's in de etalage? Vul de bon elders in dit blad in en stuur 'm naar CD-interactief, postbus 3389, 2001 DJ in Haarlem.

Spelregis
Deze rubriek is uitsluitend voor particulieren. Als wij het vermoeden hebben dat iemand met commerciële bedoe-

lingen spullen aanbiedt, gaat het feest niet door. Het is niet de bedoeling dat jullie een nest pupjes aanbieden. Hoe schattig ook, deze rubriek is alleen voor CD-i (et Video CD)-titels en -spelers. Alleen aanmelden via de bon in het blad, mits voldoende gefrankeerd en ingevuld met naam en adres. Vergeet niet in de advertentie-tekst naam en telefoonnummer te vermelden. We kunnen geen foto's, tekeningen o.i.d.

Iemand zin om Rise of the Robots in huis te halen? Bel dan 's vrijdags vanaf 19.00 of tijdens het weekend van 10.00 tot 19.00. Youri Schrooten
tel: 089-866165, uit Nederland 0032-89866165

CD-i-speler, cartridge, poortsplitter, gamepad, 2 spellen, 2 films, 10 demo CD's, nieuwprijs f 1438,75 mijn prijs f 800,-. Half jaar oud. C. Wijnberg
tel: 0519-295900

De Vliegende Hollander. R. Kip
tel: 0543-562509

Wie wil er een CD-i-speler kopen, nog geen 1 jaar oud. Met joypad afstandsbediening, cartridge en met 7 spellen en 2 muziek CD-i's en info CD-i. R.a.j. de Schepper
tel: 024-641723

Voor totaal f 200,- overnemen: CD-i Philips Media Interactieve Encyclopedie en het CD-i-spel Myst. P. Aay
0229-219468

Zelda's Adventure en Zelda De Toverstaf van Gamelon. J.P.C.M. Deenen
tel: 0485-521789

Te koop een groot aantal van mijn CD-i's. O.a. Lemmings, Link, en Zelda en ga zo maar door. De CD-i's zijn in perfecte staat en gaan weg voor de helft van de koopprijs. Reageer snel! Op = Op. P. Vet
tel: 038-3327032

Te koop CD-i-speler met 65 titels + pistool + gamepad. Alles in zeer goede staat. Voor f 2500,-. J. Sanders
tel: 0499-372845

Wie wil: Wayne's World I, James Brown. USA'94, Monty Pythons, Junglism, Sharks, Verhalen Toverdoos. M. Van de Langerijt
tel: 03-2531386 (België)

Chaos Control, Space Ace, Pavarotti in Concert, Kether, International Tennis Open, Zelda's Adventure. R.G. Oude Kamphuis
tel: 0527-697488

Muziek (pop, country, reggae) CD-i's per stuk f 20,-. Hotel Mario. R. Akker
tel: 050-5715067

Kingdom The Far Reaches, Flashback, 1000 Bfr. per stuk of f 50,-. Ook te ruilen! Tom van Damme
tel: 089-764770 (België)

Wie wil mijn CD-i-schijfjes overkopen. Het zijn diverse games o.a. Zelda, Secret Mission. Ze kosten f 25,- à f 50,- per stuk. Reden: ik heb ze uitgespeeld. W.J. Lemmens
tel: 046-4525529

Te koop: Zelda The wand of Gamelon (Engels) f 85,- Dimo's Quest f 75,-. B.E.G. van Weelden
tel: 0543-477942

Voor maar f 400,- heb ik een CD-i-speler voor jou en voor f 80,- meer de spellen Arcade games, Mad dog McCree en Shadoan. E. Van der Does
tel: 0113-230127

CD-i 470 speler met Video Cartridge, afstandsbediening, controller, 10 titels (o.a. Video Speedway, Lucky luke, Base Ball), 3 demo CD's f 800,-. R.M.J. de Rooy
tel: 073-5494059

Wie wil...

plaatsen. Wij nemen geen verantwoording voor de inhoud van de advertenties. We behouden ons het recht voor advertenties zonder opgave van redenen te weigeren. Plaatsing is niet gegarandeerd. Het kan voorkomen dat het een tijdje duurt voordat de advertentie geplaatst wordt.

WIE ZEGT DAT COMPUTERS ENG ZIJN ?

Wij Niet!

Het leukste computerblad van Nederland en België

Het duidelijkste computer-

blad van Nederland en België

Elk nummer is voorzien van een CD-ROM boordevol

programma's

U bespaart per jaar een kleine f 40,-/Bfr. 800 (of f 110,-/Bfr. 2200 in

twee jaar)

U krijgt fantastische welkomstgeschenken

WORD ABONNEE
en betaal voor 1 JAAR
f 139,50 (Bfr. 2790).

Tevens kunt u één
van de volgende
6 geschenken kiezen:

WORD ABONNEE
en betaal voor 2 JAAR
f 249,- (Bfr. 4980).

kies dan 2 van deze 3:

BETAAL IN TERMIJNEN

Stuur de bon in een enveloppe naar PC Consument, Antwoordnummer 1228, 2000 VG Haarlem

ik word abonnee van PC Consument en ontvang PC Consument 10 maal per jaar en bij elk nummer een gratis CD-ROM.

Ja,

*Invullen wat gewenst is. Zolang de voorraad strekt.

- Ik neem een abonnement op PC Consument en betaal voor 1 jaar (f 139,50 /Bfr. 2790) of voor 2 jaar (249,-/Bfr. 4980)

Wijze van betaling:

NEDERLAND

- Ik heb een giro-/eurocheque bijgesloten.
- Doorlopende machtiging gehele bedrag (f10,- korting)
- Doorlopende machtiging in 2 gelijke termijnen (f5,- korting)

banknummer / gironummer:

BELGIË

- Ik heb mijn abonnementsgeld overgemaakt op rekeningnummer 230 - 0292065 - 18, t.n.v. de Generale Bank N.V. in Turnhout, t.a.v. PC Consument B.V.

naam

m/v

adres

postcode

plaats

telefoon

handtekening

GESCHENKEN

Ik betaal voor 1 jaar en kies het volgende geschenk: (1 titel aankruisen)

- Wegwijs in Windows 95
- Mega ClipArt 15000
- Page Plus
- Legends of the Future
- Fun Card drukkerij
- Thuisbankier 3.0

Ik betaal voor 2 jaar en kies 2 van de volgende geschenken

- Interactieve Encyclopedie
- De Software Box
- Body Works 5.0

GESCHENKEN

Philipscdi.com

BRAIN DEAD 13

In een kasteel ontmoet whizzkid Lance Galahad, het computermonster 'Brain' dat de wereld wil veroveren. Help Lance naar de 'Brainchamber' te komen om het computernetwerk van Brain uit te schakelen. Kies de juiste weg, want een foute keuze betaal je met je leven! Het is maar goed dat je in deze interactieve tekenfilm-game oneindig veel levens hebt.

Bereid je voor op een aaneenschakeling van absurde en dorkomische situaties!

Met hoogwaardige animatietechnieken, zoals ook gebruikt door de Disney Studio's. Met veel griezelige kamers en een oneindig aantal levens.

Urenlang spelplezier...
je lacht je dood!

fl. 99,95

<http://www.cd-online.nl/>
Wilt u meer weten, bel dan de Philips Consumentenlijn 0900-8406 (20 cent per minuut).

Let's make things better.

PHILIPS

Philipscdi.com